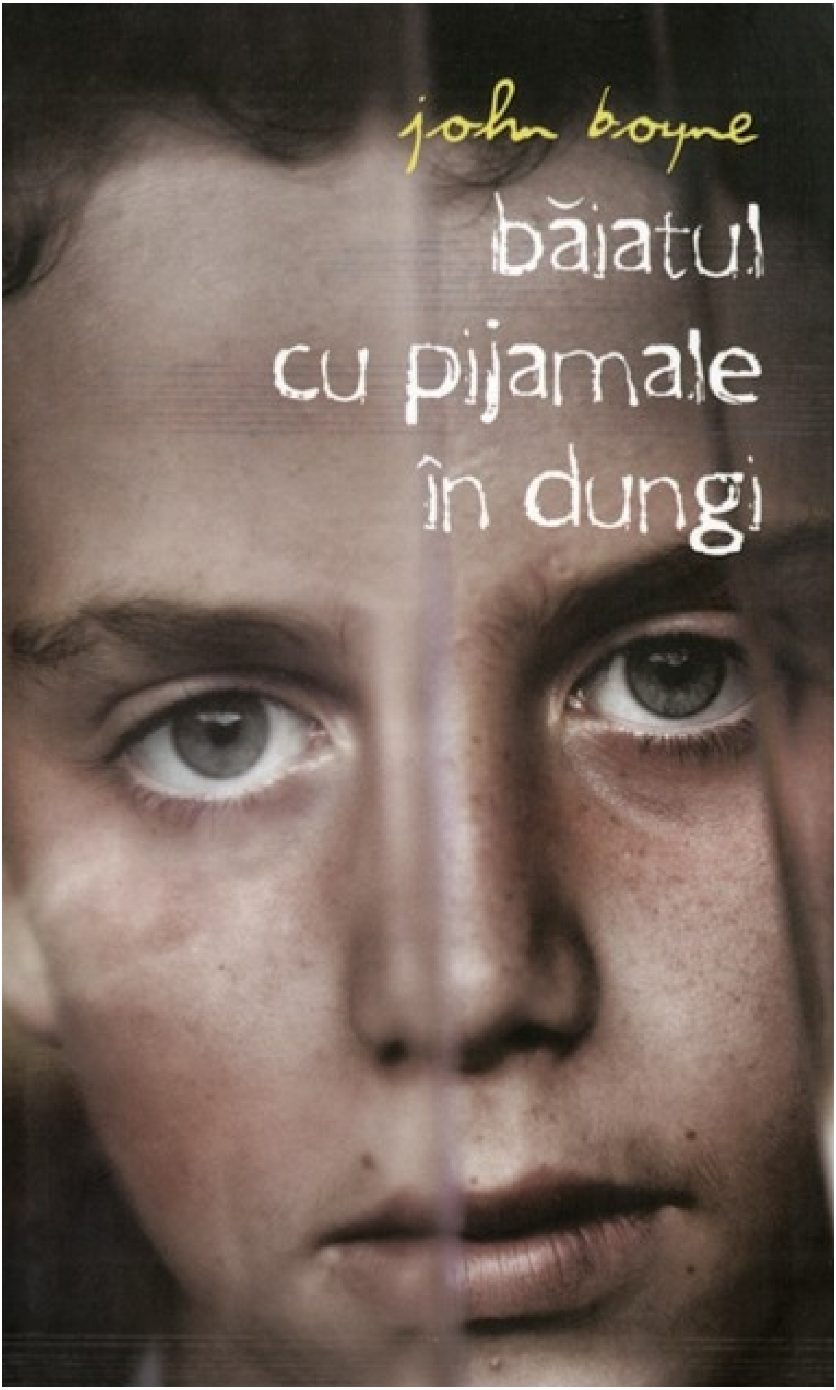
john boyne
băiatul
cu pijamale
în dungi

JOHN BOYNE

BĂIATUL CU PIJAMALE ÎN DUNGI

Cuprins

RECUNOŞTINŢA
CAPITOLUL UNU Bruno face o descoperire
CAPITOLUL DOI Casa cea nouă
CAPITOLUL TREI Cazul fără Speranţă
CAPITOLUL PATRU Ce au văzut copiii pe fereastră
CAPITOLUL CINCI Interzis în permanenţă şi fără excepţie
CAPITOLUL ŞASE Menajera plătită prea bine
CAPITOLUL ŞAPTE Cum profită mama de pe urma unei fapte pe care n-a făcut-o
CAPITOLUL OPT De ce a plecat bunica ca o furtună
CAPITOLUL NOUĂ Bruno îşi aminteşte că îi plăceau explorările
CAPITOLUL ZECE Punctul care deveni o Pată, care deveni un Strop, care deveni o Siluetă, care deveni un Băiat
CAPITOLUL UNSPREZECE Fury
CAPITOLUL DOISPREZECE Shmuel se gândeşte să dea un răspuns la întrebarea lui Bruno
CAPITOLUL TREISPREZECE Sticla cu vin
CAPITOLUL PAISPREZECE Bruno spune o minciună perfect justificată
CAPITOLUL CINCISPREZECE Ceva ce n-ar fi trebuit să facă
CAPITOLUL ŞAISPREZECE Tunsoarea
CAPITOLUL ŞAPTESPREZECE Mama îşi urmează propriul drum

Lui Jamie Lynch

RECUNOŞTINŢA

Pentru toate sfaturile şi cele mai mici comentarii şi pentru că nu m-au lăsat niciodată să-mi pierd concentrarea asupra povestirii mele, multe mulţumiri lui David Fickling, Bellei Pearson şi Lindei Sargent. Şi, pentru că s-a aflat în spatele tuturor acestora încă de la început, mulţumiri ca întotdeauna agentului meu Simon Trewin.

De asemenea, mulţumiri vechii mele prietene Janette Jenkins, pentru cât de mult m-a încurajat după ce a citit manuscrisul.

CAPITOLUL UNU
Bruno face o descoperire

Într-o după-amiază, când Bruno se întoarse acasă de la şcoală, fu surprins să o găsească pe Maria, menajera familiei – care întotdeauna îşi ţinea capul plecat şi nu ridica niciodată privirea de pe covor – în dormitorul lui, scoţându-i lucrurile din şifonier şi împachetându-le în patru cufere mari de lemn, chiar şi obiectele pe care le dosise el, care îi aparţineau în exclusivitate şi care nu erau treaba nimănui altcuiva.

— Ce faci? o întrebă el cât putea de politicos, chiar dacă nu era deloc încântat să vina acasă şi să găsească pe cineva umblându-i prin avut, dar mama îi spusese că trebuia să o trateze întotdeauna pe Maria cu respect şi să nu imite modul în care vorbea tatăl lui cu ea. Ia-ţi mâinile de pe lucrurile mele!

Maria clătină din cap şi arătă spre scara din spatele lui, unde tocmai apăruse mama. Era o femeie înaltă cu părul lung, roşcat, pe care îl ţinea strâns la spate într-un fel de plasă. Mama îşi freca mâinile nervoasă, de parcă n-ar fi vrut să spună ceva sau nu i-ar fi venit să creadă ceva.

— Mamă, i se adresa Bruno, îndreptându-se spre ea, ce se întâmplă? De ce umblă Maria prin lucrurile mele?

— Le împachetează, explica mama.

— Le împachetează? mai întrebă el, derulând în minte evenimentele ultimelor câteva zile, să vadă dacă nu cumva fusese deosebit de neascultător sau folosise cu voce tare acele cuvinte pe care nu-i era permis să le folosească, iar acum era trimis de acasă din cauza asta. Totuşi, nu-şi putu aminti nimic. De fapt, în ultimele câteva zile, se purtase exemplar cu toata lumea şi nu-şi amintea să fi făcut vreo problemă. De ce? întrebă el iar. Ce am făcut?

Dar mama plecase în dormitorul ei, unde se afla Lars majordomul, care împacheta şi lucrurile ei. Ea oftă şi ridică mâinile în sus frustrată, după care se îndreptă din nou spre

scară urmată de Bruno, care n-avea intenţia să lase problema aşa, fără nicio explicaţie.

— Mamă, insistă el. Ce se întâmplă? Ne mutăm?

— Vino cu mine jos, spuse mama, conducându-l spre sufrageria cea mare, unde săptămâna trecută fusese Fury la cină. Vorbim acolo!

Bruno coborî în viteză şi o depăşi pe scări, iar când ea intră, el o aştepta deja în sufragerie. O privi un moment fără să spună nimic şi observă că în dimineaţa aceasta nu reuşise să se machieze prea bine, deoarece pleoapele îi erau mai roşii ca de obicei, aşa cum erau ale lui după ce făcea vreo năzbâtie, era pedepsit şi termina plângând.

— Nu trebuie să fii îngrijorat, Bruno, spuse mama, aşezându-se încet pe scaunul pe care stătuse frumoasa femeie blondă care venise la cina cu Fury şi-i făcuse semn cu mâna când tata închisese uşile. De fapt, totul e pe cale să devină o mare aventură.

— Ce anume? întrebă el. Sunt trimis de acasă?

— Nu, nu numai tu, răspunse ea, aproape zâmbind pentru o clipă. Plecăm toţi. Tatăl tău şi eu, Gretel şi cu tine. Toţi patru.

Bruno reflectă la cele auzite şi se încruntă. Nu l-ar fi deranjat în mod deosebit dacă Gretel ar fi fost trimisă de acasă, deoarece ea era un Caz fără Speranţă şi nu-i făcea decât neplăceri. Dar nu părea cinstit ca toţi să trebuiască să plece odată cu ea.

— Unde? întreba el. Unde mergem exact? De ce nu putem să rămânem aici?

— Serviciul tatălui tău, explică mama. Tu ştii cât e de important, nu-i aşa?

— Sigur că da, acceptă Bruno, dând din cap, deoarece în casă la ei existaseră întotdeauna atât de mulţi vizitatori – bărbaţi în uniforme fantastice, femei cu maşini de scris, de care el nu trebuia să se atingă – şi care au fost întotdeauna foarte politicoşi cu tata, spunându-şi unul altuia că era un om demn de stimă şi că Fury avea planuri mari pentru el.

— Ei bine, uneori, când cineva e foarte important, continuă mama, omul al cărui angajat este îi cere să se ducă în altă parte, unde există o treabă foarte specială pe care el trebuie să o facă.

— Ce fel de treabă? întrebă Bruno, deoarece, dacă era să fie cinstit cu el însuşi – ceea ce încercase întotdeauna – nu era prea sigur ce fel de slujbă avea tata.

Într-o zi, la şcoală, toţi au vorbit despre taţii lor. Karl a spus că tatăl lui era băcan şi Bruno ştia că era adevărat, deoarece avea o băcănie în centrul oraşului. Daniel a spus că tatăl lui era profesor şi Bruno ştia că era adevărat, deoarece preda la clasele mai mari, pline de băieţi de care era întotdeauna înţelept să te fereşti. Martin a spus că tatăl lui era bucătar-şef şi Bruno ştia că e adevărat deoarece uneori îl lua pe Martin de la şcoală şi era îmbrăcat întotdeauna cu o bluză albă de lucru şi cu un şort în carouri, de parcă tocmai ar fi ieşit din bucătărie.

Dar când l-au întrebat pe Bruno ce făcea tatăl lui, el a deschis gura să răspundă, apoi şi-a dat seama că nici el nu ştia. Tot ce putea să spună era că tatăl lui era un om important şi că Fury avea planuri mari pentru el. O, şi că purta o uniformă formidabilă!

— E o treabă foarte importantă, răspunse mama, ezitând o clipă. Un serviciu care necesită un om foarte special care să-l ducă la îndeplinire. Poţi înţelege asta, nu-i aşa?

— Şi trebuie să mergem toţi? mai întrebă Bruno.

— Sigur că da, răspunse mama. Doar nu vrei ca tata să se ducă fără noi la noua lui slujbă şi să stea acolo singur, nu-i aşa?

— Presupun că nu, răspunse Bruno.

— I-am lipsi foarte mult, dacă n-am fi cu el, adăugă mama.

— Cine i-ar lipsi mai mult? întrebă Bruno. Eu sau Gretel?

— I-aţi lipsi amândoi la fel, răspunse mama, pentru că nu-i plăceau favoritismele, lucru pe care Bruno îl respecta, mai ales de când ştia că în realitate el era favoritul ei.

— Dar ce o să se întâmple cu casa noastră? întrebă Bruno. Cine va avea grijă de ea cât suntem plecaţi?

Mama oftă şi se uită în jur la camera în care se aflau, de parcă şi-ar fi luat rămas-bun de la ea. Era o casă foarte frumoasă şi avea în total cinci etaje, dacă includeai şi pivniţa unde bucătarul pregătea mâncarea, iar Maria şi Lars stăteau la masa certându-se şi aruncându-şi unul altuia cuvinte despre care se spunea că nu ar trebui folosite, şi dacă includeai şi cămăruţa de la mansardă, cu ferestrele ei înclinate, de unde Bruno putea să vadă tot Berlinul, când se ridica în vârful picioarelor şi se ţinea strâns de tocul lor.

— Pentru moment, va trebui să închidem casa, răspunse mama. Dar cândva ne vom întoarce.

— Şi ce se întâmplă cu bucătarul? întrebă Bruno. Şi cu Lars? Şi cu Maria? Doar n-o să rămână să locuiască aici?

— Vin cu noi, explică mama. Dar, destul cu întrebările! Poate că ar trebui să urci şi să o ajuţi pe Maria la împachetat.

Bruno se sculă în picioare, dar nu plecă. Mai avea câteva întrebări de pus, înainte de a-şi permite să abandoneze chestiunea.

— Şi cât de departe e asta? întrebă el. Noul serviciu, vreau să spun. E mai departe de doi kilometri?

— O, Doamne, răspunse mama râzând, deşi era un râs ciudat, deoarece nu arăta deloc fericită şi-şi întorsese faţa de la Bruno, ca şi cum s-ar fi ascuns de el. Da, Bruno, adăugă ea apoi. Sunt mai mult de doi kilometri. De fapt, mult mai mulţi.

Ochii lui Bruno se făcură mari şi gura lui schiţă un „O!”. Îşi simţi braţele lipindu-i-se de trup, aşa cum se întâmpla de câte ori îl surprindea ceva.

— Doar nu vrei să spui că plecăm din Berlin? întrebă el, trăgând aer în piept în timp ce vorbele îi ieşeau din gură.

— Mi-e teama că da, răspunse mama dând tristă din cap. Serviciul tatălui tău e...

— Dar ce se va întâmpla cu şcoala? întrebă Bruno întrerupând-o, un lucru pe care ştia că nu avea voie să-l

facă, dar simţind că de data aceasta va fi iertat. Şi ce va fi cu Karl, şi cu Daniel, şi cu Martin? Cum vor şti unde sunt când mă vor căuta?

— Va trebui să le spui la revedere prietenilor tăi pentru o vreme, rosti mama. Deşi sunt sigură că îi vei revedea. Şi, te rog, nu o mai întrerupe pe mama ta când vorbeşte, adăugă ea.

Deşi acestea erau nişte veşti ciudate şi neplăcute, în mod clar Bruno n-avea voie să încalce regulile de politeţe ce îi fuseseră impuse.

— Să le spun la revedere? întrebă el, privind-o surprins. Să le spun la revedere? repetă, scuipând cuvintele, ca şi cum ar fi avut gura plină de biscuiţii pe care-i sfărâmase în mici bucăţele, dar pe care nu-i înghiţise încă. Să le spun la revedere lui Karl, şi lui Daniel, şi lui Martin? continuă el cu un ton ridicat, lucru nepermis în casă. Dar ei sunt cei mai buni trei prieteni ai mei, pe viaţă!

— O, îţi vei face şi alţi prieteni, spuse mama, agitându-şi mâna în aer pentru a-l expedia, ca şi cum a-ţi face prieteni pe viaţă era o treabă uşoară.

— Dar avem nişte planuri, protestă el.

— Planuri? întrebă mama, ridicând o sprânceană. Ce fel de planuri?

— Ei bine, e un fel de a spune, răspunse Bruno, care nu putea să dezvăluie natura exactă a planurilor – în special pentru următoarele câteva săptămâni, căci urma vacanţa de vară, iar ei nu mai trebuiau să-şi petreacă tot timpul făcând doar planuri, ci chiar puteau să le pună direct în aplicare.

— Regret, Bruno, spuse mama, dar planurile voastre vor trebui să mai aştepte. N-avem de ales.

— Dar, mamă!

— Bruno, destul! punctă ea răstit la el şi ridicându-se în picioare pentru a-i demonstra cât era de serioasă când i-a spus să înceteze. Să fim cinstiţi, chiar săptămâna trecută te-ai plâns de cât de multe lucruri s-au schimbat recent pe aici.

— Ei bine, nu mi-a plăcut că trebuie să stingem noaptea toate luminile, admise el.

— Toată lumea trebuie să facă asta, afirmă mama. Ne oferă siguranţă. Şi, cine ştie, poate că vom fi mai puţin în pericol, dacă ne vom muta. Acum vreau să urci şi să o ajuţi pe Maria la împachetat. Nu avem prea mult timp pentru pregătiri, aşa cum mi-ar fi plăcut, din cauza unor oameni.

Bruno dădu din cap şi plecă trist, ştiind că acei „unii oameni” făceau parte din lumea celor maturi, din lumea tatălui său, din care se presupunea că el nu face parte.

Începu să urce scările, ţinându-se de balustradă şi întrebându-se dacă noua casă, din locul acela nou, unde era noul serviciu, va avea o balustradă tot atât de bună pentru a aluneca pe ea aşa cum era aceasta. Pentru că balustrada din această casă începea de la ultimul etaj – din faţa cămăruţei unde stătea în vârful picioarelor, ţinându-se strâns de tocul ferestrei pentru a putea vedea tot Berlinul – până la parter, exact în faţa celor două uşi uriaşe de stejar. Şi lui Bruno nu-i plăcea nimic mai mult decât să se urce pe balustradă de la ultimul etaj şi să alunece în jos prin toata casa, şuierând în trecere, ca vântul.

La penultimul etaj se afla camera mamei şi a tatălui, precum şi baia cea mare, unde el nu avea voie să intre. Mai jos, pe următorul etaj se afla camera lui şi cea a lui Gretel, precum şi baia cea mică, pe care se presupunea că ar trebui să o folosească mult mai des decât o făcea în realitate.

Apoi ajungeai la parter, unde cădeai de pe capătul balustradei şi trebuia să aterizezi exact în picioare, sau pierdeai cinci puncte şi trebuia să o iei de la capăt.

Balustrada era cel mai minunat lucru din această casă – asta şi faptul că bunicul şi bunica locuiau atât de aproape – reflectă el, întrebându-se dacă şi ei veneau la noul serviciu, deoarece era greu să crezi că vor fi lăsaţi singuri aici. De Gretel nu avea nimeni nevoie prea mult, deoarece era un Caz fără Speranţă – deci, ar fi fost mult mai bine dacă ar fi

rămas să aibă grijă de casă – dar bunicul şi bunica? Ei bine, asta era cu totul altă problemă.

Bruno urcă încet scările spre camera lui, dar, înainte de a intra, se uită jos la parter şi o văzu pe mama intrând în biroul tatălui, care se afla faţă în faţă cu sufrageria – un loc interzis în permanenţă şi fără excepţie – şi o auzi vorbindu-i tare, până ce tata strigă şi mai tare decât mama şi asta puse capăt conversaţiei. Apoi uşa biroului se închise şi Bruno nu mai putu să audă nimic, aşa că se gândi că era mai bine să se ducă în camera lui şi să preia împachetatul de la Maria, deoarece ea s-ar putea să scoată afară din şifonier toate obiectele lui personale, fără nicio grijă sau consideraţie, chiar şi pe cele dosite, care îi aparţineau în exclusivitate şi nu voia să se atingă nimeni de ele.

CAPITOLUL DOI
Casa cea nouă

Când văzu pentru prima oară noua lor casă, ochii lui Bruno se făcură mari şi gura lui făcu un „O”, iar braţele i se lipiră de trup. Părea să fie exact opusul fostei lor case şi nu-i venea să creadă că vor locui acolo cu adevărat.

Casa din Berlin se afla pe o stradă liniştită, pe care mai erau câteva case mari, ca a lor, şi era întotdeauna plăcut să le priveşti, şi în ele locuiau băieţi cu care se juca (dacă erau prietenoşi) sau stătea departe de ei (dacă-l necăjeau). Noua casă era retrasă, într-un loc pustiu şi dezolant, şi nu se mai vedeau pe nicăieri alte case, ceea ce însemna că nu vor fi nici alte familii în jur şi nici alţi băieţi cu care să se joace, indiferent dacă erau prietenoşi sau îl necăjeau.

Casa din Berlin era enormă şi, deşi locuiau în ea de nouă ani, încă mai putea să găsească unghere şi nişe pe care nu reuşise încă să le exploreze. Erau chiar camere întregi – ca biroul tatălui, un loc interzis în permanenţă şi fără excepţie – în care nu reuşise să intre. Noua casă însă avea trei caturi: etajul de sus, unde se aflau toate cele trei dormitoare şi o singură baie, un parter cu o bucătărie, o sufragerie şi un nou birou pentru tata (care avea aceleaşi restricţii ca şi cel vechi, cu siguranţă) şi o pivniţă unde dormeau servitorii.

În jurul casei din Berlin se aflau alte străzi cu case mari şi, când mergeai spre centrul oraşului, întâlneai întotdeauna oameni care hoinăreau de-a lungul lor şi se opreau să stea de vorbă unul cu altul sau se grăbeau spunând că nu au timp să se oprească, nu astăzi, când aveau o sută şi una de treburi de făcut. Existau magazine cu vitrine strălucitoare şi tarabe cu fructe şi legume şi tăvi uriaşe pline până sus cu varză, morcovi, conopidă şi porumb. Unele dădeau pe dinafară de încărcate ce erau cu praz, ciuperci, ceapă şi varză de Bruxelles; altele cu salată şi fasole verde, dovlecei şi păstârnac. Uneori îi făcea

plăcere să se oprească în faţa tarabelor, să închidă ochii şi să inspire aromele, simţind cum i se învârtea capul, ameţit de atâtea mirosuri amestecate, dulci şi pline de viaţă. În jurul noii case nu existau străzi, nimeni nu hoinărea de-a lungul lor, nimeni nu se grăbea pe acolo şi în mod cert nu existau nici prăvălii şi nici tarabe cu fructe şi legume. Când închise ochii, simţi totul în jur pustiu şi rece, ca şi cum ar fi fost în cel mai singuratic loc de pe pământ. În mijlocul lui nicăieri.

La Berlin existau mese aşezate pe trotuare şi uneori, când se întorcea acasă de la şcoală cu Karl, Daniel şi Martin, bărbaţi şi femei stăteau la ele, bând băuturi spumoase şi râzând în gura mare; oamenii care stăteau la aceste mese trebuiau să fie foarte glumeţi, aşa crezuse el întotdeauna, pentru că, indiferent ce spuneau, cineva întotdeauna râdea. Cât despre noua casă, aceasta avea ceva care-l făcea pe Bruno să gândească că acolo nimeni nu va râde niciodată; că nu era nimic de râs şi nimic care să-ţi facă plăcere.

— Cred că a fost o idee proastă, rosti Bruno după câteva ore de la sosire, în timp ce la etaj Maria îi despacheta cuferele (totuşi, Maria nu era singura menajeră din casa cea nouă: mai erau încă trei, nişte fiinţe de-a dreptul costelive şi care vorbeau în şoaptă, doar una cu alta. Era şi un bătrân care, i se spusese, se afla acolo pentru a curăţa zilnic zarzavat şi care la cină aştepta lângă masa lor şi care arăta foarte nefericit şi destul de supărat).

— Nu ni se permite luxul de a gândi, răspunse mama, deschizând cutia ce conţinea un set de şaizeci şi patru de pahare, pe care i le dăduseră bunicul şi bunica când se măritase cu tata. Unii oameni iau toate hotărârile în locul nostru!

Bruno nu ştia ce voise să spună cu asta, aşa că se prefăcu că nu a auzit nimic.

— Cred că a fost o idee proastă, repetă el. Cred că cel mai bun lucru ar fi să uităm totul şi pur şi simplu să ne întoarcem acasă. Putem apoi să considerăm asta drept o

experienţă, adăugă el expresia învăţată de curând şi pe care hotărâse să o folosească cât mai des posibil.

Mama zâmbi şi puse cu grijă paharele pe masă.

— Am altă expresie pentru tine, spuse ea. Trebuie să vedem partea plină a paharului.

— Ei bine, nu ştiu ce să facem, răspunse Bruno. Cred că ar trebui să-i spui tatei că te-ai răzgândit şi, ei bine, dacă trebuie să stăm aici tot restul zilei şi să cinăm aici în seara aceasta şi să dormim aici în această noapte pentru că suntem obosiţi, atunci totul e în regulă, dar mâine-dimineaţă trebuie să ne trezim devreme dacă vrem să ajungem înapoi la Berlin la ora ceaiului.

Mama oftă.

— Bruno, de ce nu te duci tu sus, să o ajuţi pe Maria să despacheteze? întrebă ea.

— Dar n-are niciun sens să despachetăm dacă vom sta doar…

— Bruno, du-te, te rog! se răsti mama, deoarece era perfect în regulă ca ea să-l întrerupă, dar invers nu era permis. Suntem aici, asta e casa noastră pentru un viitor previzibil şi trebuie să vedem partea plină a paharului. Mă înţelegi?

Nu înţelesese ce înseamnă „viitor previzibil” şi i-o spuse şi mamei.

— Înseamnă că aceasta e casa noastră acum, Bruno, răspunse mama. Şi cu asta, am terminat.

Bruno simţi o durere în stomac, care păru să se amplifice şi care, ori îl va face să strige şi să ţipe că toată treaba era o prostie şi o nedreptate şi o mare greşeală pentru care cineva va plăti cât de curând, ori pur şi simplu îl va face să izbucnească în lacrimi.

Nu putea să înţeleagă cum s-a ajuns aici. Într-o zi era perfect mulţumit, jucându-se acasă, având cei mai buni trei prieteni pe viaţă, alunecând pe balustradă, încercând să stea în vârful picioarelor pentru a vedea tot Berlinul, iar acuma, era imobilizat aici, în această casă rece şi neprimitoare, cu trei cameriste care şuşoteau între ele şi un

chelner nefericit şi supărat, şi unde nimic nu părea să-l mai poată înveseli vreodată.

— Bruno, vreau să te duci sus şi să despachetezi şi vreau să faci asta chiar acum, rosti mama cu voce hotărâtă, astfel încât el îşi dădu seama că vorbea serios.

Aşa că se răsuci pe călcâie şi plecă de acolo, fără să mai scoată un cuvânt. Putea să simtă cum lacrimile îi inundau ochii, dar era hotărât să se abţină.

Urcă scările şi se întoarse încet, de jur împrejur, într-un cerc complet, sperând să găsească o uşiţă sau un ungher tihnit, unde până la urmă să poată face un număr satisfăcător de explorări, dar nu văzu nimic. La etajul acesta nu erau decât patru uşi, două de fiecare parte, faţă în faţă. O uşă spre camera lui, o uşă spre camera lui Gretel, o uşă spre camera mamei şi a tatălui şi o uşă spre baie.

— Acesta nu e un cămin şi nu va fi niciodată, murmură el în şoaptă, în timp ce se îndrepta spre propria lui cameră, unde îşi găsi toată îmbrăcămintea împrăştiată pe pat şi cutiile cu jucării şi cărţi încă nedespachetate.

Era evident că Maria nu-i cunoştea priorităţile.

— Mama m-a trimis sa te ajut, rosti el încet, iar Maria dădu din cap şi arătă spre o sacoşă mare ce conţinea toate şosetele, maiourile şi chiloţii lui.

— Dacă le sortezi, ai putea să le pui în comoda de acolo, îi spuse ea, arătând spre o comodă urâtă din partea cealaltă a camerei, de lângă o oglindă acoperită de praf.

Bruno oftă şi deschise sacoşa; era plină cu lenjerie şi n-ar fi dorit nimic mai mult decât să se târască înăuntru şi să spere că, după ce se va trezi, va fi iar acasă.

— Ce crezi tu despre toate astea, Maria? întrebă el după o lungă perioadă de tăcere, deoarece întotdeauna îi plăcuse de Maria şi o considera ca făcând parte din familie, cu toate că tata spunea că nu e decât o servitoare şi că era plătită prea bine pentru asta.

— Despre care toate? întrebă ea.

— Despre astea, răspunse el, ca şi cum era cel mai evident lucru din lume. Să vii într-un loc ca acesta. Nu crezi că am făcut o mare greşeală?

— Nu e treaba mea să mă pronunţ, conaşule Bruno, răspunse Maria. Mama ţi-a explicat despre serviciul tatălui tău şi…

— O, m-am săturat să aud mereu de serviciul tatălui meu, răspunse Bruno, întrerupând-o. Dacă mă întrebi pe mine, asta e tot ce aud. Serviciul tatălui meu în sus, serviciul tatălui meu în jos. Ei bine, dacă serviciul tatălui meu înseamnă că trebuie să ne mutăm din casa noastră şi de la balustrada alunecoasă şi de la cei mai buni trei prieteni ai mei pe viaţă, atunci cred că tata ar trebui să se gândească de două ori în privinţa serviciului lui, nu-i aşa?

Chiar în acel moment, afară pe hol se auzi un pocnet şi Bruno ridică privirea şi văzu uşa de la camera mamei şi tatălui deschizându-se puţin. Înţepeni, incapabil un moment să se mişte. Mama era încă jos, ceea ce însemna că acolo era tata şi probabil că auzise tot ce spusese el. Privea uşa, abia îndrăznind să respire, întrebându-se dacă tata va ieşi de acolo şi-l va lua jos cu el, pentru o discuţie serioasă.

Apoi uşa se deschise larg şi Bruno făcu un pas înapoi, când apăru altcineva, nu tata. Era un bărbat mult mai tânăr şi nu la fel de înalt ca tata, dar purta acelaşi gen de uniformă, numai că fără atât de multe decoraţii. Arăta foarte serios şi chipiul îi era bine îndesat pe cap. Dar, în jurul tâmplelor, Bruno putu să vadă că avea un păr foarte blond, aproape anormal de galben. În braţe ducea o cutie şi se îndrepta spre scară, dar se opri o clipă când îl văzu pe Bruno stând şi privindu-l. Îl măsură pe băiat de sus până jos, ca şi cum n-ar fi văzut niciodată un copil şi nu ştia ce trebuia să facă cu el: să-l mănânce, să-l ignore sau să-l arunce pe scări. În loc de asta, îi făcu lui Bruno un semn rapid din cap şi-şi continuă drumul.

— Cine a fost ăsta? întrebă Bruno.

Tânărul păruse atât de serios şi de preocupat, încât îşi închipui că trebuia să fie cineva foarte important.

— Unul dintre soldaţii tatălui tău, presupun, răspunse Maria, care stătuse foarte dreaptă când apăruse tânărul şi îşi ţinuse strâns mâinile în faţă, ca cineva care se roagă. Privise în jos spre pământ şi nu la el, ca şi cum i-ar fi fost frică că se putea transforma în stană de piatră dacă se uita direct la faţa lui; se relaxă doar după ce el plecă. Cu timpul, vom ajunge să-l cunoaştem!

— Nu cred că-mi place de el, rosti Bruno. E prea serios.

— Şi tatăl tău e foarte serios, afirmă Maria.

— Da, dar el e tata, explică Bruno. Taţii trebuie să fie serioşi. Nu contează dacă sunt băcani sau profesori sau bucătari-şefi sau comandanţi, continuă el, înşirând toate serviciile pe care le cunoştea ca onorabile, exercitate de taţi respectabili şi ale căror denumiri le repetase de mii de ori. Dar omul acela nu cred că arată ca un tată. Deşi era foarte serios, asta e clar.

— Ei bine, au un serviciu foarte serios, comentă Maria cu un suspin. Sau, aşa cred ei. Dar, dacă aş fi în locul tău, aş sta departe de soldaţi.

— Nu văd ce altceva am putea face, afirmă Bruno trist. Nici măcar nu cred că va exista cineva cu care să mă joc, altcineva în afară de Gretel şi, la urma urmei, ce distracţie ar mai fi şi asta? Ea e un Caz fără Speranţă.

Simţea că era gata să plângă din nou, dar se opri, nevrând să pară un copilaş în ochii Mariei. Privi în jurul camerei, fără să ridice complet ochii de la pământ, încercând să vadă dacă era ceva interesant de descoperit. Nu era. Ori nu părea să fie. Dar, chiar atunci, ceva îi atrase atenţia. Într-un colţ al camerei, pe partea opusă uşii, se afla o fereastră ce ajungea aproape din tavan până jos pe perete, asemănătoare puţin cu cea de la ultimul etaj al casei din Berlin, dar nu chiar aşa de înaltă. Bruno o privi şi se gândi că ar putea să se uite afară, chiar fără să fie nevoie să stea în vârful picioarelor.

Se îndreptă încet spre ea, sperând că de acolo va putea să vadă tot drumul până la Berlin şi casa lui, şi străzile din jur, şi mesele unde oamenii stăteau şi beau băuturi spumoase şi-şi spuneau unul altuia povesti hilare. Merse încet, deoarece îi era frică să nu fie dezamăgit. Dar era doar o cameră de băiat mic şi totul era atât de strâmt, încât ajunse curând la fereastră. Îşi lipi faţa de geam, văzu ce se afla afară şi, de această dată, când ochii i se făcură mari şi gura lui schiţă un „O”, mâinile i se lipiră de trup, fiindcă ceva îl făcu să îngheţe şi să se simtă lipsit complet de siguranţă.

CAPITOLUL TREI
Cazul fără Speranţă

Bruno era convins că ar fi fost mai bine să o fi lăsat pe Gretel la Berlin să aibă grijă de casă, deoarece ea nu era nimic altceva decât o pacoste. De fapt, o auzise în nenumărate ocazii descriindu-se ca fiind Pacostea Pacostelor.

Gretel era cu trei ani mai mare decât Bruno şi, de când îşi putea aduce el aminte, îi dăduse să înţeleagă că ea era şefa când venea vorba de evenimente ce îi includeau pe amândoi. Lui Bruno nu-i plăcea să admită că îi era puţin frică de ea, dar dacă era cinstit cu el însuşi – ceea ce încercase întotdeauna să fie – trebuia să admită că într-adevăr îi era.

Apoi, avea nişte obiceiuri dăunătoare, aşa cum te-ai fi aşteptat din partea unei surori. Dimineaţa stătea mult prea mult timp în baie pentru o singură acţiune şi părea că nu-i păsa de Bruno, care aştepta afară, disperat, ţopăind de pe un picior pe altul.

Gretel avea o colecţie mare de păpuşi, aşezate pe rafturi de jur împrejurul camerei ei, care se uitau fix la el când intra înăuntru şi-l urmăreau tot timpul, spionându-l. Era sigur că, dacă s-ar fi dus în camera ei să exploreze, când ea era plecată de acasă, acestea i-ar fi raportat fiecare mişcare a lui. Avea şi nişte prietene extrem de nesuferite, care credeau că e ceva foarte inteligent să-şi bată joc de el, o treabă pe care el n-ar fi făcut-o niciodată dacă ar fi avut cu trei ani mai mult decât ele. Pentru prietenele nesuferite ale lui Gretel se părea că nu exista plăcere mai mare decât să-l chinuie şi să-i spună vorbe urâte, de câte ori mama sau Maria nu erau de faţă.

— Bruno nu are nouă ani, are numai şase, repeta iar şi iar cu voce melodioasă una dintre ele, un adevărat monstru, dansând în jurul lui şi dându-i ghionturi în coaste.

— Nu am şase ani, am nouă, protesta el, încercând să scape.

— Atunci de ce eşti aşa de mic? întreba „monstrul”. Toţi cei de nouă ani sunt mai mari decât tine!

Asta era adevărat şi constituie un punct deosebit de dureros pentru Bruno. Pentru el, faptul că nu era tot atât de înalt ca restul băieţilor din clasa lui era o sursă constantă de neplăceri. De fapt, nu le ajungea decât până la umăr. Când mergea pe stradă cu Karl, Daniel şi Martin, oamenii îl confundau uneori cu fratele mai mic al unuia dintre ei, când el era chiar al doilea ca vârstă.

— Deci, trebuie că ai doar şase, insista „monstrul” şi Bruno pleca în fugă şi se apuca din nou de exerciţiile lui de extensie, sperând că într-o dimineaţă se va trezi cu 30 sau chiar 60 de centimetri în plus.

Aşa că, unul dintre lucrurile bune că nu se mai aflau la Berlin era că niciuna dintre ele nu va mai fi în preajmă pentru a-l chinui. Poate că dacă va fi forţat să stea o vreme în noua casă, poate chiar o lună, va mai creşte până la întoarcerea acasă şi atunci ele nu vor mai putea să mai spună aşa ceva despre el. Trebuia să ţină minte asta dacă voia să facă ceea ce sugerase mama, adică să vadă partea plină a paharului.

Intră alergând în camera lui Gretel, fără să bată la uşă, şi o descoperi aranjându-şi mulţimea de păpuşi pe rafturile din jurul camerei.

— Ce faci aici? ţipă ea, întorcându-se spre el. Nu ştii că nu trebuie să intri în camera unei doamne fără să baţi la uşă?

— Nu ţi-ai luat toate păpuşile cu tine, nu-i aşa? întrebă Bruno, care se obişnuise să ignore cea mai mare parte dintre întrebările surorii lui şi, în locul lor, să pună el câteva.

— Sigur că le-am luat, replică ea. Doar nu-ţi închipui că le-am lăsat acasă? Asta pentru că s-ar putea să treacă multe săptămâni, înainte de a ne întoarce acolo.

— Săptămâni? întrebă Bruno, părând dezamăgit, dar de fapt încântat, deoarece se resemnase cu ideea de a petrece acolo cel puţin o lună. Chiar asta crezi?

— Ei bine, l-am întrebat pe tata şi mi-a spus că vom sta aici până într-un viitor previzibil.

— Ce este exact un viitor previzibil? întrebă Bruno, aşezându-se pe marginea patului.

— Înseamnă săptămâni de acum înainte, răspunse Gretel cu o mişcare inteligentă a capului. Poate vreo trei.

— Atunci e în regulă, comentă Bruno. Atât timp cât va fi doar un viitor previzibil şi nu o lună. Urăsc locul acesta.

Gretel se uită la fratele ei mai mic şi descoperi că, pentru prima oară, era de acord cu el.

— Ştiu ce vrei să spui, zise ea. Nu e deloc simpatic aici, nu-i aşa?

— E oribil, sublinie Bruno.

— Ei bine, da, zise Gretel, confirmând. Acum e oribil. Dar, odată ce casa va fi curăţată puţin, probabil că nu va arăta chiar aşa de rău. L-am auzit pe tata spunând că cei care au stat aici la Out-With[1] înaintea noastră şi-au părăsit slujba în grabă şi n-au avut timp să facă locul mai plăcut pentru noi.

— Out-With? întrebă Bruno. Ce este un Out-With?

— Nu e un Out-With, Bruno, răspunse Gretel cu un suspin. Doar Out-With.

— Ei bine, atunci ce e Out-With? repetă el. Afară cu ce?

— Acesta e numele casei, explică Gretel. Out-With.

Bruno reflectă asupra celor auzite. Nu văzuse niciun semn afară care să indice că aşa se numea şi nici pe uşa din faţă nu văzuse nimic scris. Casa lui din Berlin nu avea nume; i se spunea doar Nr. 4.

— Dar ce înseamnă asta? întrebă exasperat. Afară cu ce?

— Afară cu persoana care a locuit aici înaintea noastră, îmi închipui, răspunse Gretel. Trebuie să însemne că n-a făcut o treabă prea bună şi că cineva a spus afară cu el şi să luăm un om care poate să facă treaba bine.

---

[1] Afară cu. (în lb. engleză în orig.)

— Vrei să spui tata!

— Sigur că da, răspunse Gretel, care întotdeauna vorbea despre tata ca şi cum acesta nu ar fi făcut niciodată vreo greşeală şi nu ar fi fost niciodată furios şi venea întotdeauna la ea pentru a o săruta de noapte bună, înainte ca ea să adoarmă.

Cu privire la ultima parte, dacă Bruno ar fi fost realmente cinstit şi nu doar trist în legătură cu mutarea, ar fi admis că tata făcea la fel şi cu el.

— Deci noi suntem aici la Out-With pentru că cineva a spus: afară cu persoana dinaintea noastră?

— Exact, Bruno, răspunse Gretel. Acum dă-te jos de pe cuvertura mea. O şifonezi.

Bruno sări în picioare de pe pat şi ateriză cu o bufnitură pe covor. Sunetul care se auzi nu-i plăcu deloc. Suna parcă a gol şi hotărî imediat că ar fi mai bine să nu sară prea des prin această casă, deoarece s-ar putea să se prăbuşească peste ei.

— Nu-mi place aici, rosti el pentru a suta oară.

— Ştiu că nu-ţi place, zise Gretel. Dar nu e nimic de făcut în legătură cu asta, nu-i aşa?

— Îmi lipsesc Karl şi Daniel şi Martin!

— Şi mie îmi lipsesc Hilda şi Isobel şi Louise!

Bruno încerca să-şi amintească care dintre cele trei era monstrul.

— Ceilalţi copii nu mi se par prea prietenoşi, comentă Bruno şi Gretel se opri brusc, uitând să mai aşeze pe raft o păpuşă dintre cele mai îngrozitoare şi se răsuci pentru a-l privi fix.

— Ce ai spus? întrebă ea.

— Am spus că ceilalţi copii nu par prea prietenoşi, repetă el.

— Ceilalţi copii? întrebă Gretel confuză. Care copii? Eu n-am văzut niciun copil.

Bruno se uită prin cameră. Era şi acolo o fereastră, însă camera lui Gretel era pe partea cealaltă a holului, vizavi de camera lui, aşa că fereastra era îndreptată în cu totul altă

direcţie. Încercând să nu-şi dezvăluie intenţia, el se îndreptă nepăsător spre fereastră, îşi băgă mâinile în buzunarele pantalonilor scurţi şi încercă să fluiere o melodie pe care o ştia, fără să se uite deloc la sora lui.

— Bruno? întrebă Gretel. Ce naiba faci? Ai înnebunit?

El continuă să se plimbe şi să fluiere şi nu se uită la ea până nu ajunse la fereastră, care printr-un mare noroc era suficient de joasă pentru ca el să poată privi afară. Se uită pe geam şi văzu maşina cu care sosiseră, precum şi încă trei sau patru aparţinând soldaţilor care lucrau pentru tata. Unii dintre ei se învârteau pe acolo fumând şi râzând de ceva, în timp ce aruncau priviri neliniştite spre casă. În spatele lor se întindea drumul şi mai departe se afla o pădure, care părea demnă de a fi explorată.

— Bruno, eşti bun te rog să-mi explici ce ai vrut să spui cu ultima ta remarcă? întrebă Gretel.

— Acolo e o pădure, rosti Bruno, ignorând-o.

— Bruno! se repezi Gretel, îndreptându-se spre el atât de repede încât el sări de lângă fereastră şi se lipi de perete.

— Ce e? întrebă el, prefăcându-se că nu ştia despre ce era vorba.

— Ceilalţi copii, zise Gretel. Ai spus că nu par deloc prietenoşi.

— Ei bine, aşa e, răspunse Bruno, simţindu-se prost pentru că-i judecase înainte de a-i întâlni, luându-se doar după aparenţe, lucru pe care mama îi spusese mereu să nu-l facă.

— Dar *care* alţi copii? întrebă Gretel. Unde sunt?

Bruno zâmbi şi se îndreptă spre uşă, indicându-i lui Gretel să-l urmeze. Ea oftă profund, urmându-l. Se opri o clipă pentru a pune păpuşa pe pat, dar apoi se răzgândi şi o luă cu ea, strângând-o la piept în timp ce intră în camera fratelui ei, unde fu aproape doborâtă de Maria, care ieşea ca o vijelie ţinând în mână ceva care semăna foarte mult cu un şoarece mort.

— Sunt acolo, zise Bruno, ducându-se la fereastră şi privind afară.

Nu se întoarse să vadă dacă Gretel mai era în cameră. Era atât de preocupat să-i privească pe copii! Timp de câteva clipe uită chiar că ea se afla acolo.

Gretel încă nu se apropiase, dorind cu disperare să se uite şi ea, doar că ceva, în legătură cu felul în care vorbise fratele ei şi felul în care privea afară, o nelinişti brusc. Bruno nu fusese până acum capabil să o păcălească în legătură cu ceva şi era absolut sigură că nici acum nu ar fi putut, dar ceva o făcu să nu mai fie sigură dacă mai voia să-i vadă pe copiii aceia. Înghiţi în sec şi rosti o rugăciune tăcută, pentru ca într-adevăr întoarcerea la Berlin să aibă loc în viitorul acela previzibil şi nu într-o lună, aşa cum sugerase Bruno.

— Ei bine? rosti el, întorcându-se şi văzând că sora lui, cu cozile ei aurii perfecte care parcă te provocau să tragi de ele, era tot în prag strângându-şi păpuşa la piept. Nu vrei să-i vezi?

— Sigur că da, răspunse ea, şi se îndreptă ezitând spre el. Atunci dă-te la o parte din drum, mai adăugă, dându-i un cot.

Acea primă după-amiază la Out-With era o zi strălucitoare, plină de lumină, şi soarele tocmai apăruse din spatele unui nor când Gretel privi pe fereastră. După o clipă, ochii i se obişnuiră, soarele dispăru din nou şi ea văzu exact despre ce vorbise Bruno.

CAPITOLUL PATRU
Ce au văzut copiii pe fereastră

În primul rând, nici nu erau copii. Cel puţin nu toţi. Erau băieţi mici şi băieţi mari, taţi şi bunici. Poate că şi câţiva unchi. Şi persoane singure, care nu păreau să aibă niciun fel de rude şi nici nevoie de compania cuiva.

— Cine sunt? întrebă Gretel uimită, cum rămăsese şi fratele ei în aceste zile. Ce fel de loc e ăsta?

— Nu sunt sigur, zise Bruno, încercând să fie cât mai cinstit posibil. Dar nu e aşa de frumos ca acasă, asta ştiu sigur.

— Şi unde sunt fetele? mai întrebă ea. Şi mamele? Şi bunicile?

— Poate că locuiesc în altă parte, sugeră Bruno.

Gretel fu de acord. Nu voia să se mai uite, dar era foarte dificil să-şi ia ochii de acolo. Mai ales că tot ce văzuse până acum era doar pădurea ce se afla în faţa geamului ei, care arăta puţin cam întunecată, dar era un loc bun pentru picnicuri dacă existau şi nişte luminişuri în ea. În partea aceasta a casei însă, peisajul era foarte diferit.

Începea destul de drăguţ. Chiar sub fereastra lui Bruno se afla o grădină. Suficient de lată şi plină de flori plantate în straturi perfect ordonate, îngrijite de cineva care ştia că a creşte flori într-un loc ca acesta era un lucru bun. Grădina părea ca o mică sursă de lumină, în colţul unui castel uriaş dintr-un ţinut mlăştinos şi ceţos, într-o noapte de iarnă întunecoasă.

Dincolo de flori exista un pavaj foarte plăcut şi o bancă din lemn, unde Gretel se putea vedea stând la soare şi citind o carte. Banca avea şi o plăcuţă prinsă pe ea, dar de la această distanţă nu putea să citească inscripţia. Era întoarsă cu faţa spre casa, ceea ce în mod obişnuit ar fi fost un lucru ciudat, dar în această situaţie putea să înţeleagă de ce.

La aproximativ şase metri depărtare de grădină şi de flori şi de banca cu plăcuţă, totul era altfel. Exista acolo un gard uriaş de sârmă, care se întindea pe toată lungimea casei şi mai departe, prelungindu-se în ambele direcţii, chiar mai departe decât putea ea să vadă. Gardul era foarte înalt, mai înalt decât casa în care stăteau şi, din loc în loc, era susţinut de stâlpi uriaşi din lemn, ca nişte stâlpi de telegraf. În vârful gardului erau fixate uriaşe suluri de sârmă ghimpată, în formă de spirală, şi Gretel se înfioră la vederea ţepilor ascuţiţi.

Dincolo de gard nu era iarbă; de fapt, nu se vedea niciun fel de verdeaţă pe nicăieri. În schimb, solul era format dintr-un pământ nisipos şi cât vedeai cu ochii nu se zăreau decât barăci scunde, şi din loc în loc clădiri mari pătrate, şi mai departe unul sau două coşuri fumegânde. Deschise gura pentru a spune ceva, dar în acelaşi moment îşi dădu seama că nu putea găsi niciun cuvânt pentru a-şi exprima surpriza, aşa că făcu singurul lucru raţional posibil, adică o închise la loc.

— Vezi? întrebă Bruno dintr-un colţ al camerei, foarte mulţumit pentru că, indiferent ce era acolo, şi indiferent cine erau ei, el îi văzuse primul şi putea să-i vadă de câte ori voia, pentru că se vedeau de la fereastra dormitorului lui, nu al ei, şi deci îi aparţineau lui, el era regele a tot ceea ce făceau, iar ea era doar umilul lui suspus.

— Nu înţeleg, zise Gretel. Cine a construit un loc care să arate atât de nesuferit?

— E un loc nesuferit, nu-i aşa? fu de acord Bruno. Cred că barăcile acelea au doar parter. Uită-te cât de scunde sunt.

— Trebuie să fie un tip modern de case, reflectă Gretel. Tata urăşte lucrurile moderne.

— Atunci, astea n-o să-i placă prea mult, comentă Bruno.

— Nu, confirmă Gretel. Rămase nemişcată timp îndelungat, privindu-le. Avea doisprezece ani şi era considerată una dintre cele mai isteţe fete din clasa ei, aşa că strânse din buze şi-şi îngustă ochii, forţându-şi creierul să înţeleagă la ce anume se uita. Dar în minte nu-i veni

decât o singură explicaţie. Acest loc trebuie să fie „la ţară” zise Gretel întorcându-se pentru a-şi privi triumfătoare fratele.

— La ţară?

— Da, e singura explicaţie, nu vezi? Când eram acasă, la Berlin, ne aflam la oraş. De aceea erau acolo atât de mulţi oameni şi atât de multe case şi şcolile erau pline şi nu puteai să te strecori spre centrul oraşului într-o sâmbătă după-amiază, fără să fii îmbrâncit de colo-colo.

— Da... acceptă Bruno, dând din cap şi încercând să reţină ideea.

— Dar la ora de geografie am învăţat că la ţară trăiesc fermieri şi animale şi că ei produc alimente, că există terenuri uriaşe ca acesta, unde trăiesc şi muncesc oameni, care ne trimit toată mâncarea cu care ne hrănim noi. Ea privi din nou pe fereastră la terenul uriaş ce se întindea în faţa ei şi la distanţele dintre barăci. Asta trebuie să fie. Suntem la ţară. Poate că aceasta e casa noastră de vacanţă, adăugă ea plină de speranţă.

Bruno reflectă puţin, apoi scutură din cap.

— Eu nu cred, rosti cu mare convingere.

— Tu ai *nouă ani*, îl contrazise Gretel. Cum ai putea să ştii? Când o să ajungi de vârsta mea, vei înţelege lucrurile acestea mult mai bine.

— S-ar putea să fie aşa, zise Bruno conştient că era mai mic, nefiind însă de părere că acest lucru însemna că nu avea dreptate. Dar, dacă aici e la ţară, aşa cum spui tu, atunci unde sunt animalele despre care vorbeşti?

Gretel deschise gura să-i răspundă, dar nu-i veni în minte niciun răspuns satisfăcător, aşa că se uită din nou pe fereastră şi începu să le caute cu privirea, însă animalele nu erau de găsit nicăieri.

— Ar fi trebuit să fie vaci şi porci, şi oi, şi cai, continuă Bruno. Dacă ar fi o fermă, vreau să spun. Ca să nu mai vorbim de găini şi de raţe.

— Şi nu există nimic de felul acesta, admise încet Gretel.

— Şi dacă aici se produc alimente, aşa cum ai spus tu, adăugă Bruno, bucurându-se enorm, atunci cred că terenul ar trebui să arate mult mai bine, nu-i aşa? Nu cred că ai putea să cultivi ceva în noroiul ăsta.

Gretel privi din nou şi dădu afirmativ din cap. Era o fată isteaţă, care nu insista să aibă în permanenţă dreptate, cu atât mai mult cu cât toate dovezile erau împotriva ei.

— Atunci poate că nu e o fermă, comentă ea.

— Nu e, fu de acord Bruno.

— Ceea ce înseamnă că acest loc nu poate fi „la ţară”, mai zise ea.

— Nu, nu cred că e, răspunse el.

— Ceea ce înseamnă de asemenea că, până la urmă, probabil că asta nu e casa noastră de vacanţă, trase ea concluzia.

— Nici eu nu cred că e, rosti Bruno.

Se aşeză pe pat şi pentru o clipă îşi dori ca Gretel să se aşeze lângă el şi să-l cuprindă cu braţul şi să-i spună că totul va fi bine şi că mai curând sau mai târziu vor îndrăgi locurile astea noi şi că nu vor mai dori niciodată să se întoarcă la Berlin. Dar ea tot mai privea pe fereastră şi de această dată nu se uita la flori sau la pavaj, la banca cu plăcuţa de pe ea sau la gardul înalt, la stâlpii de telegraf din lemn sau la sulurile de sârmă ghimpată, la clădirile mici sau la coşurile fumegânde; ci se uita la oameni.

— Cine sunt oamenii ăştia? întrebă ea cu voce slabă, părând să aştepte un răspuns nu de la Bruno, ci de la altcineva. Şi ce fac ei acolo?

Bruno se ridică şi pentru prima oară rămaseră alături, umăr la umăr, privind ce se întâmplă la nici cincisprezece metri de noua lor casă.

Indiferent încotro se uitau vedeau oameni, înalţi, scunzi, bătrâni, tineri. Unii stăteau în grup, perfect nemişcaţi şi cu mâinile lipite de corp, încercând să-şi ţină capul sus, în timp ce un soldat mărşăluia prin faţa lor deschizând şi închizând repede gura, strigând parcă la ei. Unii erau aşezaţi într-un fel de şir lung şi duceau nişte roabe dintr-o parte a taberei

în alta, împingându-le până în spatele unei barăci unde dispăreau. Câţiva stăteau lângă o baracă într-un grup tăcut, cu ochii în pământ, părând că participau la un fel de joc în care nu voiau să fie recunoscuţi. Alţii mergeau în cârje şi mulţi aveau capetele bandajate. Unii cărau lopeţi şi erau conduşi de grupuri de soldaţi spre un loc departe de privirile lor.

Bruno şi Gretel puteau vedea sute de oameni, şi erau atât de multe barăci în faţa lor, iar câmpul se întindea atât de departe, încât era imposibil să-l cuprindă cu privirea. Păreau că acolo puteau să fie oameni cu miile.

— Şi locuiesc atât de aproape de noi, rosti Gretel încruntându-se. La Berlin, pe frumoasa noastră stradă liniştită, existau doar şase case. Aici sunt aşa de multe! De ce a primit tata serviciu în locul acesta atât de nesuferit şi cu atât de mulţi vecini? Mi se pare lipsit de sens.

— Uită-te acolo, zise Bruno.

Gretel privi spre locul indicat de degetul lui şi văzu în depărtare un grup de copii înghesuiţi unul într-altul ieşind dintr-o baracă, alungaţi de un grup de soldaţi. Cu cât se striga mai tare la ei, cu atât se strângeau mai mult unul în altul, apoi când unul dintre soldaţi se repezi la ei, se despărţiră şi păreau că fac ceea ce le ceruse el, înşirându-se pe un singur rând. Şi atunci toţi soldaţii începură să râdă şi să aplaude.

— Trebuie că e un fel de repetiţie, sugeră Gretel, nebăgând de seamă că unii dintre copiii mai mari, poate chiar de o vârstă cu ea, plângeau.

— Ţi-am spus că pe aici există copii, zise Bruno.

— Nu sunt copii cu care aş vrea eu să mă joc, afirmă Gretel cu voce hotărâtă. Arată foarte murdari. Hilda şi Isobel şi Louise făceau baie în fiecare dimineaţă, eu la fel. Copiii aceştia par să nu fi făcut baie în viaţa lor.

— E foarte murdar pe acolo, aprobă Bruno. Poate că nu au băi?

— Nu fi prost, zise Gretel, deşi i se spusese de nenumărate ori că nu trebuie să-i spună aşa fratelui ei. Ce fel de oameni sunt cei care nu au băi?

— Nu ştiu, răspunse Bruno. Oameni care nu au apă caldă!

Gretel mai privi câteva minute afară şi se întoarse apoi înfiorându-se.

— Mă duc la mine în cameră să-mi aranjez păpuşile, zise ea. De acolo, peisajul e mult mai frumos.

Cu această remarcă, plecă traversând holul spre camera ei şi închise uşa, dar nu se apucă imediat de aranjatul păpuşilor. În schimb, se aşeză pe pat şi se gândi la o mulţime de lucruri.

Şi în mintea fratelui ei se strecură un gând, aşa cum se uita la sutele de oameni muncind în depărtare, gândul că toţi, băieţaşi, băieţi mai mari, taţi, bunici, unchi şi oameni singuri, care nu par să aibă nicio rudă, purtau acelaşi fel de îmbrăcăminte: pijamale cenuşii în dungi şi pe cap bonete, tot cenuşii în dungi.

— Ce neobişnuit! murmură el, înainte de a se îndepărta de la fereastră.

CAPITOLUL CINCI
Interzis în permanenţă şi fără excepţie

Nu era decât un singur lucru de făcut: să vorbească cu tata.

În dimineaţa plecării, tata nu părăsise Berlinul odată cu ei. Plecase cu câteva zile înainte, în seara zilei în care Bruno venise acasă şi o găsise pe Maria umblându-i printre lucruri, chiar şi printre cele dosite, care îi aparţineau în exclusivitate şi nu erau treaba nimănui altcuiva. Următoarele câteva zile, mama, Gretel, Maria, bucătarul, Lars şi Bruno le petrecuseră împachetând lucrurile în cutii, pe care le încărcară apoi într-un camion, pentru a fi duse la noua lor casă de la Out-With.

Apoi, în ultima dimineaţă, când casa era goală şi nu mai semăna cu adevăratul lor cămin, ultimele lucruri fură puse în ultimele valize şi o maşină oficială cu fanioane roşu-cu-negru pe capotă se opri la uşa lor, aşteptându-i.

Mama, Maria şi Bruno părăsiră ultimii casa şi Bruno fu convins că mama nu-şi dăduse seama că menajera se afla acolo, deoarece – pe când aruncau o ultimă privire prin holul pustiu, unde petrecuseră atât de multe zile fericite şi unde era locul în care în decembrie era aşezat bradul de Crăciun, locul unde în zilele ploioase erau lăsate umbrelele ude într-un suport special, locul unde Bruno trebuia să-şi lase ghetele pline de noroi când venea acasă, ceea ce nu făcuse niciodată – mama dădu din cap şi spuse ceva foarte ciudat:

— N-ar fi trebuit să-l lăsăm pe Fury să vină la cină. Oamenii aceştia şi ambiţia lor de a parveni! Imediat ce spuse aceasta, se întoarse şi Bruno putu să-i vadă ochii în lacrimi, dar tresări violent când descoperi că Maria o privea. Maria, adăugă ea speriată. Am crezut că eşti la maşină.

— Tocmai plecam, doamnă, zise Maria.

— N-am vrut să spun… începu mama, dând din cap din ce în ce mai speriată. Încercam să sugerez…

— Tocmai plecam, doamnă, repeta Maria, care probabil că nu ştia că mama nu trebuie întreruptă, şi trecu repede pragul, fugind la maşină.

Mama se încruntă apoi ridică din umeri, ca şi cum de acum nimic nu mai conta.

— Vino Bruno, zise ea, apucându-l de mână şi încuind uşa în urma lor. Să speram că vom reuşi să revenim, cândva, când totul se va termina.

Maşina oficială cu fanioane pe capotă îi dusese la gară, unde existau două linii despărţite de un peron lat. De fiecare parte a acestuia se afla un tren ce-şi aştepta călătorii. Pentru că foarte mulţi soldaţi patrulau pe ambele laturi ale peronului şi pentru că liniile erau despărţite şi de o construcţie lungă, destinată omului cu fanionul de semnalizare, Bruno nu observă mulţimea aceea de oameni decât cu câteva clipe înainte ca el şi familia lui să urce, alături de foarte puţine persoane, într-un tren confortabil, cu multe locuri goale şi aer proaspăt când coborai geamurile. Dacă trenurile ar merge în direcţii diferite, cugetă el, n-ar părea atât de ciudat, dar nu era aşa; amândouă erau orientate spre răsărit. Pentru o clipă, îi trecu prin minte să traverseze în fugă peronul şi să le spună oamenilor de acolo ce multe locuri goale erau în trenul lui, dar hotărî că nu putea s-o facă, pentru că dacă aşa ceva n-ar fi înfuriat-o pe mama, în mod sigur ar fi înfuriat-o pe Gretel, şi asta era şi mai rău.

Când sosiră la Out-With, la noua lor casă, Bruno nu-şi văzu tatăl. Apoi, când uşa dormitorului părinţilor se deschisese puţin, crezuse că era el, dar nu fusese decât acel soldat tânăr şi neprietenos, care-l privise pe Bruno fără niciun pic de căldură. Nu auzi nici vocea tunătoare a tatălui şi nici bocănitul greu al cizmelor lui pe podelele de la parter. Totuşi, existau o mulţime de oameni care veneau şi plecau şi, în timp ce se întreba ce ar fi de făcut, auzi mare

agitaţie la parter şi ieşi în hol, pentru a arunca o privire peste balustradă.

Jos, uşa biroului tatălui era deschisă şi cinci bărbaţi stăteau în faţa ei, râzând şi strângându-şi mâinile. Tata se afla în mijlocul lor şi arăta foarte elegant în uniforma lui proaspăt călcată. Părul lui negru şi des fusese de curând pomădat şi periat, şi, aşa cum îl privea de sus, Bruno simţi faţă de el o teamă amestecată cu respect şi uimire. Nu-i plăcea cum arătau ceilalţi bărbaţi. Niciunul nu era la fel de frumos ca tata. Şi nici uniformele lor nu erau proaspăt călcate. Şi nici vocile lor nu erau tunătoare. Şi nici cizmele lor nu erau la fel de lustruite. Toţi ţineau chipiul sub braţ şi păreau că se întrec în a atrage atenţia tatălui. Bruno nu putu să înţeleagă decât puţine fraze, atâtea câte ajungeau până la el.

— …a făcut greşeli din clipa în care a ajuns aici. S-a ajuns în situaţia ca Fury să nu mai aibă de ales, ci… spunea unul.

— …l-a disciplinat! continuă altul. Şi eficient. La începutul lui patruzeci şi doi ne-a lipsit eficienta, şi fără asta…

— …e clar, e clar ce spun cifrele. E clar, Comandante… rosti al treilea.

— …şi dacă mai construim unul, afirma ultimul, imaginaţi-vă ce am putea să facem atunci… imaginaţi-vă doar…!

Tata ridică mâna, ceea ce îi făcu pe ceilalţi să tacă. Apoi începu să dea din mâini ca un şef de orchestră.

— Domnilor, rosti el, şi acum Bruno putu să distingă fiecare cuvânt, deoarece nu se născuse încă un bărbat care să fie în stare să se facă auzit în toată încăperea ca tata. Apreciez părerile şi încurajările voastre. Dar ce a fost a trecut. Acum ne aflăm în faţa unui nou început, dar să lăsăm acest început să debuteze mâine. Pentru moment, ar fi cazul să-mi ajut familia să se acomodeze, altfel voi avea aici la fel de multe neplăceri câte au şi cei de colo, înţelegeţi, nu?

Toţi bărbaţii izbucniră în râs şi strânseră mâna tatălui. Iar la plecare se aşezară în rând, ca nişte soldaţi de plumb şi

îşi azvârliră braţele în sus, aşa cum îl învăţase tata pe Bruno să salute, făcând o mişcare bruscă cu palma întinsă, din dreptul pieptului în faţă, în timp ce strigau cele două vorbe pe care Bruno fusese învăţat să le spună de câte ori i se adresa cineva. După care plecară, iar tata intră în biroul lui, interzis în permanenţă şi fără excepţie.

Bruno coborî scările încet şi ezită o clipă în faţa uşii. Îi părea rău că, în ora de când sosise, tata nu urcase să-i spună „bună”, dar i se explicase de nenumărate ori cât de ocupat era şi că nu putea să fie deranjat cu nimicuri cum ar fi să-i spună lui „bună”. Însă soldaţii plecaseră, aşa că ar trebui să fie în regulă dacă aş bate la uşă, reflectă el.

Bruno fusese în biroul tatălui de la Berlin doar de câteva ori, de obicei când fusese neastâmpărat şi tata trebuise să aibă o discuţie serioasă cu el. Totuşi, regula cu privire la biroul de acolo era una dintre cele mai importante reguli pe care le învăţase Bruno vreodată şi nu era aşa de prostuţ să-şi închipuie că nu era valabilă şi aici, la Out-With. Dar, pentru că nu se văzuseră de câteva zile, se gândi că nu se va supăra nimeni dacă va intra.

Aşa că bătu cu grijă la uşă. De două ori, încet.

Poate că tata nu auzise, poate că nu bătuse destul de tare, dar nu apăru nimeni. Aşa că bătu din nou, de data aceasta mai tare, şi acum auzi vocea tunătoare dinăuntru strigând:

— Intră!

Bruno apăsă pe clanţă şi păşi înăuntru, luând poziţia obişnuită cu ochii mari, gura în forma de „O” şi braţele lipite de trup. Restul casei putea să fie întunecos, mohorât şi fără posibilităţi de explorare, dar această cameră era altfel. Pentru început, observă tavanul foarte înalt şi un covor în care Bruno avu impresia că se scufundă. Pereţii erau de abia vizibili, fiind acoperiţi cu rafturi de mahon închis la culoare, înţesate de cărţi, ca şi în biblioteca aflată în casa din Berlin. Pe perete existau nişte ferestre enorme, care dădeau spre grădină, iar în faţa lor era amenajat un loc confortabil, în centrul căruia, aşezat la un birou masiv

de stejar, se afla însuşi tata, care, când intră Bruno, ridică ochii de pe hârtii şi schiţă un zâmbet larg.

— Bruno, rosti el, înconjurând biroul şi strângând cu putere mâna băiatului, pentru că tata nu era genul de om care să îmbrăţişeze pe cineva, spre deosebire de mama şi de bunica, care o făceau puţin prea des pentru gustul lui, îmbrăţişări însoţite de sărutări umede. Băiatul meu! adăugă tata după o clipă.

— Buna tată, zise Bruno repede, puţin cam intimidat de splendoarea camerei.

— Bruno, mă pregăteam să vin sus să te vad în câteva minute, te asigur că asta intenţionam, zise tata. Dar a trebuit mai întâi să pun capăt unei întâlniri şi să termin de scris o scrisoare. Ai sosit cu bine?

— Da, tată, confirmă Bruno.

— Le-ai ajutat pe mama şi pe sora ta să închidă casa?

— Da, tată, repetă Bruno.

— Atunci, sunt mândru de tine, adăugă tata aprobator. Stai jos, băiete.

Îi arătă un fotoliu larg care se afla în faţa biroului său şi Bruno se cocoţă pe el, fără ca picioarele să-i atingă podeaua, în timp ce tata se întoarse la locul lui de la birou şi-l privi. O vreme niciunul dintre ei nu mai scoase niciun cuvânt, apoi într-un târziu tata rupse tăcerea.

— Deci, întrebă el. Tu ce crezi?

— Ce cred? întrebă Bruno. Ce cred eu despre ce?

— Despre noua ta locuinţă. Îţi place?

— Nu, răspunse Bruno repede, deoarece totdeauna încercase să fie cinstit şi ştia că, dacă ar fi ezitat numai o secundă, n-ar mai fi avut curajul să spună ce gândea. Cred că trebuie să ne întoarcem acasă, adăugă apoi plin de curaj.

O clipă zâmbetul tatălui se şterse şi privi spre scrisoarea din faţa lui, înainte de a ridica din nou ochii, ca şi cum ar fi vrut să judece cu grijă răspunsul.

— Ei bine, dar suntem acasă, Bruno, spuse tata în cele din urmă cu voce blândă. Out-With e noua noastră casă.

— Dar la Berlin când ne întoarcem? mai întrebă Bruno, în timp ce inima îi sărise din piept la auzul celor spuse de tata. E mult mai plăcut acolo, adăugă el.

— Haide, haide, zise tata, de parcă ar fi dorit să nu fi auzit vorbele lui Bruno. Hai să nu mai spunem aşa ceva, adăugă el. O casă nu e o clădire sau o stradă sau un oraş sau ceva atât de material ca nişte cărămizi şi nişte mortar. O casă e locul unde se afla familia ta, nu-i aşa?

— Da, dar…

— Şi familia noastră se află aici, Bruno. La Out-With. Ergo, deci aceasta e casa noastră.

Bruno nu înţelese ce înseamnă ergo, dar nici nu avea nevoie, pentru că avea un raţionament inteligent de făcut:

— Dar bunicul şi bunica sunt la Berlin. Şi ei sunt tot familia noastră. Deci aceasta nu poate fi casa noastră.

Tata reflectă dând din cap. Şi aşteptă un lung moment înainte de a răspunde:

— Da, Bruno, ei sunt acolo. Dar tu şi eu şi mama şi Gretel suntem cele mai importante persoane din familia noastră şi acesta e locul unde locuim noi acum. La Out-With. Deci, nu mai arăta aşa de nefericit în privinţa asta! (Deoarece, în mod evident, Bruno arăta nefericit în privinţa asta). Nu i-ai acordat nicio şansă. Ar putea să-ţi placă aici.

— Nu-mi place, insistă Bruno.

— Bruno… rosti tata cu voce obosită.

— Karl nu e aici, şi nici Daniel, şi nici Martin, şi nu există nici alte case în jur şi nici tarabe cu fructe şi legume şi nici străzi şi nici cafenele cu mese aşezate afară şi nimeni nu te îmbrânceşte de colo-colo în după-amiezile de sâmbătă.

— Bruno, în viaţă există lucruri pe care trebuie să le facem, pentru că nu avem de ales, rosti tata, şi Bruno putu să-şi dea seama că începuse să-l obosească discuţia. Şi mi-e teamă că acesta e unul dintre ele. Acesta e serviciul meu, un serviciu important. Important pentru ţară. Important pentru Fury. Într-o zi vei înţelege.

— Vreau să merg acasă, îngăimă Bruno.

Putea să simtă lacrimile izvorându-i din ochi şi nu voia nimic altceva, decât ca tata să-şi dea seama ce îngrozitor loc era Out-With şi să fie de acord că era timpul să plece.

— E nevoie să accepţi că aici eşti acasă, zise el, un comentariu cu totul diferit de cel aşteptat de Bruno, ceea ce-l dezamăgi. Şi aceasta pentru un viitor previzibil.

Bruno închise ochii o clipă. În viaţa lui nu insistase prea mult pentru susţinerea vreunei cauze şi în mod clar nu se dusese niciodată la tata cu o dorinţă atât de puternică de a-i schimba hotărârea, însă ideea de a rămâne aici, ideea că va trebui să trăiască într-un loc atât de îngrozitor, unde nu era nimeni cu care să se joace, îl copleşea. Când, puţin mai târziu, deschise ochii, tata se ridicase de la birou şi se aşezase într-un fotoliu lângă Bruno. Îl privi cum deschide o cutiuţă de argint, ia o ţigară şi o ciocăneşte pe birou înainte de a o aprinde.

— Îmi amintesc că, pe vremea când eram copil, începu tata, existau lucruri pe care nu voiam să le fac, dar când tata spunea că ar fi mai bine pentru toată lumea să le fac, porneam cu dreptul înainte şi le rezolvam.

— Ce fel de lucruri? întrebă Bruno.

— O, nu ştiu, răspunse tata ridicând din umeri. Oricum, nu contează. Eram copil şi nu ştiam ce e bine şi ce e rău. De exemplu, uneori nu voiam să stau în casă şi să-mi termin temele; voiam să ies afară să mă joc cu prietenii exact cum faci tu, şi acum, privind în urmă, văd cât de prost eram.

— Deci, îţi dai seama cum mă simt, zise Bruno plin de speranţă.

— Da, însă îmi dădeam seama şi că tata, bunicul tău, ştia ce era mai bine pentru mine şi eram fericit când acceptam acest adevăr. Crezi că mi-aş fi clădit o viaţă atât de plină de succese, dacă n-aş fi învăţat când să argumentez şi când să tac din gură şi să execut ordinele? Ce zici, Bruno? Aşa crezi?

Bruno se uită în jur. Privirea îi căzu pe fereastra din colţul încăperii şi reflectă că probabil de la ea putea vedea peisajul acela oribil, pe care-l ştia.

— Ai făcut ceva rău? întrebă el după un timp. Ceva care l-a înfuriat pe Fury?

— Eu?!? răspunse tata, privindu-l surprins. Ce vrei să spui?

— Ai făcut ceva rău la serviciu? Ştiu că toată lumea spune că eşti un bărbat important şi că Fury are planuri mari pentru tine, dar nu te-ar fi trimis el într-un loc ca ăsta dacă n-ai fi făcut ceva rău, pentru care să te pedepsească.

Tata râse, ceea ce-l supără mai tare pe Bruno; nimic nu îl necăjea mai mult decât amuzamentul celor mari la vorbele lui când nu ştia ceva, în special când încerca să capete răspunsuri la întrebări.

— Nu înţelegi semnificaţia unui astfel de post, zise tata.

— Ei bine, nu cred că ai fost prea bun la serviciu dacă a trebuit să plecăm toţi din casa noastră frumoasă şi de lângă prietenii noştri şi să venim într-un loc oribil ca acesta. Cred că ai făcut ceva rău, aşa că ar trebui să te duci şi să-i ceri scuze lui Fury, poate că aşa se va termina totul. Poate că o să te ierte dacă vei fi foarte sincer.

Cuvintele îi scăpaseră, înainte de a se gândi dacă erau de bun simţ sau nu; dar când le auzi rostite, îşi dădu seama că nu prea era genul de lucruri ce trebuiau spuse tatălui; acum însă îi scăpaseră, fuseseră spuse şi nu putea să le ia înapoi. Înghiţi nervos în sec şi, după câteva minute de tăcere, se uită din nou la tata, care-l privea cu faţa împietrită. Bruno îşi umezi buzele şi se uită în altă parte. Simţi că n-ar fi o idee bună să-i susţină privirea.

Şi după alte câteva minute neplăcute de tăcere, tata se ridică încet din fotoliul de lângă el, se înapoie la birou şi-şi puse ţigara în scrumieră.

— Mă întreb dacă eşti curajos, rosti el încet, ca şi cum încă mai analiza ideea în minte, sau complet lipsit de respect. Poate că nu e un lucru aşa de rău.

— N-am vrut să spun…

— Dar acum taci, zise tata, ridicând vocea şi întrerupându-l, deoarece regulile normale ale vieţii de familie nu erau valabile şi pentru el. M-am străduit să ţin cont de sentimentele tale, Bruno, deoarece ştiam că această mutare a fost grea pentru tine. Şi am ascultat tot ce ai avut de spus, cu toate că uneori m-am gândit că tinereţea şi lipsa ta de experienţă te-au făcut să fii insolent. Şi cred că ţi-ai dat seama că n-am reacţionat. Dar a venit momentul când trebuie pur şi simplu să accepţi…

— Nu vreau să accept! strigă Bruno, clipind uimit, deoarece nu-şi închipuia că poate striga atât de tare (de fapt, îl luase total prin surprindere). Se încordă gata să o ia la fugă, dacă se dovedea necesar. Dar astăzi nimic nu părea să-l înfurie pe tata – deşi, dacă Bruno ar fi fost cinstit cu el însuşi, ar fi trebuit să admită că tata se înfuria foarte rar; devenea, în schimb, distant, acesta fiind felul lui de a pune punct discuţiei; în loc să strige sau să alerge după el, dădea doar din cap indicând că întrevederea a luat sfârşit.

— Du-te în camera ta, Bruno, zise el cu o voce atât de liniştită încât Bruno ştiu că acum vorbea serios, aşa că se ridică cu lacrimi de frustrare în ochi.

Se îndreptă spre uşă, dar înainte de a o deschide, se întoarse pentru o ultimă întrebare.

— Tată, începu el.

— Bruno, n-am intenţia să… începu tata iritat.

— Nu despre asta e vorba, rosti repede Bruno. Vreau doar să te mai întreb ceva.

Tata oftă, dar îi indică că poate întreba şi că aceasta va pune capăt conversaţiei, fără alte argumente.

Bruno se gândi profund, dorind să formuleze întrebarea exact şi corect, chiar dacă părea la fel de grosolană şi neavenită.

— Cine sunt toţi oamenii aceia de afară? zise el, în sfârşit.

Tata înclină capul spre stânga, părând uşor derutat de întrebare.

— Soldaţi, Bruno, răspunse el. Şi secretari. Personal de serviciu. I-ai văzut desigur pe toţi şi înainte.

— Nu, nu despre ei e vorba, interveni Bruno. Ci despre oamenii pe care îi văd de la fereastra mea. Cei din barăcile din depărtare. Toţi sunt îmbrăcaţi la fel.

— A, oamenii aceia, zise tata, dând din cap şi zâmbind uşor. Oamenii aceia… Ei bine, aceia nu sunt oameni, Bruno.

Bruno se încruntă.

— Nu sunt oameni? întrebă fără să-şi dea seama ce voia tata să spună.

— Ei bine, cel puţin nu în felul în care înţelegem noi termenul, continuă tata. Dar nu trebuie să te îngrijoreze. Nu au nimic de a face cu noi. Şi nici tu nu ai nimic în comun cu ei. Stai în noul tău cămin şi poartă-te bine, asta e tot ce-ţi cer. Acceptă situaţia în care ne aflăm şi totul va fi mult mai uşor.

— Da tată, răspunse Bruno complet nemulţumit de răspuns.

Când deschise uşa, tata îl strigă stând în picioare cu o sprânceană ridicată interogativ. Bruno îşi aminti felul în care tatăl lui saluta şi ce cuvinte spunea şi-l imită perfect.

Îşi lipi picioarele şi-şi aruncă braţul drept în aer, după care izbi din călcâie şi pronunţă cu voce cât mai puternică şi mai clară – ca şi tatăl lui – cuvintele spuse de el de fiecare dată când se despărţea de un soldat.

— *Heil Hitler,* rosti Bruno, presupunând că acesta era un alt mod de a spune: „Ei bine, acum la revedere şi o după-amiază plăcută!”

CAPITOLUL ŞASE
Menajera plătită prea bine

Câteva zile mai târziu, Bruno stătea întins pe pat în camera lui, privind fix tavanul de deasupra capului. Zugrăveala albă era crăpată şi începuse să cadă într-un mod foarte neplăcut, spre deosebire de spoiala casei din Berlin, care nu fusese niciodată jupuită şi căreia i se adăuga un strat nou de var în fiecare vară, când mama chema zugravii. În după-amiaza aceasta stătea întins privind crăpăturile ca pânza de păianjen şi mijindu-şi ochii, pentru a-şi imagina ce ar putea ascunde ele. Îşi închipuia insectele care locuiau în spaţiul dintre zugrăveală şi tavan şi care nu fuseseră niciodată alungate, astfel încât crăpătura se adâncea şi se deschidea din ce în ce mai mult, când acestea încercau să-şi facă un loc prin care să se strecoare, căutând o gaură pe unde să iasă. Nimeni, reflectă Bruno, nici chiar insectele nu vor să stea la Out-With.

— Totul e oribil aici, rosti cu voce tare, deşi nu era nimeni în jur să-l audă, dar cuvintele rostite îl făcură să se simtă cumva mai bine. Urăsc această casă, urăsc camera mea, urăsc chiar şi zugrăveala de pe pereţi. Urăsc tot. Absolut tot.

Exact când termină de vorbit, pe uşă intră Maria, în braţe cu un vraf de lucruri de-ale lui, spălate, uscate şi călcate. Când îl văzu stând întins în pat, ezită o clipă, apoi plecă uşor capul şi se îndreptă liniştită spre şifonier.

— Bună, rosti Bruno, deşi a vorbi cu o servitoare nu era acelaşi lucru cu a vorbi cu nişte prieteni, dar, nefiind nimeni în jur cu care să discute, să vorbească cu ea era mai de bun simţ decât să vorbească cu el însuşi. Gretel nu era de găsit pe nicăieri şi începuse să se îngrijoreze că va înnebuni de plictiseală.

— Conaşule Bruno, rosti liniştită Maria, începând să-i separe vestele de pantaloni şi de lenjerie şi punând totul în diverse sertare şi rafturi.

— Bănuiesc că eşti tot atât de nefericită ca şi mine în privinţa acestui nou aranjament, zise Bruno, şi ea se întoarse pentru a-l privi, cu o expresie ce sugera că nu înţelegea ce voia să spună. Despre asta vorbesc, explică el în continuare, ridicându-se şi privind în jur. Despre tot ce e aici. E îngrozitor, nu-i aşa? Tu nu urăşti locul acesta?

Maria deschise gura să răspundă, apoi o închise la fel de repede. Părea că judecă cu grijă răspunsul, că alege cuvintele potrivite, că e gata să le rostească, apoi, gândindu-se mai bine, renunţă să le mai spună. Bruno o cunoştea de când se ştia – venise să lucreze la ei când el avea doar trei ani – şi în cea mai mare parte a timpului se înţeleseseră destul de bine, dar ea nu-i spusese niciodată nimic despre viaţa ei dinainte. Nu făcea decât să continue să trudească, lustruind mobilierul, spălând rufele, ajutând la cumpărături şi la gătit, uneori ducându-l pe el la şcoală şi luându-l de acolo, deşi asta fusese ceva obişnuit când Bruno avea opt ani; după ce împlinise nouă ani, hotărâse că e destul de mare pentru a merge la şcoala şi a se întoarce acasă singur.

— Deci nu-ţi place aici? întrebă ea până la urmă.

— Să-mi placă? replică Bruno, râzând uşor. Să-mi placă? repetă el mai tare. Sigur că nu-mi place! E oribil. N-ai nimic de făcut, nu ai pe nimeni cu care să vorbeşti, pe nimeni cu care să te joci. Doar n-o să-mi spui că eşti încântată că ne-am mutat aici, nu-i aşa?

— Întotdeauna mi-a plăcut grădina casei din Berlin, rosti Maria, răspunzând parcă la o întrebare cu totul diferită. Îmi plăcea să stau acolo la soare şi să-mi mănânc prânzul sub copacul acoperit de iederă de lângă pod. Florile erau aşa de frumoase acolo! Parfumul! Felul în care albinele zburau prin aerul înconjurător, fără să te deranjeze niciodată, dacă le lăsai în pace!

— Deci nu-ţi place aici? întrebă Bruno. Crezi că e rău, aşa cum cred şi eu?

Maria se încruntă.

— N-are importanţă, răspunse ea.

— Ce n-are importanţă?

— Ceea ce cred eu.

— Ei bine, sigur că are, zise Bruno iritat, de parcă ea i-ar fi făcut intenţionat în ciudă. Doar faci parte din familie, nu-i aşa?

— Nu sunt sigură că tatăl tău ar fi de acord cu asta, răspunse Maria, permiţându-şi un zâmbet, deoarece o mişcase ceea ce spusese el.

— Ei bine, ai fost adusă aici împotriva voinţei tale, exact cum am fost şi eu. Dacă mă întrebi pe mine, toţi suntem în aceeaşi barcă. Şi ia apă!

Pentru o clipă, lui Bruno i se păru că Maria e gata să-i spună ce gândeşte. Pusese restul rufelor pe pat şi-şi încleştase pumnii, parcă ar fi fost teribil de furioasă în legătură cu ceva. Gura i se deschise, dar rămase imobilă o clipă, ca şi cum era speriată de toate lucrurile pe care ar fi putut să le spună dacă şi-ar fi permis.

— Spune, Maria, insistă Bruno. Pentru că, dacă toţi simţim la fel, poate vom putea să-l convingem pe tata să ne întoarcem acasă.

Ea privi liniştită câteva clipe dincolo de el, apoi clătină cu tristeţe din cap înainte de a răspunde.

— Tatăl tău ştie ce e mai bine, răspunse ea. Asta trebuie să crezi tu.

— Nu cred că aşa voi face, zise Bruno. Eu cred că a greşit îngrozitor.

— Atunci e o greşeală pe care trebuie să o ispăşim toţi.

— Când greşesc eu, sunt pedepsit, insistă Bruno, iritat că regulile erau valabile întotdeauna doar pentru copii şi niciodată pentru adulţi (în ciuda faptului că ei erau cei care le stabileau). Tată prost, adaugă cu voce scăzută.

Ochii Mariei se deschiseră mari şi făcu un pas spre el, acoperindu-şi gura cu mâinile într-o atitudine plină de

oroare. Apoi privi în jur, pentru a se asigura că nimeni nu-i ascultă şi că n-a auzit ce a spus Bruno.

— Nu trebuie să spui aşa ceva, zise ea. Nu trebuie să spui niciodată ceva de felul acesta despre tatăl tău.

— Nu văd de ce, răspunse Bruno; îi era puţin ruşine de ceea ce spusese, dar ultimul lucru pe care intenţiona să-l facă era să înghită tot ce i se spunea, când de părerile lui nu părea să-i pese nimănui.

— Pentru că tatăl tău e un om bun, rosti Maria. Un om foarte bun. Are grijă de noi toţi.

— Aducându-ne aici, în mijlocul pustietăţii, vrei să spui? Asta înseamnă că are grijă de noi?

— Sunt multe fapte pe care le-a făcut tatăl tău, continuă ea. Multe fapte de care trebuie să fii mândru. La urma urmei, dacă n-ar fi fost tatăl tău, unde aş fi eu acum?

— Presupun că la Berlin, rosti Bruno. Muncind într-o casă frumoasă. Mâncându-ţi prânzul sub iederă şi lăsând albinele în pace.

— Tu nu-ţi aduci aminte când am venit eu să lucrez la voi, nu-i aşa? întrebă ea liniştită aşezându-se pe marginea patului, ceva ce nu făcuse niciodată. Cum ai putea? Aveai doar trei ani. Tatăl tău m-a luat şi m-a ajutat când am avut mai mare nevoie. Mi-a dat un serviciu, un cămin. Mâncare. Nu poţi să-ţi imaginezi ce înseamnă să-ţi fie foame! N-ai fost niciodată flămând, nu-i aşa?

Bruno se încruntă. Ar fi vrut să menţioneze că se simţea cam flămând chiar în acel moment, dar în schimb se uită la Maria şi-şi dădu seama, pentru prima oară, că niciodată nu o băgase în seamă ca pe o persoană cu viaţa şi povestea ei proprie. La urma urmei, ea nu făcuse altceva (după câte ştia el) decât să fie menajera familiei. Nici măcar nu era sigur dacă o văzuse vreodată îmbrăcată altfel decât în uniforma ei de menajeră. Dar când se gândea la asta, aşa cum făcea acum, trebuia să admită că în viaţa ei au existat şi alte lucruri, nu numai să-l servească pe el şi pe familia lui. Gândea şi ea, la fel ca el. Simţea lipsa unor lucruri, a unor prieteni pe care ar fi vrut să-i revadă, la fel ca el. Şi

probabil că plângea şi ea în somn, în fiecare noapte de când se aflau aici, exact ca nişte băieţi mai mici şi mai puţin curajoşi decât el. Şi era şi drăguţă, îşi dădu el seama, simţindu-se puţin ciudat descoperind asta.

— Mama mea l-a cunoscut pe tatăl tău când era de vârsta ta, continuă Maria după câteva clipe. Ea a lucrat pentru bunica ta. A fost croitoreasa ei şi a însoţit-o în turnee prin toată Germania, când era tânără. Ea îi aranja toaletele pentru concerte – le spăla, le călca, le repara. Nişte rochii magnifice! Şi broderiile, Bruno! Ca nişte opere de artă, fiecare. Nu găseşti croitorese ca ea în zilele noastre. Clătină din cap şi zâmbi amintirilor, în timp ce Bruno asculta răbdător. Mama avea grijă ca toate toaletele să fie pregătite de câte ori intra bunica ta în cabină înainte de un spectacol. Iar după ce bunica ta s-a retras, mama a rămas prietena ei şi a primit de la ea o mică pensie, dar, vremurile fiind grele, tatăl tău mi-a oferit şi mie un serviciu, primul pe care l-am avut vreodată. Câteva luni mai târziu, mama s-a îmbolnăvit grav şi a avut nevoie de spitalizare şi tatăl tău a aranjat totul, deşi nu avea nicio obligaţie. El i-a plătit îngrijirea din propriul buzunar, deoarece era prietena mamei lui. Şi pe mine m-a luat în casa voastră din acelaşi motiv. Şi, când mama a murit, el a suportat cheltuielile de înmormântare. Aşa că, să nu mai spui niciodată că tatăl tău e prost, Bruno. Nu în faţa mea. N-am să permit asta.

Bruno îşi muşcă buzele. Sperase ca Maria să fie de partea lui în campania pentru plecarea de la Out-With, dar acum îşi dădea seama cui îi era credincioasă. Şi, după ce auzise povestea aceasta, trebuia să admită că nu putea să fie decât mândru de tatăl lui.

— Ei bine, zise el incapabil să se gândească la ceva mai inteligent, presupun că a fost frumos din partea lui.

— Da, răspunse Maria, ridicându-se şi îndreptându-se spre fereastră, cea prin care Bruno putea să vadă barăcile şi oamenii din depărtare. A fost foarte amabil cu mine, continuă ea liniştită privind pe fereastră la oamenii şi

soldaţii ce-şi vedeau de treburile lor. Are multă bunătate în suflet, în mod cert are, de aceea mă mir…

Se depărtă de fereastră şi vocea i se frânse brusc, ca şi cum era gata să plângă.

— Ce te miră? întrebă Bruno.

— Mă mir ce… cum poate…

— Cum poate, ce? insistă Bruno.

De jos se auzi zgomotul unei uşi trântite, care se răspândi prin toată casa puternic ca o împuşcătură, încât îl făcu pe Bruno să sară în picioare şi pe Maria să-i scape un mic ţipăt. Bruno auzi paşi ce tropăiau pe scări, urcând spre ei din ce în ce mai repede, şi se urcă în pat lipindu-se de perete, înspăimântat brusc de ceea ce s-ar fi putut întâmpla în continuare. Îşi ţinu respiraţia aşteptându-se la cine ştie ce neplăceri, dar nu era decât Gretel, Cazul fără Speranţă. Îşi vârî capul pe uşă şi păru surprinsă să-l găsească pe fratele ei şi pe menajera familiei stând la taclale.

— Ce se întâmplă? întrebă Gretel.

— Nimic, răspunse Bruno în defensivă. Ce vrei? Ieşi afară!

— Ieşi tu afară, replică ea, cu toate că se aflau în camera lui, apoi se întoarse să se uite la Maria îngustându-şi suspicioasă ochii. Pregăteşte-mi baia, Maria, fii bună! porunci ea.

— De ce nu şi-o pregăteşti singură? se repezi Bruno.

— Deoarece e treaba menajerei, răspunse Gretel, privindu-l fix. Pentru asta se află aici.

— Nu pentru asta e aici, strigă Bruno, ridicându-se şi îndreptându-se spre ea. Nu se află aici doar pentru a munci pentru noi tot timpul, să ştii. Mai ales treburi pe care putem să le facem şi singuri.

Gretel îl privi la rândul ei ca pe un nebun, apoi o privi pe Maria, care dădu repede din cap.

— Desigur, domnişoară Gretel, rosti ea. Tocmai am terminat de făcut ordine în şifonierul fratelui tău. Vin imediat la tine.

— Ei bine, să nu dureze prea mult, zise Gretel dură – deoarece, spre deosebire de Bruno, nu se gândise niciodată că şi Maria e o fiinţă cu sentimente, exact ca ale ei – după care ieşi închizând uşa şi îndreptându-se spre camera ei.

Maria nu o urmări cu privirea, dar obrajii ei căpătară o culoare roz.

— Continuu să cred că tata a făcut o greşeală teribilă, comentă Bruno încet după câteva minute, simţind nevoia de a se scuza pentru comportamentul surorii lui, dar neştiind dacă e bine sau nu să o facă.

Situaţii ca aceasta îl făceau întotdeauna pe Bruno să se simtă foarte prost, deoarece în sufletul lui ştia că nu ai nicio scuză să fii nepoliticos cu cineva, chiar dacă muncea pentru tine. La urma urmei, existau şi unele lucruri cum ar fi manierele.

— Chiar dacă tu crezi asta, nu trebuie să o spui cu voce tare, interveni repede Maria, îndreptându-se spre el şi părând că ar fi vrut să-l facă să-şi vină în fire. Promite-mi că n-ai s-o faci.

— Dar de ce? întrebă el, încruntându-se. Nu spun decât ceea ce simt. Mi se permite să fac asta, nu-i aşa?

— Nu, răspunse ea. Nu ţi se permite.

— Nu mi se permite să spun ce simt? repetă el neîncrezător.

— Nu, insistă ea cu voce iritată, pentru că trebuia să insiste. Taci din gură în legătură cu asta, Bruno. Ştii ce multe necazuri ai putea să provoci? Pentru noi toţi?

Bruno o privi fix. Era ceva în ochii ei, un fel de îngrijorare disperată, pe care n-o văzuse niciodată la ea şi care îl tulbura.

— Ei bine, murmură el, ridicându-se şi îndreptându-se spre uşă, brusc dornic să se depărteze de ea. Nu spuneam decât că nu-mi place aici, asta e tot. Făceam doar conversaţie, în timp ce-mi aranjai lucrurile. Nu e ca şi cum aş plănui să fug sau ceva de genul acesta. Deşi, dacă aş face-o, nu cred că cineva ar putea să mă condamne.

— Dar mama şi tatăl tău ar fi îngrijoraţi de moarte, afirmă Maria. Bruno, dacă ai puţin bun simţ, vei sta liniştit, te vei concentra asupra obligaţiilor tale şcolare şi vei face ceea ce-ţi spune tatăl tău. Trebuie să facem în aşa fel încât să fim în siguranţă, până ce totul se va termina. Oricum, asta e ceea ce intenţionez eu să fac. La urma urmei, ce am putea să facem altceva? Nu e treaba noastră să schimbăm lucrurile.

Brusc, fără niciun motiv, Bruno simţi nevoia copleşitoare de a plânge. Asta îl surprinse şi pe el şi clipi repede de câteva ori, pentru ca Maria să nu vadă cum se simţea. Deşi, când se uită din nou în ochii ei, îi trecu prin minte că în ziua aceea era probabil ceva ciudat în aer, deoarece şi ochii ei arătau parcă plini de lacrimi. Una peste alta, începu să se simtă foarte prost, aşa că îi întoarse spatele Mariei şi se îndreptă spre uşă.

— Unde te duci? întrebă ea.

— Afară, răspunse Bruno furios. Dacă asta e într-adevăr treaba ta!

Merse încet, dar, odată ce ieşi din cameră, se grăbi spre scări, pe care le coborî în fugă cu paşi mari, simţind deodată că, dacă nu ieşea curând din casă, l-ar fi părăsit tot curajul. Şi în câteva secunde fu afară şi începu să alerge în jur, în nevoia de puţină mişcare, orice l-ar fi putut obosi. În depărtare se vedea poarta, care ducea la drumul care ducea la gară, care ducea acasă, dar ideea de a merge acolo, ideea de a fugi şi a rămâne singur fără nimeni altcineva era şi mai neplăcută decât ideea de a rămâne.

CAPITOLUL ŞAPTE
Cum profită mama de pe urma unei fapte pe care n-a făcut-o

La câteva săptămâni după ce el şi familia lui sosiseră la Out-With şi fără perspectiva vreunei vizite a lui Karl sau a lui Daniel sau a lui Martin la orizont, Bruno hotărî că ar fi mai bine să încerce să găsească un mod de a se distra singur, altfel încet-încet va înnebuni.

Nu cunoştea decât un singur om pe care-l considera nebun, şi aceasta era Herr Roller, un bărbat de aproximativ aceeaşi vârstă cu tata, care locuia după colţ de vechea casă din Berlin. Era văzut adesea umblând în sus şi-n jos pe stradă, la orice oră din zi sau din noapte, certându-se groaznic cu el însuşi. Uneori, în timpul acestor certuri, disputa nu i se mai părea de ajuns şi se apuca să lovească umbra, pe care chiar el o arunca pe perete. Uneori se lupta cu toată puterea cu umbra lui, lovind cu pumnii în zid până ce-i sângerau, după care cădea în genunchi şi începea să plângă tare şi să-şi dea cu palmele peste cap. În câteva rânduri, Bruno îl auzise folosind acele cuvinte pe care el n-avea voie să le folosească şi, când făcuse asta, Bruno abia se abţinuse să nu chicotească.

— Nu trebuie să râzi de bietul Herr Roller, îi spusese mama într-o după-amiază, când îi povestise ultima lui escapadă. Nu ai idee prin ce a trecut în viaţă.

— E nebun, zisese Bruno, rotindu-şi degetul la tâmplă şi fluierând, pentru a demonstra cât de nebun îşi închipuia el că este. Acum câteva zile, continuă el, a alergat pe stradă după o pisică şi a invitat-o să ia ceaiul cu el.

— Şi pisica ce a spus? întrebase Gretel, care îşi făcea un sendviş într-un colţ al bucătăriei.

— Nimic, explicase Bruno, era o pisică.

— Vorbesc serios, insistase mama. Franz era un tânăr foarte drăguţ – îl ştiu de când eram fetiţă. Era amabil, serios şi un as pe ringul de dans, ca Fred Astaire. Dar a fost

rănit groaznic în timpul Marelui Război, o rană la cap, de aceea se comportă aşa. Nu e nimic de râs. Nu ai idee prin ce au trecut tinerii atunci. Suferinţele lor!

La vremea acestei discuţii, Bruno nu avea decât şase ani şi nu fusese prea sigur la ce se refera mama.

— S-a întâmplat cu mulţi ani în urmă, îi explicase ea când o întrebase. Înainte de a te naşte tu. Franz a fost unul dintre tinerii care au luptat în tranşee. Tatăl tău l-a cunoscut foarte bine pe vremea aceea; cred că au făcut războiul împreună.

— Şi ce i s-a întâmplat? întrebase Bruno.

— Nu mai contează, răspunsese mama. Războiul nu e un subiect potrivit pentru o conversaţie. Mi-e teamă că în curând vom petrece prea mult timp vorbind despre aşa ceva.

Asta se întâmplase cu trei ani înainte de venirea la Out-With şi între timp Bruno nu se mai gândise prea mult la Herr Roller, dar brusc căpătă convingerea că, dacă nu va face ceva raţional, ceva la care să-şi folosească mintea, înainte să-şi dea seama va ajunge şi el să hoinărească pe străzi luptându-se cu el însuşi şi invitând animalele domestice la evenimente sociale.

Deci, pentru a se menţine în formă, Bruno petrecu o lungă sâmbătă dimineaţa şi toată după-amiaza căutând noi posibilităţi de distracţie. La o anumită distanţă de casă – în partea camerei lui Gretel şi imposibil de văzut de la fereastra dormitorului său – exista un stejar mare, cu trunchiul foarte gros. Un copac înalt, cu ramuri viguroase, destul de puternice pentru a susţine greutatea unui băieţel. Părea atât de bătrân, încât Bruno hotărî că trebuie să fi fost plantat la sfârşitul Evului Mediu, o perioadă pe care o studiase recent şi o găsise foarte interesantă – mai ales acea parte privind cavalerii, care plecau în aventuri spre ţinuturi îndepărtate şi, ajungând acolo, descopereau lucruri interesante.

Nu avu nevoie decât de două obiecte pentru a pune la punct noua lui joacă: o frânghie şi un cauciuc. Frânghia era

destul de uşor de găsit, deoarece în pivniţa casei existau baloturi întregi, şi nu-i luă prea mult timp ca să facă ceva extrem de periculos, adică să găsească un cuţit ascuţit şi să taie o bucată lungă, atâta cât îşi închipuia el că avea nevoie. O duse la stejar şi o lăsă acolo pe pământ, pentru folosire ulterioară. Cauciucul însă era altă problemă.

În această dimineaţă anume, nici mama şi nici tata nu erau acasă. Mama ieşise devreme şi luase trenul până la cel mai apropiat oraş, pentru a schimba atmosfera, în timp ce tata fusese văzut îndreptându-se în direcţia barăcilor şi a oamenilor ce se vedeau de la fereastra lui Bruno. Dar, ca de obicei, lângă casă existau parcate o mulţime de camioane şi jeepuri ale soldaţilor şi, deşi ştia că era imposibil să fure un cauciuc de la unul dintre ele, exista totuşi posibilitatea să găsească pe undeva un cauciuc de rezervă.

Cum ieşi afară, o văzu pe Gretel stând de vorbă cu locotenentul Kotler şi, fără prea mult entuziasm, hotărî că el ar fi cea mai indicată persoană pe care să o întrebe. Locotenentul Kotler era tânărul ofiţer pe care-l văzuse Bruno în prima lui zi la Out-With, soldatul care apăruse în capul scărilor şi îl privise o clipă, înainte de a da din cap şi a-şi continua drumul. De atunci, Bruno îl revăzuse de nenumărate ori – intra şi ieşea din casă, parcă el era stăpânul locului şi biroul tatei în mod clar nu-i era interzis – dar nu vorbiseră prea des. Bruno nu era sigur de ce, ştia doar că nu-l plăcea pe locotenentul Kotler. Atmosfera din jurul lui îl făcea să îngheţe şi să o ia la goană. Totuşi, nu era nimeni altcineva pe care să-l întrebe, aşa că se îndreptă spre el, cu toată încrederea de care era în stare, pentru a-l saluta.

De cele mai multe ori, tânărul locotenent arăta foarte elegant, hoinărind pe acolo într-o uniformă ce părea să fi fost călcată chiar atunci, înainte de a o îmbrăca. Cizmele lui negre străluceau de atâta lustru, iar părul blond deschis era pieptănat într-o parte, despărţit de o cărare şi pomădat cu ceva care-l făcea să stea perfect şi lăsa să se vadă toate

urmele pieptenelui, ca un teren care tocmai fusese arat. De asemenea, era parfumat cu atât de multă colonie, încât puteai să-i simţi prezenţa de la distanţă. Bruno învăţase să nu stea sub vânt faţă de el, sau risca să leşine de miros.

Totuşi, în această zi, poate pentru că era o sâmbătă dimineaţa atât de însorită, nu era chiar atât de spilcuit. În loc de asta, peste pantaloni purta o vestă albă şi părul îi cădea pe frunte în dezordine. Braţele îi erau surprinzător de bronzate şi avea genul acela de muşchi pe care Bruno ar fi dorit să-i aibă şi el. Bruno fu de-a dreptul surprins cât de tânăr arăta azi; de fapt, îi amintea de băieţii mai mari de la şcoală, cei pe care trebuia să-i ocoleşti în permanenţă. Locotenentul Kotler era prins într-o discuţie cu Gretel şi ceea ce îi spunea el trebuie să fi fost formidabil de nostim, deoarece ea râdea tare şi-şi rula buclele pe degete, în zulufi.

— Bună, rosti Bruno, apropiindu-se de el.

Gretel îl privi iritată.

— Ce vrei? întrebă ea.

— Nu vreau nimic, se repezi Bruno, privind-o. Am venit doar să spun „bună”.

— Trebuie să-l ierţi pe fratele meu mai mic, Kurt, i se adresă ea locotenentului Kotler. Are doar nouă ani, să ştii.

— Bună dimineaţa, omuleţule, zise Kotler, întinzând mâna şi – spre disperarea lui Bruno – trecându-şi-o prin părul lui, un gest care-l făcu să simtă nevoia de a-l trânti la pământ şi a-i juca cu picioarele pe cap. De ce te-ai trezit atât de devreme, sâmbătă dimineaţa?

— Nu e prea devreme, răspunse Bruno. E aproape zece.

Locotenentul Kotler ridică din umeri.

— Când eram de vârsta ta, mama nu putea să mă scoată din pat până la prânz. Spunea că niciodată nu voi creşte destul de mare şi de puternic dacă dorm toată ziua.

— Ei bine, se pare că a greşit, nu-i aşa? îşi exprimă Gretel simpatia.

Bruno însă o privi cu antipatie. Folosise vocea ei prostească, care suna ca şi cum n-avea pic de minte. Nimic

nu i-ar fi plăcut lui Bruno mai mult, decât să plece de lângă cei doi şi să nu aibă de-a face cu ceea ce discutau ei, dar nu avea de ales. Trebuia să ţină seama de interesele lui şi să-i ceară locotenentului Kotler ceva de neimaginat: o favoare!

— Mă întreb dacă aş putea să-ţi cer o favoare? zise Bruno.

— Poţi să-mi ceri, zise locotenentul Kotler, ceea ce o făcu pe Gretel să râdă din nou, deşi nu spusese deloc ceva nostim.

— Mă întreb dacă există pe undeva nişte cauciucuri disponibile, continuă Bruno. Poate de la unul din jeepuri. Sau de la un camion. Vreunul pe care nu-l mai folosiţi.

— Singurul cauciuc de rezervă pe care l-am văzut pe aici de curând aparţine sergentului Hoffschneider şi îl ţine în jurul mijlocului, răspunse locotenentul Kotler, schiţând din buze ceva ce semăna a zâmbet.

Lui Bruno, cele spuse nu i se părură că ar avea vreun sens, dar pe Gretel o amuzară atât de mult, încât păru gata să înceapă să ţopăie.

— Ei bine, are nevoie de el? întrebă Bruno.

— Sergentul Hoffschneider? se minună locotenentul Kotler. Da, mi-e teamă că da. E foarte ataşat de cauciucul lui de rezervă.

— Încetează Kurt, zise Gretel, ştergându-şi lacrimile. Nu te înţelege. Are doar nouă ani.

— O, taci din gură odată, te rog, strigă Bruno, privindu-şi iritat sora. Fusese destul de rău că trebuise să vină să-i ceară o favoare locotenentului Kotler, dar lucrurile deveniseră şi mai rele pentru că propria lui soră îl ironiza tot timpul. Oricum, nici tu nu ai decât doisprezece, adăugă el. Aşa că încetează să pretinzi că eşti mai mare decât eşti.

— Am aproape treisprezece, Kurt, se repezi ea fără să mai râdă şi cu faţa împietrită de oroare. O să am treisprezece în câteva săptămâni. Sunt adolescentă. Exact ca tine.

Locotenentul Kotler zâmbi şi dădu din cap, dar nu comentă. Bruno îl privi fix. Dacă ar fi fost alt adult de faţă, şi-ar fi dat ochii peste cap sugerând că toată lumea ştia că fetele sunt toante, iar surorile total ridicole. Dar nu exista nimeni. Doar locotenentul Kotler.

— Oricum, zise Bruno, ignorând privirea furioasă pe care i-o arunca Gretel, în afară de cine ai spus, mai există şi altcineva care s-ar putea să aibă un cauciuc de rezervă?

— Desigur, răspunse locotenentul Kotler, care nu mai zâmbea, ci devenise brusc plictisit. Dar la ce-ţi trebuie?

— M-am gândit să fac un leagăn, răspunse Bruno. Ştii, dintr-un cauciuc şi nişte frânghie agăţată de ramurile unui copac.

— A, adevărat, comentă locotenentul Kotler, dând din cap cu înţelepciune, ca şi cum astfel de lucruri făceau parte din amintirile lui foarte îndepărtate, în ciuda faptului că, aşa cum afirmase Gretel, nu era decât un adolescent. Am făcut şi eu leagăne când eram copil. Prietenii mei şi cu mine am petrecut multe după-amiezi fericite dându-ne în leagăn.

Bruno fu surprins că puteau să aibă ceva în comun (şi mai uimit să audă că locotenentul Kotler avusese vreodată prieteni!).

— Aşa că, ce crezi? întrebă el. O să găsesc aşa ceva pe aici?

Locotenentul Kotler îl privi fix şi păru că stă în cumpănă înainte de a-i răspunde, parcă nesigur dacă să-i dea un răspuns simplu sau să încerce să-l enerveze cum făcea de obicei. Apoi îl zări pe Pavel – bătrânul care venea în fiecare după-amiază la bucătărie, pentru a curăţa zarzavatul pentru cină, înainte de a-şi îmbrăca jiletca albă şi de a servi la masă – îndreptându-se spre casă, şi aceasta îl făcu să se hotărască.

— Hei, tu...! strigă el, adăugând un cuvânt pe care Bruno nu-l înţelese. Vino aici, tu... spuse el iar cuvântul, şi ceva din tonul aspru cu care fusese rostit îl făcu pe Bruno să privească în lături şi să se simtă ruşinat că lua parte la toată povestea asta.

Pavel veni spre ei şi Kotler îi vorbi insolent, în ciuda faptului că era destul de tânăr pentru a-i fi nepot.

— Du-l pe omuleţul ăsta în magazia din spatele casei. Înşirate pe lângă zid se afla nişte cauciucuri vechi. O să-şi aleagă unul şi tu îl vei duce unde îţi va spune el, ai înţeles?

Pavel îşi ţinea boneta în mâini şi dădu din cap, ceea ce însemna că şi-l apleca şi mai mult.

— Da, domnule, rosti încet, atât de încet de parcă n-ar fi spus nimic.

— Şi, după aceea, când te întorci la bucătărie, spală-te bine pe mâini înainte de a te atinge de vreun aliment, tu… murdar.

Locotenentul Kotler repetă cuvântul pe care-l folosise deja de două ori şi scuipă în timp ce vorbea. Bruno se uită la Gretel, care privea cu adoraţie cum străluceşte soarele în părul locotenentului Kotler, dar ca şi fratele ei, părea uşor stânjenită. Niciunul nu vorbise vreodată cu Pavel, dar era un chelner foarte bun şi astfel de oameni nu creşteau în copaci, după cum se exprimase tata.

— Acum pleacă, adăugă locotenentul Kotler, şi Pavel se întoarse şi porni spre magazie urmat de Bruno, care din când în când întorcea capul spre sora lui şi spre tânărul soldat, simţind nevoia imperioasă de a se duce înapoi şi a o lua pe Gretel de acolo, în ciuda faptului că era plictisitoare, egoistă şi în cea mai mare parte a timpului nu-i păsa de el. Dar, la urma urmei, aceasta e treaba ei. Totuşi, era sora lui! Şi nu-i plăcea ideea să o lase singură cu cineva ca locotenentul Kotler. Pur şi simplu nu putea să-l descrie altfel decât că era de-a dreptul periculos.

Accidentul avu loc două ore mai târziu, după ce Bruno găsise un cauciuc corespunzător şi Pavel îl dusese până la stejarul cel mare, din curtea care se vedea de la fereastra lui Gretel, şi, după ce Bruno se urcase şi coborâse din el de nenumărate ori, pentru a lega cât mai bine frânghia, întâi de creangă şi apoi de cauciuc. Până în acel moment operaţia fusese un succes uriaş. Mai făcuse asta şi înainte, dar atunci fusese ajutat de Karl, de Daniel şi de Martin. De

data aceasta însă, făcuse totul singur şi treaba fusese mult mai complicată. Totuşi, cum-necum, reuşise şi astfel, după câteva ore, era instalat fericit pe cauciuc şi se legăna încoace şi încolo, ca şi cum n-ar fi avut altă grijă pe lume, ignorând faptul că era unul dintre cele mai incomode leagăne pe care le construise în viaţa lui.

Stătea cu burta pe cauciuc şi-şi folosea picioarele pentru a-şi face vânt proptindu-le de pământ. De fiecare dată când cauciucul se dădea înapoi, se ridica în aer atât de mult încât aproape lovea trunchiul copacului, ajungând destul de aproape pentru ca Bruno să-şi poată propti picioarele de el şi să-l împingă din ce în ce mai tare şi din ce în ce mai sus, cu fiecare oscilaţie. Treaba funcţiona foarte bine, până când mâna cu care se ţinea de cauciuc alunecă puţin, exact în clipa în care el se proptise de copac împingând leagănul şi, înainte de a-şi da seama, corpul i se răsuci şi căzu, cu un picior prins în marginea cauciucului şi cu burta lovindu-se de pământ cu o bufnitură.

O clipă fu cuprins ca de întuneric, apoi îşi reveni. Stătea lungit pe pământ şi, când cauciucul reveni, îl izbi în cap, iar el ţipă şi se trase într-o parte. Când se ridică în picioare, simţi că braţul şi piciorul îi erau rănite, deoarece căzuse cu toată greutatea pe ele, dar nu atât de grav încât să se fi rupt. Îşi cercetă mâna acoperită de zgârieturi şi, când se uită la cot, văzu şi o tăietură destul de urâtă. Totuşi, piciorul era într-o situaţie mai rea. Uitându-se la genunchi, exact sub tivul şortului văzu o tăietură adâncă, ce părea că tocmai asta aşteptase, ca el să o privească, deoarece imediat ce-i dădu atenţie începu să sângereze abundent.

— O, Doamne, rosti Bruno tare, privind-o şi întrebându-se ce era de făcut. Dar nu fu nevoie să se întrebe prea multă vreme, deoarece leagănul fiind pe aceeaşi parte a casei cu bucătăria unde Pavel, chelnerul care-l ajutase să găsească cauciucul, curăţa cartofi la fereastră, acesta văzuse accidentul. Când Bruno ridică din nou ochii, descoperi că Pavel venea repede spre el şi de abia atunci se simţi destul de în siguranţă pentru a permite senzaţiei de ameţeală,

care-i dăduse târcoale până atunci, să-l copleşească. Era gata să cadă, dar de data aceasta nu ajunse la pământ, pentru că Pavel îl prinse în braţe şi-l susţinu.

— Nu ştiu ce s-a întâmplat, rosti el. Nu mi se părea periculos.

— Te-ai avântat prea sus, răspunse Pavel cu voce liniştită, ceea ce-l făcu imediat pe Bruno să se simtă şi mai în siguranţă. Tocmai te priveam şi mă gândeam că în orice clipă se putea întâmpla ceva neplăcut.

— Şi chiar aşa s-a întâmplat, comentă Bruno.

— Sigur că da!

Pavel îl cără spre casă, peste pajişte, îl duse în bucătărie şi-l aşeză pe unul dintre scaunele de lemn.

— Unde e mama? întrebă Bruno, privind în jur după prima persoană pe care o căuta întotdeauna când se accidenta.

— Mi-e teamă că mama ta nu s-a întors încă, răspunse Pavel, care îngenunchease pe duşumea în faţa lui şi-i examină genunchiul. Sunt numai eu aici.

— Atunci ce se va întâmpla? întrebă Bruno cuprins uşor de panică, o emoţie ce ar fi putut să-i provoace şi lacrimi până la urmă. Aş putea să sângerez până mor.

Pavel râse blând şi clătină din cap.

— N-ai să sângerezi până mori, îl asigură el, trăgând un scaun şi aşezând piciorul lui Bruno pe el. Nu te mişca o clipă. Parcă era o trusă de prim ajutor pe aici!

Bruno îl urmări cu privirea în timp ce se învârtea prin bucătărie, scoţând trusa verde de prim ajutor dintr-un dulap şi umplând un castron mic cu apă, pe care întâi o încercă cu degetul, să se asigure că nu e prea rece.

— Va fi nevoie să merg la spital? întrebă Bruno.

— Nu, nu, răspunse Pavel, îngenunchind din nou şi, înmuind o bucată de pânză uscată în castron, atinse uşor genunchiul lui Bruno, ceea ce-l făcu să tresară de durere, în ciuda faptului că rana nu era chiar atât de dureroasă. E doar o tăietură mică. Nici măcar nu vei avea nevoie de copci.

Bruno se încruntă şi-şi muşcă buza nervos, în timp ce Pavel curăţă rana de sânge. Apoi îi puse pe ea o altă bucată de pânză ţinând-o strâns câteva minute. Când o ridică încet, sângerarea încetase şi, scoţând din trusa de prim ajutor o sticluţă cu un unguent verde, unse rana, ceea ce îi provocă o atare usturime lui Bruno încât ţipă „au” de câteva ori într-o succesiune rapidă.

— Nu e chiar atât de rău, reluă Pavel cu voce blândă şi amabilă. Nu provoca răul, gândindu-te că e mai dureros decât e în realitate!

Acesta i se păru lui Bruno un raţionament foarte corect, aşa că rezistă tentaţiei de a mai striga „au”. Când Pavel termină de aplicat unguentul verde, luă un bandaj din trusa de prim ajutor şi-l lipi pe rană.

— Iată, zise el, acum e mai bine, nu-i aşa?

Bruno dădu din cap şi se simţi cam ruşinat că nu s-a comportat atât de curajos pe cât ar fi vrut.

— Mulţumesc, zise el.

— Cu multă plăcere, rosti Pavel. Acum trebuie să stai pe scaun câteva minute, înainte de a începe să mergi din nou, bine? Lasă rana să se liniştească. Şi astăzi să nu te mai apropii de leagănul ăla.

Bruno dădu din cap şi-şi ţinu piciorul întins pe scaun în timp ce Pavel se duse la chiuvetă şi-şi spălă cu grijă mâinile, curăţindu-le chiar şi pe sub unghii cu o perie de sârmă, înainte de a le usca şi a se înapoia la cartofi.

— Ai să-i spui mamei ce s-a întâmplat? îl chestionă Bruno, care petrecuse ultimele câteva minute întrebându-se dacă din cauza accidentului va fi privit ca un erou sau ca un prost, pentru că îşi construise o capcană atât de periculoasă.

— Eu cred că o să vadă ea însăşi, răspunse Pavel, care luă nişte morcovi de pe masă şi se aşeză jos vizavi de Bruno începând să-i cureţe pe un ziar vechi.

— Da, aşa presupun şi eu, răspunse Bruno. Probabil că va dori să mă ducă la doctor.

— Eu nu cred, spuse Pavel liniştit.

— Nu se ştie niciodată, zise Bruno, care nu voia ca accidentul lui să fie trecut aşa uşor cu vederea (la urma urmei, era cel mai emoţionant lucru care i se întâmplase de când sosise aici). S-ar putea să fie mai rău decât pare!

— Nu e, comentă Pavel, care de-abia asculta ce-i spunea Bruno, morcovii reţinându-i atenţia mai mult.

— Ei bine, dar cum poţi să ştii tu asta? întrebă repede Bruno iritat, în ciuda faptului că acesta era de fapt omul care venise şi-l ridicase de pe pământ şi-l adusese înăuntru având grijă de el. Tu nu eşti doctor.

Pavel se opri o clipă din curăţatul morcovilor şi se uită la Bruno peste masă, cu capul mult aplecat, dar privindu-l totuşi, ca şi cum se întreba ce să răspundă la o astfel de întrebare. Oftă şi păru că se gândeşte profund înainte de a-i răspunde:

— Ba da, sunt.

Bruno îl privi fix, surprins. Aşa ceva i se părea total lipsit de sens.

— Dar eşti chelner, zise el încet. Şi cureţi zarzavat pentru cină. Cum poţi să fii şi doctor?

— Tinere, zise Pavel (şi Bruno aprecie faptul că avu amabilitatea de a-i spune „tinere” în loc de „omuleţule”, cum îi spunea locotenentul Kotler). În mod categoric, sunt doctor. Doar pentru că cineva priveşte noaptea cerul, nu înseamnă că e astronaut, ştii doar.

Bruno nu înţelese ce voia să spună Pavel, dar ceva îl făcu să-l privească pentru prima oară cu mai multă atenţie. Era un bărbat scund şi foarte slab, cu degete lungi şi trăsături ascuţite. E mai bătrân decât tata, dar mai tânăr decât bunicul, ceea ce înseamnă totuşi că e destul de bătrân şi, deşi Bruno nu-l cunoscuse înainte de a veni la Out-With, ceva în legătură cu faţa lui îl făcea să creadă că în trecut purtase barbă.

Acum nu.

— Nu înţeleg, zise Bruno, dorind să primească amănunte. Dacă eşti doctor, de ce serveşti la masă? De ce nu lucrezi undeva într-un spital?

Pavel ezită un lung moment înainte de a răspunde şi Bruno nu mai rosti niciun cuvânt. Nu era sigur de ce, dar simţea că cel mai politicos lucru pe care trebuia să-l facă era să aştepte până ce Pavel va fi gata să vorbească.

— Înainte de a veni aici, am practicat medicina, rosti el în sfârşit.

— Ai practicat? întrebă Bruno, care nu era familiarizat cu acest cuvânt. Atunci înseamnă că nu erai foarte bun?

Pavel zâmbi.

— Eram chiar foarte bun, răspunse el. Vezi tu, întotdeauna am vrut să fiu medic. De pe vremea când eram un băieţel. De pe vremea când eram de vârsta ta.

— Eu vreau să fiu explorator, zise repede Bruno.

— Îţi doresc noroc, îi ură Pavel.

— Mulţumesc.

— Şi ai descoperit ceva?

— Acasă la Berlin erau multe de explorat, îşi aminti Bruno. Dar acolo era o casă mare, mai mare decât ai putea să-ţi imaginezi, aşa că erau o mulţime de locuri de explorat. Aici nu e la fel.

— Nimic nu e la fel aici, fu de acord Pavel.

— Când ai venit la Out-With? întrebă Bruno.

Pavel puse morcovul şi cuţitul de curăţat jos şi reflectă câteva secunde.

— Cred că sunt aici dintotdeauna, zise el în final, cu voce scăzută.

— Ai crescut aici?

— Nu, răspunse Pavel, dând din cap. Nu, nu aici.

— Dar tocmai ai spus…

Înainte de a continua, afară se auzi vocea mamei. Imediat, Pavel sări de unde stătea şi se întoarse la chiuveta cu morcovi şi la cuţit şi la ziarul plin de coji şi îi întoarse spatele lui Bruno, aplecându-şi şi mai mult capul şi nemaiscoţând nicio vorbă.

— Ce naiba ţi s-a întâmplat? întrebă mama când intră în bucătărie. Apoi se aplecă pentru a examina pansamentul care acoperea rana lui Bruno.

— Am făcut un leagăn şi apoi am căzut din el, explică Bruno. Leagănul m-a lovit în cap şi aproape am leşinat, dar Pavel a ieşit şi m-a ridicat, şi m-a curăţat şi mi-a pus un pansament, care m-a usturat foarte tare, dar n-am plâns. N-am plâns deloc, nu-i aşa, Pavel?

Pavel se întoarse spre ei, foarte puţin şi cu tot trupul, dar nu ridică privirea.

— Rana a fost curăţată, spuse el liniştit, fără să răspundă întrebării lui Bruno. Nu trebuie să fiţi îngrijorată.

— Du-te în camera ta, Bruno, zise mama care părea foarte stânjenită.

— Dar…

— Nu sta la discuţii cu mine – du-te în camera ta! insistă ea, şi Bruno coborî de pe scaun, lăsându-şi toată greutatea pe ceea ce hotărâse să numească piciorul lui rău, astfel că-l duru puţin. Se întoarse şi părăsi încăperea, dar încă mai putu s-o audă pe mama spunându-i lui Pavel „mulţumesc”, exact când se îndrepta spre scări, ceea ce îl făcu pe Bruno fericit, deoarece era evident pentru oricine că, dacă n-ar fi fost Pavel, ar fi sângerat de moarte. Dar mai auzi ceva înainte de a urca scările, ultima vorbă a mamei adresată chelnerului care se declarase doctor: „Dacă întreabă Comandantul, îi vom spune că eu l-am pansat pe Bruno.”

Ceea ce acestuia i se păru un lucru grozav de egoist şi un fel al mamei de a profita de pe urma unui lucru pe care nu îl făcuse.

CAPITOLUL OPT
De ce a plecat bunica ca o furtună

Cele două persoane din familie care-i lipseau cel mai mult lui Bruno erau bunicul şi bunica. Locuiau amândoi într-un apartament mic de lângă tarabele cu fructe şi legume şi, când Bruno se mută la Out-With, bunicul avea aproximativ şaptezeci şi trei de ani, ceea ce, după părerea lui Bruno, îl făcea să fie cel mai bătrân om din lume. Într-o după-amiază, Bruno făcuse un calcul că, dacă ar trăi toată viaţa lui de până acum, iar şi iar de opt ori, ar fi fost cu un an mai tânăr decât bunicul.

Bunicul îşi petrecuse toată viaţa conducând un restaurant din centrul oraşului şi unul dintre angajaţii lui fusese tatăl prietenului lui Bruno, care lucra acolo ca bucătar-şef. Deşi bunicul nu mai gătea şi nici nu mai servea la mesele din restaurant, cea mai mare parte a zilelor şi-o petrecea acolo, stând la bar de vorbă cu clienţii în fiecare după-amiază, luând masa de seară şi rămânând acolo până la ora închiderii râzând cu prietenii lui.

Bunica nu părea bătrână, în comparaţie cu celelalte bunici ale băieţilor. De fapt, când află Bruno cât de bătrână era – şaizeci şi doi de ani – fu uluit. Îl întâlnise pe bunicul când era tânără, la unul dintre concertele ei, şi acesta reuşise să o convingă să se mărite cu el, în ciuda tuturor viciilor lui. Ea avea părul lung şi roşu, surprinzător de asemănător cu al nurorii ei, şi ochii verzi şi susţinea că toate acestea erau din cauză că undeva în familia ei exista o urmă de sânge irlandez. Bruno ştia întotdeauna când o petrecere de familie ajungea la apogeu, deoarece bunica stătea pe lângă pian, cineva aşteptând să se aşeze la el şi ca lumea să o roage să cânte.

— Ce înseamnă asta? strigă ea, ţinându-şi o mână la piept, ca şi cum însăşi ideea îi tăia respiraţia. Doriţi un cântec anume? Pentru că s-ar putea să nu-l ştiu. Mi-e

teamă, tinere, că zilele când cântam eu au rămas mult în urmă.

— Cântă! Cântă! striga toată lumea care participa la petrecere şi după o pauză corespunzătoare – uneori lungă cam de zece-douăsprezece secunde – se întorcea în sfârşit spre tânărul de la pian şi spunea cu o voce repezită şi plină de umor:

— *La vie en rose*, Mi bemol, te rog. Şi încearcă să ţii pasul cu modificările.

Petrecerile de acasă de la Bruno erau întotdeauna dominate de cântecul bunicii, care dintr-un anumit motiv păreau mereu să coincidă cu momentul în care mama pleca din locul de desfăşurare a petrecerii şi se ducea la bucătărie, urmată de unele dintre prietenele ei. Tata rămânea întotdeauna să asculte, şi Bruno la fel, deoarece nu exista nimic care să-i placă mai mult decât să o audă pe bunica cum îşi dădea drumul la voce în toată amploarea ei şi cum smulgea aplauzele oaspeţilor când termina. În plus, *La vie en rose* îl înfiora şi făcea să i se ridice părul pe ceafă.

Bunicii îi plăcea să creadă că Bruno sau Gretel vor urca la rândul lor pe scenă şi de fiecare Crăciun şi de fiecare petrecere aniversară inventa o mică scenetă pentru ei trei, pe care o jucau în faţa mamei, a tatălui şi a bunicului. Scria ea însăşi textul şi, după cum considera Bruno, întotdeauna îşi rezerva cele mai bune replici, deşi lui nu-i păsa prea mult. De obicei, exista şi un cântec.

— *E cântecul pe care l-aţi dorit?* întreba ea mai întâi – şi acesta era momentul când Bruno făcea o scamatorie şi Gretel dansa.

Sceneta se termina întotdeauna cu Bruno, care recita un lung poem al unuia dintre Marii Poeţi, cuvinte pe care le găsea foarte greu de înţeles, dar care, într-un fel, sunau din ce în ce mai frumos pe măsură ce le recita.

Asta însă nu era partea cea mai grozavă a acestor mici producţii. Cea mai grozavă parte era că bunica făcea costumele, atât pentru Bruno, cât şi pentru Gretel. Indiferent ce rol juca, indiferent câte replici avea în

comparaţie cu ale surorii sau ale bunicii, Bruno era întotdeauna costumat adecvat, ca un prinţ, sau ca un şeic arab, sau o dată chiar ca un gladiator roman. Uneori purta coroană, şi, când nu avea coroană, existau suliţe. Şi, când nu existau nici suliţe, erau bice sau turbane. Nimeni nu ştia niciodată cu ce va apărea bunica data următoare, dar, cu o săptămână înainte de Crăciun, Bruno şi Gretel erau convocaţi zilnic acasă la ea, pentru repetiţii.

Însă ultima scenetă jucată de ei se terminase într-un mod dezastruos şi Bruno încă îşi mai amintea cu tristeţe episodul, deşi nu era sigur ce se întâmplase şi de ce se dezlănţuise cearta.

Cu o săptămână înainte, casa fusese cuprinsă de o mare agitaţie, stârnită de faptul că acum Maria, bucătarul şi Lars majordomul îi spuneau tatei „Comandante”, ca şi toţi soldaţii care veneau şi plecau de acolo, folosind casa – după cum observase Bruno – ca şi cum era a lor personală, nu a lor. Săptămâni întregi fusese mare fierbere. Mai întâi au venit la cină Fury şi frumoasa femeie blondă, ceea ce adusese întreaga casă în impas, apoi a fost treaba cea nouă cu numirea tatălui „Comandante”. Mama îi spusese lui Bruno să se duca să-l felicite pe tata şi el o făcu, deşi dacă era să fie sincer cu el însuşi (ceea ce întotdeauna încercase să fie), nu era prea sigur de ce îl felicita.

În ziua de Crăciun, tata îşi pusese uniforma lui nou-nouţă, cea scrobită şi călcată pe care acum o purta în fiecare zi, şi când apăru cu ea, toată familia aplaudase. Într-adevăr, era ceva special. În comparaţie cu ceilalţi soldaţi, care intrau şi ieşeau din casă, el era cu totul altfel şi parcă toţi îl respectau mai mult decât până acum. Mama se îndreptase spre el şi îl sărutase pe obraz şi îşi plimbase mâna pe pieptul lui, remarcând cât de fină i se părea stofa. Bruno fusese şi el deosebit de impresionat de toate decoraţiile de pe uniformă şi i se permisese să-şi pună chipiul pe cap un foarte scurt moment, cu condiţia ca mâinile să-i fie curate.

Bunicul fusese foarte mândru de fiul lui când îl văzuse în noua uniformă, doar bunica nu era deloc impresionată. După ce se servise cina şi după ce ea şi Gretel şi Bruno îşi jucaseră sceneta, bunica se aşezase tristă pe unul dintre fotolii şi îl privise pe tata dând din cap, ca şi cum el constituia pentru ea o uriaşă dezamăgire.

— Mă întreb – unde am greşit oare cu tine, Ralf? întrebase ea. Mă întreb dacă toate piesele pe care le-am jucat cu tine când erai mic nu te-au făcut cumva să ajungi aici. Îmbrăcat ca o paiaţă.

— Ei, mamă, răspunsese tata cu voce tolerantă. Ştii bine că nu e momentul.

— Îmbrăcat în uniforma aia, continuase ea, ca şi cum asta ar face din tine ceva special. Nici măcar nu-ţi pasă ce înseamnă în realitate. Ce simbolizează ea!

— Nathalie, am mai discutat despre asta şi înainte, intervenise bunicul, deşi toată lumea ştia că atunci când bunica avea ceva de spus, găsea întotdeauna cuvintele potrivite, indiferent cât de nepopulară devenea.

— Tu ai discutat, Matthias, răspunsese bunica. Eu n-am fost decât un perete gol căruia i te adresai. Ca de obicei.

— Mamă, asta e o petrecere, intervenise tata suspinând. Şi e Crăciunul. Hai să nu stricăm atmosfera.

— Îmi amintesc când a început Marele Război, zise bunicul mândru, privind în foc şi dând din cap. Îmi amintesc că ai venit acasă să ne spui că te-ai înrolat şi eram sigur că nu-ţi va face decât rău.

— Şi chiar i-a făcut, Matthias, insistase bunica. Uită-te la el, ai dovada.

— Şi acum uită-te la tine, continuase bunicul, ignorând-o. Mă simt atât de mândru să te văd promovat într-o poziţie cu atâta responsabilitate! Să-ţi ajuţi astfel ţara să-şi recapete onoarea, după toate daunele mari ce i s-au adus. Represalii, în sus şi-n jos!

— O, îţi dai seama ce vorbeşti? ţipase bunica. Mă întreb, care dintre voi doi e mai nebun?

— Dar, Nathalie, intervenise mama, încercând să calmeze lucrurile, nu ai impresia că Ralf arată foarte frumos în noua lui uniformă?

— Frumos? întrebase bunica, aplecându-se înainte şi privindu-şi fix nora, ca şi cum aceasta îşi pierduse minţile. Frumos, ai spus? Nebuno! Asta ai tu impresia că e important pe lume? Să arăţi frumos?

— Eu arăt frumos în costumul meu de maestru de manej? întrebase şi Bruno, pentru că asta îmbrăcase el pentru petrecerea din noaptea aceea – o uniformă roşu cu negru ca a unui circar – şi era foarte mândru de el însuşi.

Dar imediat ce vorbise regretase că o făcuse, pentru că toţi adulţii îşi întorseseră privirea în direcţia lui şi a lui Gretel, ca şi cum uitaseră cu desăvârşire că se aflau şi ei acolo.

— Sus, copii, zisese repede mama. Plecaţi în camerele voastre.

— Dar nu vrem, protestase Gretel. Nu am putea să ne jucăm aici jos?

— Nu, copii, insistase ea. Duceţi-vă sus şi închideţi uşile după voi.

— Oricum, asta e tot ce vă interesează pe voi soldaţii, zisese bunica, ignorându-i cu desăvârşire pe copii. Să arătaţi frumoşi în uniformele voastre. Să vă puneţi uniforma şi să faceţi lucrurile acelea oribile, îngrozitoare, pe care le faceţi. Mă faci să-mi fie ruşine. Dar pe mine însămi mă acuz, Ralf, nu pe tine.

— Copii, plecaţi imediat! repetase mama, bătând din palme, aşa că ei nu mai avuseseră de ales, se ridicaseră şi plecaseră.

Dar în loc să meargă direct în camerele lor, închiseseră uşa şi se aşezaseră pe trepte, încercând să audă ce vorbeau cei mari acolo jos. Vocea mamei şi cea a tatălui erau înăbuşite şi greu de înţeles, a bunicului nu putea fi auzită deloc, iar a bunicii era surprinzător de neclară. În sfârşit, după câteva minute, uşa se deschisese brusc şi

Gretel şi Bruno se repeziseră în sus pe scări, în timp ce bunica îşi lua mantoul de pe cuierul din hol.

— Mi-e ruşine! strigase ea înainte de a ieşi. Ca fiul meu să fie…

— Patriot, strigase tata, care probabil că nu învăţase niciodată regula că nu trebuie să-ţi întrerupi mama.

— Într-adevăr, patriot! continuase ea să strige. Şi oamenii ăia care au cinat în casa asta! De ce? Pur şi simplu îmi vine să vărs. Şi tu, în această uniformă mă faci să-mi doresc să-mi scot ochii! mai adăugase ea, înainte de a ieşi ca o furtună din casă, izbind uşa în urma ei.

După toate acestea, Bruno nu o mai văzuse prea des pe bunica şi nu avusese nici ocazia de a-i spune la revedere, înainte de a se muta la Out-With, dar îi lipsea foarte mult, astfel încât hotărî să-i scrie o scrisoare.

În ziua aceea, luă un toc şi hârtie şi îi scrise cât de nefericit era acolo şi cât de mult ar fi dorit să fie acasă, la Berlin. Îi povesti despre casă şi gradină, şi despre banca cu plăcuţa de pe ea şi despre gardul înalt şi stâlpii de telegraf din lemn şi spiralele de sârmă ghimpată şi terenul îngrozitor din spatele lor, şi barăcile şi clădirile mici şi coşurile fumegânde şi soldaţii, dar cel mai mult îi povesti despre oamenii care locuiau acolo şi despre pijamalele şi bonetele lor în dungi şi apoi îi spuse cât de mult îi lipsea ea şi semnă scrisoarea „nepotul tău iubitor, Bruno”.

CAPITOLUL NOUĂ
Bruno îşi aminteşte că îi plăceau explorările

O bună perioadă de timp de când se aflau la Out-With nu se produse nicio schimbare.

Bruno continua să se certe cu Gretel, care era şi mai neprietenoasă de câte ori se afla în toane rele, ceea ce era mult prea des, pentru că era un Caz fără Speranţă.

Şi tot mai dorea să se întoarcă acasă la Berlin, deşi amintirile de acolo începuseră să se estompeze şi, fără să-şi dea seama, treceau săptămâni întregi fără să se mai gândească să trimită o nouă scrisoare bunicului sau bunicii, ca să nu mai vorbim de a se aşeza şi a scrie.

Soldaţii continuau să vină şi să plece zilnic, ţinând şedinţe în biroul tatălui, birou tot interzis în permanenţă şi fără excepţie. Locotenentul Kotler continua să bântuie pe acolo cu cizmele lui negre, de parcă nimeni nu era mai important pe lume decât el şi, când nu se afla cu tata, stătea de vorbă în drum cu Gretel, care râdea isteric şi-şi răsucea părul pe degete sau şuşotea singur în cameră cu mama.

Servitorii tot mai veneau şi spălau, uscau, găteau, curăţau, serveau şi aruncau ce nu era necesar, ţinând gura închisă dacă nu li se vorbea. Maria continua să-şi petreacă majoritatea timpului făcând ordine în lucruri şi asigurându-se că fiecare articol de îmbrăcăminte nefolosit în mod curent de Bruno să fie împăturit frumos în şifonier. Şi Pavel continua să vină în fiecare după-amiază, să cureţe cartofi şi morcovi, apoi îşi îmbrăca jiletca albă şi servea cina (din când în când, Bruno îl surprindea aruncându-şi ochii spre genunchiul lui, unde se mai vedea încă o mică cicatrice de la accidentul de la leagăn, dar în afară de asta nu îşi mai vorbiră niciodată).

Apoi lucrurile se schimbară. Tata hotărâse că era timpul ca cei doi copii să-şi reia studiile şi, deşi lui Bruno i se părea ridicol ca şcoala să aibă doar doi elevi, atât mama, cât şi

tata au fost de acord că zilnic trebuia să vină un profesor particular, care să le ocupe dimineţile şi după-amiezile cu lecţii. Câteva zile mai târziu, un bărbat cu numele de Herr Liszt sosi cu maşina duduind şi zguduindu-şi oasele pe drumul de acces şi astfel începu şcoala. Herr Liszt era un mister pentru Bruno. Deşi cea mai mare parte a timpului era destul de prietenos, neridicând niciodată mâna la el cum făcuse fostul învăţător de la Berlin, ceva în ochii lui îl făcea pe Bruno să simtă că în străfundurile lui exista un fel de furie, care nu aştepta decât un motiv ca să izbucnească.

Lui Herr Listz îi plăceau în mod deosebit istoria şi geografia, în timp ce Bruno prefera artele şi lectura.

— Materiile acestea nu-ţi sunt de niciun folos, insista profesorul. O cât de mică înţelegere a ştiinţelor sociale e mult mai importantă zilele acestea şi la vârsta ta.

— Bunica ne-a permis întotdeauna să jucăm în piese, când eram la Berlin, afirmă Bruno.

— Bunica ta nu era profesoara voastră, nu-i aşa? întrebă Herr Liszt. Era doar bunica voastră. Eu sunt aici profesor, aşa că vei studia obiectele despre care spun eu că sunt importante şi nu doar ceea ce-ţi place ţie.

— Dar cărţile nu sunt importante? întrebă Bruno.

— Cărţile despre lucruri care contează în lume, da, explică Herr Listz. Dar nu cărţi de poveşti. Nu cărţi despre lucruri care nu s-au întâmplat niciodată. Cât de multe ştii tu despre istoria voastră, tinere? (Spre lauda sa, Herr Listz i se adresa lui Bruno cu „tinere”, ca şi Pavel, spre deosebire de locotenentul Kotler.)

— Ei bine, ştiu că m-am născut pe 15 aprilie, 1934, zise Bruno.

— Nu despre istoria *ta* e vorba, îl întrerupse Herr Liszt. Nu despre istoria ta personală. Ci despre cine eşti, de unde vii. Tradiţia familiei tale. Patria, *Vaterland*-ul[2].

Bruno se încruntă, reflectând. Nu era sigur dacă tata avea vreun teren, deoarece, deşi casa din Berlin era un

[2] Patria, „ţara, terenul tatălui”. (în lb. germană în orig.)

cămin mare şi confortabil, în jurul ei nu era prea mult spaţiu pentru grădină. Şi era destul de mare ca să-şi dea seama că Out-With nu le aparţinea, cu tot terenul care exista acolo.

— Nu ştiu prea multe, răspunse el, în sfârşit. Deşi ştiu câte ceva despre Evul Mediu. Îmi plac istoriile cu cavaleri, aventuri şi explorări.

Herr Liszt scoase un şuierat printre dinţi şi scutură capul furios.

— Atunci chiar de asta mă aflu aici, să schimb totul, rosti cu voce sinistră. Să-ţi scot din cap cărţile de poveşti şi să te învăţ mai multe despre locul căruia îi aparţii. Despre marile nedreptăţi ce ţi s-au făcut.

Bruno dădu din cap şi se simţi destul de încântat, dându-şi seama că, până la urmă, i se va explica de ce au fost forţaţi toţi să-şi părăsească căminul confortabil şi să vină în acest loc oribil, căci aceasta era cea mai mare nedreptate care i se făcuse vreodată, în scurta lui viaţă.

Câteva zile mai târziu, singur în cameră, Bruno începu să se gândească la tot ce-i plăcuse să facă acasă şi nu mai putuse să facă de când venise la Out-With. Cea mai mare parte dintre acţiuni erau imposibil de pus în practică, pentru că nu avea niciun prieten cu care să se joace, iar Gretel nu se jucase niciodată cu el. Exista însă ceva ce putea să facă şi singur şi făcuse tot timpul cât se aflase la Berlin: explorase.

— Când eram copil, îşi spuse Bruno, de obicei îmi plăcea să explorez. Şi asta la Berlin, unde cunoşteam toate cotloanele şi puteam să găsesc orice voiam cu ochii închişi. Aici însă n-am făcut încă nicio explorare. Poate că ar fi timpul să încep.

Şi astfel, înainte de a-şi schimba hotărârea, Bruno sări jos din pat şi începu să răscolească prin şifonier după un palton şi o pereche de ghete vechi – genul de îmbrăcăminte care, considera el, ar putea fi îmbrăcată de un explorator adevărat – şi fu gata de plecare.

În casă nu avea ce să exploreze. Nu semăna cu casa din Berlin, unde îşi amintea vag că existau sute de unghere, nişe, cămăruţe ciudate, să nu mai vorbim de etajul cinci dacă socoteai şi pivniţa, şi cămăruţa de la mansardă, cu fereastra de la care puteai să te uiţi afară, dacă te ridicai în vârful picioarelor. Nu, asta era o casă îngrozitoare pentru explorat. Dacă era ceva de făcut, nu se putea face decât afară.

De luni bune, Bruno tot privea pe fereastra dormitorului său grădina şi banca cu plăcuţa de pe ea, gardul înalt, stâlpii de telegraf din lemn şi toate celelalte despre care îi scrisese bunicii în recenta lui scrisoare. Şi cu toate că se uitase adesea la oamenii aceia foarte diferiţi în pijamalele lor în dungi, nu reuşise să afle cine erau şi ce făceau ei în acel loc. Ca şi cum acolo se afla alt oraş, cu oameni care locuiau şi munceau împreună, pe lângă casele în care locuiau. Dar oare erau chiar atât de diferiţi? Oamenii din lagăr purtau aceeaşi îmbrăcăminte, pijamale şi bonete de pânză în dungi; oamenii care se învârteau prin casa lor (cu excepţia mamei, a lui Gretel şi a lui) purtau uniforme de calităţi diferite şi decoraţii, şi chipie, şi căşti, şi banderole roşii aprins cu negru pe braţ şi arme şi păreau teribil de ţepeni întotdeauna, şi nimeni nu trebuia să creadă altceva. Care era exact diferenţa dintre ei? se întreba el. Şi cine hotăra cine se îmbrăca în pijamale în dungi şi cine cu uniforme?

Desigur, uneori cele două grupuri se amestecau, îi văzuse adesea dincolo pe oamenii din partea lui de gard şi, când se uita mai bine, era clar că ei deţineau comanda. Oamenii în pijamale săreau în sus de fiecare dată când se apropiau soldaţii şi uneori cădeau la pământ, iar uneori nici măcar nu se mai ridicau, trebuind să fie târâţi de acolo. „E nostim că nu m-am întrebat niciodată ce e cu oamenii aceia”, gândi Bruno. Şi este nostim că soldaţii se duc mereu acolo – îl văzuse chiar şi pe tata de nenumărate ori – dar niciunul dintre oamenii aceia nu fusese invitat să le întoarcă vizita şi să vină aici.

Uneori – nu foarte des, doar uneori – unii dintre soldaţi rămâneau la cină şi cu aceste ocazii se serveau multe băuturi spumoase, dar în clipa în care Gretel şi Bruno băgau în gură ultima îmbucătură, erau trimişi în camerele lor, după care jos se dezlănţuiau o groază de zgomote şi nişte cântece oribile. În mod evident, tata şi mama se distrau în compania soldaţilor – putea să afirme Bruno. Dar nu invitaseră niciodată la cină pe vreunul dintre oamenii cu pijamale în dungi.

Părăsind casa, Bruno ocoli prin spate şi se uită la fereastra dormitorului său, care parcă nu mai era chiar atât de înaltă. Probabil că ai putea să sari de acolo, fără să-ţi provoci prea mult rău, judecă el, deşi nu-şi putea imagina de ce ar fi încercat o faptă atât de nebunească. Poate doar dacă ar lua foc casa şi ar rămâne prins înăuntru, dar chiar şi atunci acţiunea părea destul de riscantă.

Se uită spre dreapta cât de departe putu să vadă; în lumina soarelui părea că gardul înalt continua la nesfârşit, ceea ce-l încânta, deoarece însemna că neştiind ce se află acolo putea să meargă să descopere; la urma urmei, asta însemna să explorezi (exista şi ceva bun în ce le predase Herr Liszt la lecţiile de istorie: despre oameni precum Christofor Columb şi Amerigo Vespucci; oameni cu o istorie şi o viaţă atât de aventuroasă şi de interesantă, care nu făceau decât să întărească în mintea lui Bruno dorinţa de a fi la fel ca ei, când va creşte mare).

Înainte de a se îndrepta într-acolo, mai era totuşi ceva de cercetat, şi anume, banca. În toate aceste luni în care privise de la distanţă plăcuţa, îi spusese „banca cu plăcuţă”; totuşi nu avea idee ce scria pe ea. Privind în stânga şi-n dreapta, pentru a se asigura că nu vine nimeni, alergă la ea şi se ghemui alături pentru a citi. Era o placă mică de bronz şi Bruno citi în surdină, doar pentru el:

„Ridicată cu ocazia inaugurării”. Ezită. „Lagărului Out-With, continuă el împiedicându-se ca de obicei când îi rostea numele, iunie 1940”.

Întinse mâna şi o atinse o clipă; bronzul era foarte rece, aşa că-şi retrase repede degetele şi trase adânc aer în piept, înainte de a începe călătoria. Singurul lucru la care Bruno încerca să nu se gândească era că i se spusese de nenumărate ori, atât de mama, cât şi de tata, că nu avea voie să meargă în direcţia aceea, că nu avea voie să meargă nicăieri în apropierea gardului sau a taberei şi, mai ales, la Out-With îi era interzisă orice explorare.

Fără excepţie.

CAPITOLUL ZECE
Punctul care deveni o Pată, care deveni un Strop, care deveni o Siluetă, care deveni un Băiat

Mersul de-a lungul gardului îi luă lui Bruno mai mult decât se aşteptase; părea că se întinde din ce în ce mai departe, o groază de kilometri. Merse şi merse, şi, când privea în urmă, casa în care locuia devenea din ce în ce mai mică, până când dispăru cu totul din vedere. În tot acest timp, nu văzu pe nimeni aproape de gard; şi nici nu găsi porţi care să-i permită să intre înăuntru, astfel că deveni disperat că explorarea avea să fie un eşec total. De fapt, cu toate că gardul continua cât vedeai cu ochii, barăcile şi clădirile şi fuioarele de fum dispăruseră departe în urmă, iar gardul părea că nu-l mai desparte acum de nimic, decât de un teren pustiu.

După ce merse aproape o oră şi începuse să-i fie foame, se gândi că poate făcuse suficientă explorare pentru o singură zi şi ar fi mai bine să se întoarcă. Dar, chiar în acel moment, în depărtare văzu un punct şi îşi miji ochii, pentru a vedea ce e. Bruno îşi aminti o carte pe care o citise, în care un om se rătăcise în deşert şi, pentru că nu avusese nici alimente şi nici apă timp de mai multe zile, începuse să-şi imagineze că vede restaurante minunate şi fântâni uriaşe, dar când încercă să mănânce sau să bea, acestea dispăreau în neant, el rămânând doar cu pumnii plini de nisip. Se întrebă dacă nu aceasta se întâmpla şi cu el, acum.

Însă, în timp ce reflecta astfel, picioarele îl duseră pas cu pas din ce în ce mai aproape de punctul din depărtare, care între timp devenise o pată, apoi se transformă într-un strop. Şi în curând după aceea, stropul deveni o siluetă. După care, când Bruno se apropie şi mai mult, văzu că nu era nici punct, nici pată, nici strop, nici siluetă, ci o făptură.

De fapt, era un băiat.

Bruno citise destule cărţi despre exploratori, pentru a şti că nimeni nu poate fi niciodată sigur de ceea ce va găsi. De cele mai multe ori, exploratorii dădeau peste ceva interesant, care era pur şi simplu acolo, ocupându-se de treburile proprii şi aşteptând să fie descoperit (ca America). Altă dată exploratorii descopereau ceva ce ar fi fost, probabil, mai bine să fie lăsat în pace (ca un şoarece mort în spatele unui dulap).

Băiatul aparţinea primei categorii. Era doar acolo, ocupându-se de treburile lui şi aşteptând să fie descoperit.

Când văzu că punctul devenise pată, care devenise strop, care devenise o siluetă, care devenise un băiat, Bruno încetini pasul. Deşi îi despărţea gardul, ştia că nu poţi să fii niciodată suficient de grijuliu cu străinii şi întotdeauna e bine să te apropii de ei cu prudenţă. Aşa că merse mai departe şi, nu după mult timp, ajunseră faţă în faţă.

— Bună, salută Bruno.

— Bună, răspunse băiatul.

Acesta era mai mic decât Bruno şi se aşezase pe pământ cu o expresie amărâtă. Era îmbrăcat cu aceleaşi pijamale în dungi, cum purtau toţi oamenii de pe partea aceea a gardului, şi pe cap avea o bonetă de pânză tot în dungi. Nu purta niciun fel de încălţăminte sau şosete şi avea picioarele murdare.

Pe braţ se vedea o banderolă cu o stea pe ea.

La început, când Bruno se apropie de băiat, acesta şedea pe pământ cu picioarele încrucişate, privind fix ţărâna din faţa lui. După o clipă însă, ridică ochii şi Bruno îi văzu faţa. Era o faţă de-a dreptul ciudată. Pielea era de culoare cenuşie, dar nu semăna cu niciun cenuşiu pe care îl văzuse Bruno vreodată. Avea ochi foarte mari de culoarea caramelelor cu cacao; albul lor era foarte alb şi când

băiatul se uită la el, tot ce putu să vadă Bruno fu o pereche de ochi enormi şi trişti.

Bruno era sigur că nu văzuse niciodată în viaţa lui un băiat mai slab şi mai trist, aşa că hotărî că ar fi mai bine să-i vorbească.

— Explorez, îl informă el.

— Da?!? zise băieţelul.

— Da. Cam de două ore.

La drept vorbind, nu era chiar adevărat. Bruno explora doar de puţin peste o oră, dar nu credea că ar fi un lucru prea rău dacă exagera puţin. Nu semăna cu o minciună pe care o spui pentru a părea mai aventuros decât în realitate.

— Şi ai descoperit ceva? întrebă băiatul.

— Foarte puţin.

— Adică nimic?

— Ei bine, te-am găsit pe tine, zise Bruno după o clipă.

Se uită la băiat şi îi trecu prin minte să-l întrebe de ce e atât de trist, dar ezită, pentru că i se păru că putea să pară grosolan. Ştia că uneori, oamenii trişti nu voiau să fie întrebaţi în legătură cu asta; iar alteori ofereau ei singuri explicaţia şi câteodată nici nu se mai opreau, vorbind despre asta luni întregi. În cazul de faţă, Bruno consideră că trebuie să aştepte. Descoperise ceva în timpul explorării şi acum, pentru că în sfârşit putea să vorbească cu unul dintre oamenii din partea cealaltă a gardului, i se părea o idee bună să profite de ocazie.

Se aşeză pe jos, pe partea lui de gard, şi îşi încrucişă picioarele întocmai ca băieţelul acela, regretând că nu adusese cu el nişte ciocolată sau poate un pateu, pe care să le împartă.

— Locuiesc în casa de pe partea aceasta a gardului, zise Bruno.

— Adevărat? Am văzut odată casa, de la distanţă, dar nu te-am văzut şi pe tine.

— Camera mea e la primul etaj, explică Bruno. De acolo pot să văd exact peste gard. Apropo, mă numesc Bruno.

— Eu sunt Shmuel, zise băieţelul.

Bruno se încruntă, nesigur dacă a auzit bine.

— Cum ai spus că te cheamă? întrebă el.

— Shmuel, repetă băieţelul, ca şi cum ar fi fost lucrul cel mai normal din lume. Numele tău care ai spus că e?

— Bruno, răspunse el.

— N-am auzit niciodată un astfel de nume, zise Shmuel.

— Nici eu n-am auzit numele tău, niciodată, zise Bruno. Shmuel! se gândi puţin. Shmuel, repetă el. Îmi place cum sună când îl pronunţ. Sună ca un şuierat de vânt.

— Bruno, zise Shmuel dând din cap încântat. Da, cred că şi mie îmi place numele tău. Sună ca atunci când cineva îşi masează braţele pentru a se încălzi.

— N-am întâlnit niciodată pe cineva cu numele Shmuel, rosti Bruno.

— Există duzini de Shmueli de partea aceasta a gardului, comentă băieţelul. Probabil sute. Aş vrea să am un nume numai al meu.

— Eu n-am întâlnit niciodată pe nimeni cu numele Bruno, sublinie acesta. În afară de mine, desigur. Cred că sunt singurul.

— Atunci eşti norocos, zise Shmuel.

— Presupun că da. Câţi ani ai? întrebă apoi Bruno.

Shmuel se gândi şi îşi privi degetele, mişcându-le în aer, de parcă încercă să socotească.

— Am nouă ani, răspunse el. Ziua în care m-am născut a fost 15 aprilie 1934.

Ochii lui Bruno se făcură mari şi gura lui schiţă un „O”!

— Nu-mi vine să cred, zise el.

— De ce nu? întrebă Shmuel.

Bruno clătină repede din cap.

— Nu înseamnă că nu te cred pe tine. Doar că sunt surprins, asta e tot. Deoarece şi ziua în care m-am născut eu e tot 15 aprilie 1934. Ne-am născut amândoi în aceeaşi zi.

Shmuel căzu pe gânduri.

— Aşa că şi tu ai nouă ani, comentă el.

— Da. Nu e ciudat?

— Foarte ciudat, răspunse Shmuel. Pentru că sunt duzini de Shmueli de partea aceasta a gardului, dar nu cred să fi întâlnit vreodată pe cineva născut în aceeaşi zi cu mine.

— Suntem ca nişte gemeni, comentă Bruno.

— Cam aşa ceva, fu de acord Shmuel.

Deodată, Bruno se simţi foarte fericit. În minte îi apărură imaginile lui Karl şi a lui Daniel şi a lui Martin, cei trei cei mai buni prieteni ai lui pe viaţă şi îşi aminti ce mult se distraseră împreună la Berlin, înţelegând totodată cât de singur fusese la Out-With.

— Ai mulţi prieteni? întrebă Bruno, aplecându-şi puţin capul într-o parte, în timp ce aştepta răspunsul.

— O, da, zise Shmuel. Ei bine, un fel de prieteni.

Bruno se încruntă. Sperase ca Shmuel să-i spună că nu are, ceea ce ar fi făcut să mai aibă ceva în comun.

— Prieteni apropiaţi? mai întrebă el.

— Hm, nu foarte apropiaţi, răspunse Shmuel. Dar, de partea aceasta a gardului, sunt o mulţime ca noi – băieţi cam de vârsta noastră, vreau să spun. Şi ne certăm destul de des. Iată de ce am venit aici. Să fiu singur.

— E aşa nedrept, zise Bruno. Nu înţeleg de ce trebuie ca eu să fiu imobilizat aici, de partea aceasta a gardului, unde nu există nimeni căruia să-i vorbesc şi cu care să mă joc, iar tu ai duzini de prieteni, cu care probabil că te joci ore întregi, în fiecare zi. Va trebui să vorbesc cu tata despre asta.

— De unde vii? întrebă Shmuel, îngustându-şi ochii şi privindu-l curios pe Bruno.

— De la Berlin.

— Unde e asta?

Bruno deschise gura să răspundă, dar descoperi că nu era prea sigur.

— În Germania, desigur. Tu nu vii din Germania?

— Nu, eu sunt din Polonia, răspunse Shmuel.

Bruno se încruntă.

— Atunci de ce vorbeşti germana? întrebă el.

— Pentru că ai spus „bună” în germană. Aşa că am răspuns tot în germană. Tu poţi vorbi poloneza?

— Nu, răspunse Bruno, râzând nervos. Nu cunosc pe nimeni care să poată vorbi două limbi. Mai ales dintre cei de vârsta noastră.

— Mama e profesoară la şcoala mea; ea m-a învăţat germana, explică Shmuel. Vorbeşte şi franceza. Şi italiana. Şi engleza. E foarte deşteaptă. Eu nu vorbesc nici franceza, nici italiana, încă, dar mi-a spus că într-o zi mă va învăţa engleza, deoarece s-ar putea să am nevoie să o cunosc.

— Polonia, zise Bruno gânditor, cântărind cuvântul. Nu e la fel de grozavă ca Germania, nu-i aşa?

Shmuel se încruntă.

— De ce nu? întreba el.

— Ei bine, pentru că Germania e cea mai mare ţară, răspunse Bruno, amintindu-şi ceva ce-l auzise pe tatăl lui discutând de nenumărate ori cu bunicul. Suntem superiori.

Shmuel se uită la el, dar nu spuse nimic, şi Bruno simţi o dorinţă aprigă să schimbe subiectul, deoarece spunând această frază nu i se păruse ceva prea corect, iar ultimul lucru pe care-l dorea era ca Shmuel să creadă că e lipsit de amabilitate.

— Oricum, unde e Polonia? întrebă el după câteva clipe de tăcere.

— Ei bine, în Europa, răspunse Shmuel.

Bruno încercă să-şi amintească ţările despre care învăţase la ultimele ore de geografie cu Herr Liszt.

— Ai auzit vreodată de Danemarca? întrebă apoi.

— Nu, răspunse Shmuel.

— Cred că Polonia e în Danemarca, zise Bruno, devenind din ce în ce mai confuz, cu toate că încerca să pară inteligent. Pentru că se află la depărtare de mulţi kilometri, continuă el pentru mai multă siguranţă.

Shmuel îl privi o clipă, apoi deschise şi închise gura de două ori, ca şi cum îşi studia cu grijă cuvintele.

— Dar Polonia e aici, zise el în final.

— Da? se miră Bruno.

— Da, aici e. Iar Danemarca e mai departe, atât de Polonia, cât şi de Germania.

Bruno se încruntă. Auzise de toate aceste locuri, dar întotdeauna i se păruse greu să le ordoneze în minte.

— Ei bine, da, zise el. Dar totul e relativ, nu-i aşa? Depărtarea, vreau să spun.

Voia să abandoneze subiectul, deoarece începuse să creadă că greşea în totalitate, luând totodată hotărârea ca pe viitor să dea mai multă atenţie orelor de geografie.

— N-am fost niciodată la Berlin, zise Shmuel.

— Iar eu nu cred să fi fost vreodată în Polonia, înainte de a veni aici, zise Bruno, ceea ce era adevărat. Asta, dacă într-adevăr aici e Polonia.

— Sunt sigur că e, răspunse liniştit Shmuel. Deşi nu este partea ei cea mai frumoasă.

— Nu?

— De unde vin eu e mult mai frumos.

— Dar în mod sigur nu aşa de frumos ca la Berlin, comentă Bruno. La Berlin aveam o casă mare, cu cinci niveluri, dacă socoteşti pivniţa şi cămăruţa de la mansardă cu fereastră. Şi există străzi drăguţe şi magazine şi tarabe cu legume şi fructe şi o mulţime de cafenele. Dar dacă vei merge vreodată acolo, nu ţi-aş recomanda să hoinăreşti prin oraş sâmbătă după-amiază, deoarece pe străzi sunt prea mulţi oameni şi eşti îmbrâncit de colo-colo. Dar a fost mult mai frumos, înainte de a se schimba lucrurile!

— Ce vrei să spui? întrebă Shmuel.

— Ei bine, de obicei la Berlin era linişte, explică Bruno, căruia nu-i plăcea să vorbească despre felul cum se schimbaseră lucrurile. Puteam să citesc noaptea în pat. Acum însă, deseori se stârneşte un zgomot mare şi înspăimântător şi trebuie să stingem luminile când se lasă întunericul.

— De unde vin eu e mult mai frumos decât la Berlin, zise Shmuel, care nu fusese niciodată la Berlin. Toată lumea e foarte prietenoasă şi există o mulţime de oameni în familia noastră şi mâncarea e mult mai bună.

— Ei bine, va trebui să fim de acord că avem păreri diferite, zise Bruno, care nu voia să se certe cu noul lui prieten.

— În regulă, zise Shmuel.

— Îţi place să explorezi? întrebă Bruno după o clipă.

— Nu am explorat cu adevărat niciodată, admise Shmuel.

— Când voi fi mare, intenţionez să devin explorator, zise Bruno, dând repede din cap. Dar în această clipă nu pot face nimic altceva decât să citesc despre exploratori. Însă, cel puţin asta înseamnă că, atunci când voi fi şi eu unul dintre ei, nu voi repeta greşelile lor.

Shmuel se încruntă.

— Ce fel de greşeli au făcut? întrebă el.

— O, nenumărate, explică Bruno. Treaba cu explorarea este că trebuie să ştii dacă lucrul pe care l-ai descoperit merită să fie descoperit. Unele lucruri stau doar acolo ocupându-se de treburile proprii şi aşteptând să fie descoperite. Ca America. Alte lucruri, probabil e mai bine să fie lăsate în pace. Ca un şoarece mort în spatele unui dulap.

— Cred că aparţin primei categorii, zise Shmuel.

— Da, replică Bruno. Aşa cred şi eu. Pot să te întreb ceva? adăugă el după o clipă.

— Da, răspunse Shmuel.

Bruno se gândi profund. Voia să formuleze corect întrebarea.

— De ce sunt atât de mulţi oameni de partea aceea a gardului? Şi ce faceţi voi acolo?

CAPITOLUL UNSPREZECE
Fury

Cu câteva luni în urmă, exact după ce tata primise noua uniformă, ceea ce însemna că toată lumea trebuia să-i spună „Comandante”, şi chiar înainte ca Bruno să vină acasă şi să o găsească pe Maria împachetându-i lucrurile, tata se întorsese acasă într-o seară într-o stare de mare surescitare, lucru teribil de neobişnuit pentru el, şi se îndreptă spre camera de zi unde mama, Bruno şi Gretel citeau.

— Joi seara! anunţă el. Dacă avem alte planuri pentru joi seara, trebuie să le contramandăm.

— Poţi să-ţi schimbi tu planurile dacă vrei, zise mama, dar eu am aranjat să merg la teatru cu…

— Fury doreşte să discute ceva cu mine, zise tata, căruia îi era permis să o întrerupă pe mama, chiar dacă nimănui altcuiva nu-i era. Am primit un telefon în după-amiaza aceasta. S-a invitat la noi la cină şi singura zi în care poate să vină e joi seara.

Ochii mamei se făcură mari şi gura ei schiţă un „O!”. Bruno se uită la ea şi se întrebă dacă aşa arăta şi el când era surprins de ceva.

— Doar nu vorbeşti serios, zise mama, devenind puţin mai palidă. Vine aici? La noi în casă?

Tata dădu din cap.

— La ora şapte seara, sublinie el. Aşa că ar trebui să ne gândim la ceva special pentru cină.

— O, Doamne, zise mama, cu ochii mişcându-se repede în jur, începând deja să se gândească la toate treburile care trebuiau rezolvate.

— Cine e Fury? întrebă Bruno.

— Pronunţi greşit, zise tata rostind corect.

— Fury, zise din nou Bruno încercând să pronunţe corect, dar nereuşind.

— Nu, zise tata… Ooo, nu contează!

— Ei bine, dar cine e el? întrebă din nou Bruno.

Tata îl privi fix, uimit.

— Ştii perfect de bine cine e Fury, zise el.

— Nu-i adevărat, îl contrazise Bruno.

— El conduce ţara, idiotule, interveni Gretel, dezvăluind astfel ceea ce tind să facă surorile (lucruri de felul acesta făceau din ea un Caz atât de fără Speranţă). Nu citeşti niciodată ziarele?

— Nu-l face pe fratele tău idiot, te rog, zise mama.

— Atunci, aş putea să spun că e prost?

— Mai bine n-ai face-o.

Gretel renunţă dezamăgită, dar scoase limba la Bruno.

— Vine singur? se interesă mama.

— Am uitat să întreb, zise tata. Dar presupun că o va aduce şi pe ea cu el.

— O, Doamne, rosti mama din nou, ridicându-se şi analizând în minte nenumăratele treburi ce trebuiau puse la punct până joi, ceea ce însemna peste două zile.

Casa trebuia dereticată de sus până jos, geamurile spălate, masa din sufragerie băiţuită şi lăcuită, mâncarea comandată, uniformele menajerei şi ale majordomului spălate şi călcate, iar faianţa şi paharele lustruite până când străluceau.

Cu toate acestea, în ciuda faptului că lista părea că se lungeşte din ce în ce mai mult, mama reuşi să termine toată treaba la timp, deşi comentase într-una că seara ar putea fi un succes şi mai mare, dacă unii oameni ar ajuta puţin mai mult pe lângă casă.

Cu o oră înainte ca Fury să sosească, Gretel şi Bruno fură chemaţi jos şi primiră rara invitaţie de a intra în biroul tatălui lor. Gretel era îmbrăcată cu o rochie albă şi şosete trei sferturi, iar părul îi fusese ondulat în zulufi. Bruno îmbrăcase un şort cafeniu-închis, o cămaşă foarte albă şi o cravată tot cafeniu-închis. Pentru această ocazie, purta o pereche de pantofi noi şi era foarte mândru de ei, cu toate că-i erau puţin cam mici şi-l strângeau, făcându-l să meargă greu. Toate aceste pregătiri şi îmbrăcămintea

frumoasă păreau totuşi puţin cam extravagante, deoarece Bruno şi Gretel nu erau invitaţi la cină; mâncaseră cu o oră mai devreme.

— Ei copii, zise tata, stând la birou şi uitându-se la fiul şi la fiica lui. Ştiţi că vă aşteaptă o seară foarte specială, nu-i aşa? Ei dădură din cap. Şi că este foarte important pentru cariera mea ca această cină să se desfăşoare perfect. Dădură din nou din cap. Atunci trebuie să stabilim un număr de reguli fundamentale, încă înainte de a începe. Tata credea cu tărie în regulile fundamentale. De câte ori apărea în casă o ocazie specială sau importantă, se stabileau şi mai multe reguli. Numărul unu, reluă tata. Când Fury soseşte, veţi sta liniştiţi în hol şi gata să-l salutaţi. Nu vorbiţi, până nu vă vorbeşte el, şi atunci răspundeţi cu glas clar, pronunţând fiecare cuvânt corect. S-a înţeles?

— Da, tată, mormăi Bruno.

— Este exact felul de a vorbi care nu e de dorit, zise tata referindu-se la mormăit. Deschide gura şi vorbeşte ca un adult. Ultimul lucru de care avem nevoie este ca unul dintre voi să se comporte ca un copil. Dacă Fury vă ignoră, nu spuneţi nimic, priviţi drept înainte şi arătaţi-i respectul şi curtoazia pe care un conducător aşa de mare o merită.

— Desigur, tată, zise Gretel cu voce foarte clară.

— Şi, când mama şi cu mine vom sta la masa cu Fury, voi amândoi să rămâneţi foarte cuminţi în camerele voastre. Nu e permis nici alergatul prin casă, nici alunecatul pe balustradă – şi aici se uită în mod expres la Bruno – şi nu aveţi voie să ne întrerupeţi. S-a înţeles? Nu vreau ca vreunul dintre voi să provoace haos. Bruno şi Gretel dădură din cap şi tata se ridică, pentru a da de înţeles că întrunirea luase sfârşit. Aşa că regulile fundamentale au fost stabilite, adăugă el.

Trei sferturi de oră mai târziu, soneria de la intrare sună şi casa fu cuprinsă de emoţie. Bruno şi Gretel îşi luară locurile unul lângă altul la piciorul scării şi mama aştepta alături de ei frângându-şi nervoasă mâinile. Tata le aruncă

o privire rapidă şi dădu din cap, încântat de ceea ce vedea, apoi deschise uşa.

Afară se aflau două persoane: un bărbat destul de scund şi o femeie înaltă.

Tata îi salută şi îi invită înăuntru, unde Maria, cu capul mai plecat ca oricând, le luă pardesiele. Apoi se făcură recomandările. Vorbiră întâi cu mama, ceea ce îi oferi lui Bruno ocazia să-i studieze pe oaspeţi şi să hotărască, el singur, dacă meritau toată harababura ce se stârnise din cauza lor.

„Fury e cu mult mai scund decât tata şi nu la fel de puternic”, îşi zise Bruno. Avea părul închis la culoare tuns scurt şi o mustaţă mică, aşa de micuţă că Bruno se întrebă de ce îşi mai bătuse capul cu ea sau dacă nu cumva pur şi simplu uitase acolo o bucăţică când se bărbierise. Dar femeia care stătea lângă el era cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse Bruno în viaţa lui. Avea părul blond şi buze foarte roşii şi, în timp ce Fury vorbea cu mama, ea se întoarse şi-l privi pe Bruno zâmbind, ceea ce-l făcu să roşească stingherit.

— Iar aceştia sunt copiii mei, Fury, zise tata, iar Gretel şi Bruno făcură un pas înainte. Gretel şi Bruno, adăugă el.

— Care e care? întrebă Fury, ceea ce făcu pe toată lumea să izbucnească în râs, cu excepţia lui Bruno, care reflectă că era perfect evident care era care şi că asta nu era deloc un motiv de amuzament. Fury întinse mâna şi le strânse pe ale lor, iar Gretel făcu o reverenţă îngrijită şi îndelung exersată. Bruno fusese încântat când la repetiţii nu-i reuşise, fiind gata să cadă.

— Ce copii încântători, zise frumoasa femeie blondă. Şi câţi ani au, dacă pot să întreb?

— Eu am doisprezece, dar el are doar nouă, zise Gretel privindu-şi fratele cu dispreţ. Pot să vorbesc franţuzeşte, adăugă ea, ceea ce la drept vorbind nu era adevărat; învăţase la şcoală doar câteva fraze.

— Da? Dar de ce ai avut nevoie de asta? întrebă Fury şi acum nimeni nu mai râse; în schimb, se plimbară stingheriţi

de pe un picior pe altul, iar Gretel îl privi fix, nesigură dacă dorea să i se răspundă sau nu.

Totuşi, problema fu rezolvată repede, când Fury, care era cel mai grosolan oaspete pe care îl văzuse Bruno vreodată, se întoarse şi se îndreptă spre sufragerie, aşezându-se imediat în capul mesei – pe locul tatălui! – fără nicio altă vorbă. Uşor tulburaţi, mama şi tata îl urmară înăuntru şi mama îi dădu instrucţiuni lui Lars să încălzească supa.

— Şi eu pot vorbi franceza, zise frumoasa femeie blondă, aplecându-se şi zâmbind celor doi copii. Nu părea să-i fie la fel de frică de Fury, cum le era mamei şi tatei. Franceza e o limbă frumoasă şi tu eşti foarte deşteaptă dacă ai învăţat-o.

— Eva, strigă Fury din sufragerie, pocnind din degete, ca şi cum ar fi chemat un căţeluş.

Femeia îşi dădu ochii peste cap şi îşi îndreptă uşor spatele întorcându-se.

— Îmi plac pantofii tăi, Bruno, dar arată puţin cam strâmţi pentru tine, adăugă ea cu un zâmbet. Dacă e aşa, trebuie să-i spui mamei, înainte de a-ţi provoca vreo rană.

— Sunt puţin cam mici, admise Bruno.

— În mod normal, eu nu port părul cu zulufi, zise Gretel, geloasă pe atenţia ce i se acorda fratelui ei.

— De ce nu? întrebă femeia. E aşa de frumos!

— Eva! răcni Fury pentru a doua oară, şi de data aceasta ea începu să se depărteze de ei.

— A fost plăcut să vă cunosc pe amândoi, zise ea înainte de a intra în sufragerie şi a se aşeza la stânga lui Fury. Gretel se îndreptă spre scări, dar Bruno rămase locului împietrit, privind-o pe femeia blondă, până când ea îi surprinse privirea şi îi făcu semn cu mâna, exact în momentul în care tata închidea uşile făcându-i semn din cap – de unde Bruno înţelese că era timpul să plece în camera lui, să stea cuminte, să nu facă niciun zgomot şi în mod categoric să nu se dea pe balustradă.

Fury şi Eva rămaseră mai bine de două ore şi la plecare nici Gretel, nici Bruno nu fură invitaţi să le spună la revedere. Bruno îi privi plecând de la fereastra dormitorului

său şi observă că, atunci când se îndreptau spre maşină, care îl impresionase mult văzând că are şofer, Fury nu-i deschise însoţitoarei lui portiera; în loc de asta, se urcă şi începu să citească un ziar, în timp ce ea îi spunea încă o dată la revedere mamei şi-i mulţumea pentru cina plăcută.

— Ce om oribil, gândi Bruno.

Mai târziu, în aceeaşi noapte, Bruno auzi fragmente dintr-o discuţie purtată de mama cu tata. Unele fraze pătrunseră prin gaura cheii şi pe sub uşa biroului tatălui, apoi în sus pe scări, pe palier şi pe sub uşa dormitorului lui Bruno. Vocile erau neobişnuit de puternice, astfel că Bruno putu să distingă câteva fragmente:

— …să părăsim Berlinul! Şi pentru un astfel de loc… spunea mama.

— …n-avem de ales, cel puţin dacă vrem să continuăm… zicea tata.

— …ca şi cum ar fi cel mai natural lucru din lume, deşi nu este, pur şi simplu nu… spunea mama.

— …ce s-ar întâmpla dacă aş fi arestat şi tratat ca un… zicea tata.

— …să-i cresc într-un loc ca… spunea mama.

— …şi aici am pus punct. Nu vreau să mai aud niciun cuvânt despre acest subiect… zicea tata.

Acesta a fost pasămite sfârşitul conversaţiei, deoarece mama părăsi biroul tatălui, iar Bruno adormi.

Aşa că, două zile mai târziu, venind acasă de la şcoală, o găsi pe Maria în dormitorul lui, scoţându-i din şifonier toate lucrurile şi împachetându-le în patru cufere mari de lemn, chiar şi pe cele dosite, care îi aparţineau în exclusivitate şi nu erau treaba nimănui altcuiva. Şi aşa a început întreaga poveste.

CAPITOLUL DOISPREZECE
Shmuel se gândeşte să dea un răspuns la întrebarea lui Bruno

— Tot ce ştiu eu, începu Shmuel, e că înainte de a veni aici locuiam cu mama, tata şi fratele meu Josef într-un apartament mic deasupra atelierului unde papa făcea ceasuri. În fiecare dimineaţă la ora şapte luam cu toţii micul dejun şi, în timp ce noi eram la şcoală, papa repara ceasurile pe care le aduceau oamenii, dar făcea şi unele noi. Am avut un ceas frumos pe care mi l-a dat el, dar nu-l mai am. Avea capac de aur şi îl întorceam în fiecare seară, înainte de a merge la culcare. Întotdeauna mi-a arătat ora exactă.

— Ce s-a întâmplat cu el? întrebă Bruno.

— Mi l-au luat, răspunse Shmuel.

— Cine?

— Soldaţii, desigur, răspunse Shmuel, de parcă ar fi fost cel mai evident lucru din lume. Şi apoi, continuă el, într-o zi lucrurile au început să se schimbe. Am venit acasă de la şcoală şi mama ne făcea banderole dintr-o pânză specială, cu o stea pe ea. Ca asta!

Cu degetul desenă în praful de lângă el.

— ...Şi ne-a spus că, de fiecare dată când plecăm de acasă, trebuie să ne punem una din aceste banderole.

— Şi tatăl meu poarta una, afirmă Bruno. Pe uniformă. E foarte frumoasă. E de un roşu aprins şi cu un desen negru cu alb pe ea.

Tot cu degetul, schiţă şi el un desen în praful de lângă gard.

— Da, dar sunt deosebite, nu-i aşa? comentă Shmuel.

— Nimeni nu mi-a dat niciodată şi mie o brasardă, zise Bruno.

— Iar eu n-am cerut niciodată să port una, afirmă Shmuel.

— Tot aia e, zise Bruno. Cred că mi-ar plăcea una. Nu ştiu pe care aş prefera-o totuşi, a ta sau a tatălui meu.

Shmuel clatină din cap şi continuă povestirea. Nu se gândise prea des la aceste treburi, deoarece amintirea vieţii lui petrecute deasupra ceasornicăriei îl întristă foarte mult.

— Am purtat brasardele câteva luni, zise el. Apoi lucrurile s-au schimbat din nou. Într-o zi am venit acasă şi mama mi-a spus că nu mai putem să locuim în casa noastră...

— Asta mi s-a întâmplat şi mie! strigă Bruno, încântat că nu era singurul băiat care fusese nevoit să se mute. Vezi tu, Fury a venit la cină, şi următorul lucru pe care-l ştiu este că ne-am mutat aici. Şi *urăsc* locul acesta, adăugă el cu voce puternică. A venit şi la voi acasă şi a făcut acelaşi lucru?

— Nu, dar când ni s-a spus că nu mai putem locui în casa noastră a trebuit să ne mutăm în altă parte a Cracoviei, unde soldaţii au ridicat un zid înalt şi mama, tata, fratele meu şi cu mine a trebuit să locuim într-o singură cameră.

— Toţi? întrebă Bruno. Într-o singură cameră?

— Şi nu doar noi, răspunse Shmuel. Mai era o familie, în care mama şi tata se certau tot timpul unul cu altul şi unul dintre băieţii lor mai mare ca mine mă bătea, chiar şi atunci când nu făcusem nimic.

— Nu se poate să fi locuit toţi într-o singură cameră, zise Bruno, scuturând din cap. N-are niciun sens.

— Toţi, sublinie Shmuel dând şi el din cap. În total unsprezece.

Bruno deschise gura pentru a-l contrazice iar – nu credea că într-o singură cameră ar putea locui unsprezece persoane – dar se răzgândi.

— Am locuit acolo câteva luni, continuă Shmuel, toţi în aceeaşi cameră. Exista acolo o fereastră mică, dar nu-mi

plăcea să mă uit afară, pentru că nu vedeam decât zidul şi uram acest zid, deoarece adevărata noastră casă era dincolo de el. Şi această parte a oraşului era partea cea mai urâtă, pentru că era tot timpul zgomot şi era imposibil să dormi. Şi l-am urât şi pe Luka, băiatul care continua să mă bată, chiar când nu făcusem nimic rău.

— Uneori, şi pe mine mă bate Gretel, zise Bruno. Ea e sora mea, adăugă el. Şi e un Caz fără Speranţă. Dar în curând voi creşte mai mare şi mai puternic decât ea şi atunci să se ferească.

— Apoi într-o zi au venit soldaţii cu nişte camioane mari, continuă Shmuel, care nu părea deloc interesat de Gretel. Şi tuturor ni s-a spus să ne părăsim casele. O mulţime de oameni n-au vrut şi s-au ascuns, peste tot pe unde au găsit un loc, dar până la urmă cred că i-au prins pe toţi. Şi camioanele ne-au dus la un tren şi trenul... Ezită o clipă şi îşi muşcă buzele. Lui Bruno i se păru că era gata să plângă şi nu putea să înţeleagă de ce. Trenul a fost oribil, adăugă Shmuel. În vagoane erau prea mulţi ca noi. Şi nu aveam aer să respirăm. Şi mirosea îngrozitor.

— Asta pentru că v-aţi înghesuit toţi într-un singur tren, zise Bruno, amintindu-şi cele două garnituri pe care le văzuse în gară, când au plecat din Berlin. Când am venit încoace, continuă el, mai era un tren de partea cealaltă a peronului, dar părea că nu-l vede nimeni. Acela a fost cel pe care l-am luat noi. Ar fi trebuit să vă urcaţi şi voi în el.

— Nu cred că ni s-ar fi dat voie, zise Shmuel, clătinând din cap. Nu am putut coborî din vagonul nostru.

— Uşile se află la capete, explică Bruno.

— Nu existau uşi, zise Shmuel.

— Sigur că existau, zise Bruno cu un suspin. Se află la capete, repetă el. Imediat după ce treci de bufet.

— Nu exista nicio uşă, insistă Shmuel. Dacă ar fi existat, am fi coborât toţi. Bruno bombăni ceva în surdină de genul „Sigur că existau”, dar cu voce tare nu mai spuse nimic, aşa că Shmuel nici nu auzi nimic. Când trenul s-a oprit în

sfârşit, reluă el, ne aflam într-un loc extrem de friguros şi a trebuit să coborâm toţi.

— Pe noi ne-a aşteptat o maşină, zise Bruno, de data aceasta cu voce tare.

— Mama a fost luată de lângă noi, iar papa, Josef şi cu mine am fost băgaţi în barăcile de colo şi de atunci acolo locuim.

Shmuel arătase foarte trist în timp ce-i spunea această poveste şi Bruno nu ştia de ce; lui nu i se părea un lucru atât de teribil, mai ales că ceva asemănător i se întâmplase şi lui.

— Sunt mulţi băieţi acolo? întrebă Bruno.

— Sute, răspunse Shmuel.

Ochii lui Bruno se deschiseră mari.

— Sute? întrebă uluit. Asta nu e drept. De partea aceasta a gardului nu este nimeni cu care să te joci. Nici măcar o persoană.

— Noi nu ne jucăm, zise Shmuel.

— Nu vă jucaţi? De ce?

— De-a ce să ne jucăm? întrebă el cu o figură confuză.

— Ei bine, nu ştiu, răspunse Bruno. Tot felul de jocuri. Fotbal, de exemplu. Sau explorări. Cum s-ar putea desfăşura o explorare acolo? Ar fi ceva reuşit?

Shmuel clătină din cap şi nu răspunse. Privi apoi spre barăci, întorcându-i spatele lui Bruno. N-ar fi vrut să pună întrebarea, dar durerea din stomac îl sili.

— N-ai nimic de mâncare la tine, nu-i aşa? întrebă el.

— Mi-e teamă că nu, zise Bruno. Am vrut să iau nişte ciocolată, dar am uitat.

— Ciocolată, zise Shmuel foarte încet, cu limba vârâtă între dinţi. Am mâncat ciocolată doar o singură dată.

— Numai o dată? Mie îmi place ciocolata. Nu mănânc niciodată destulă, pentru că mama spune că-mi stric dinţii.

— Nu ai nici puţină pâine, nu-i aşa?

Bruno dădu din cap.

— Absolut deloc, răspunse el. Cina nu se serveşte până la şase şi jumătate. La ce oră luaţi voi cina?

Shmuel ridică din umeri şi se sculă în picioare.

— Cred că ar fi mai bine să mă întorc, zise el.

— Poate că într-o seară ai putea să vii să iei cina cu noi, zise Bruno, deşi nu ştia sigur dacă era o idee prea bună.

— Poate, răspunse Shmuel, nepărând deloc convins.

— Sau aş putea să vin eu la tine, sugeră Bruno. Poate că aş putea să vin să mă întâlnesc cu prietenii tai, adăugă plin de speranţă.

Ar fi dorit să-i sugereze Shmuel asta, dar nu dădea semne că s-ar fi gândit la aşa ceva.

— Dar te afli de partea cealaltă a gardului, comentă Shmuel.

— Pot să mă târăsc pe dedesubt, zise Bruno, lăsându-se în jos şi ridicând gardul de sârmă de la pământ. În mijloc, între stâlpii de telegraf din lemn, sârma se ridica destul de mult ca un băiat atât de mic ca Bruno să poată cu uşurinţă să se strecoare.

Shmuel îl privi în timp ce făcea asta şi se retrase nervos.

— Trebuie să mă întorc, repetă el.

— Atunci în altă după-amiază, zise Bruno.

— Nu cred că voi mai veni. Dacă mă prind, are să fie de rău.

Se întoarse şi plecă, iar Bruno remarcă din nou cât de mic şi de slab era noul lui prieten. Nu spuse totuşi nimic, deoarece ştia bine ce neplăcut putea să fie când erai criticat pentru ceva atât de important ca înălţimea, şi ultimul lucru pe care voia să-l facă era să fie lipsit de amabilitate faţă de Shmuel.

— Mă întorc iar mâine, strigă Bruno spre băiatul care se îndepărta, dar Shmuel nu mai răspunse; de fapt, o luase la fugă înapoi spre lagăr, lăsându-l pe Bruno singur.

Acesta hotărî că făcuse suficientă explorare pentru o singură zi şi se îndreptă spre casă, emoţionat de ceea ce i se întâmplase şi nedorind nimic altceva decât să-i spună totul mamei, tatălui şi lui Gretel – care va fi atât de geloasă, încât s-ar putea pur şi simplu să facă explozie – şi Mariei, şi bucătarului, şi lui Lars, despre aventura lui din după-amiaza

aceasta şi despre noul lui prieten cu nume nostim şi că se născuseră în aceeaşi zi, dar, cu cât se apropia mai mult de casă, cu atât mai mult îşi dădea seama că s-ar putea să nu fie o idee prea bună.

La urma urmei, raţionă el, s-ar putea ca ei să nu dorească să mă împrietenesc cu Shmuel şi, în acest caz, ar putea să mă oprească să mai vin vreodată aici. Când intră pe uşa din faţă şi simţi mirosul cărnii de vită ce se frigea în cuptor, pentru cină, luase deja hotărârea că pentru moment era mai bine ca întreaga istorie să fie ţinută doar pentru el şi să nu scoată nicio vorbă. Va fi numai secretul lui. Ei bine, al lui şi al lui Shmuel!

Bruno era de părere că, atunci când e vorba de părinţi şi în special de surori, ceea ce nu ştiau nu avea cum să-i supere.

CAPITOLUL TREISPREZECE
Sticla cu vin

Pe măsură ce săptămânile treceau, lui Bruno îi deveni din ce în ce mai clar că nu se va întoarce acasă la Berlin într-un viitor previzibil şi că ar trebui să uite de alunecatul pe balustradă în confortabilul lor cămin sau de gândul că-i va revedea în curând pe Karl, sau pe Daniel, sau pe Martin.

Aşa încât, cu fiecare zi care trecea, se obişnuia din ce în ce mai mult cu şederea la Out-With şi încetă să se mai simtă atât de nefericit cu noua lui viaţă. La urma urmei, nu era ca şi cum n-ar fi avut pe nimeni cu care să vorbească. În fiecare după-amiază, când se terminau orele de studiu, Bruno pornea în lunga lui plimbare pe lângă gard şi se aşeza pe jos discutând cu noul lui prieten Shmuel, până venea vremea să se întoarcă acasă, şi asta începuse să atenueze neplăcerea de a nu fi la Berlin.

Într-o după-amiază, în timp ce lua din frigiderul din bucătărie pâine şi brânză, cu care să-şi umple buzunarele şi să le ia cu el, intră Maria şi, când îl văzu ce face, se opri brusc.

— Bună, rosti Bruno încercând să pară cât mai natural posibil. M-ai speriat. Nu te-am auzit venind.

— Doar nu mănânci din nou, nu-i aşa? întrebă Maria cu un zâmbet. Ai mâncat bine la prânz. Tot îţi mai e foame?

— Puţin, răspunse Bruno. Mă duc la plimbare şi m-am gândit că s-ar putea să flămânzesc pe drum.

Maria ridică din umeri şi se îndreptă spre plită, pentru a pune o cratiţă cu apă la fiert. Pe blatul de bucătărie se aflau o grămadă de cartofi şi de morcovi, gata pentru a fi curăţaţi când va sosi Pavel, mai târziu după-amiază. Bruno era pe punctul de a pleca, dar văzu legumele şi îi veni în minte o întrebare ce îl chinuia de câtva timp. Mai înainte, nu i-ar fi trecut prin minte pe cine să întrebe, dar acum părea că e atât momentul, cât şi persoana potrivită.

— Maria, zise el, pot să-ţi pun o întrebare?

Menajera se întoarse şi se uită la el surprinsă.

— Desigur, conaşule Bruno, acceptă ea.

— Şi dacă îţi pun întrebarea, îmi promiţi că nu vei spune nimănui că te-am întrebat?

Maria îşi îngustă suspicioasă ochii, dar dădu din cap.

— E în regulă. Ce vrei să ştii?

— E vorba de Pavel, începu Bruno. Îl ştii, nu-i aşa? Omul care vine şi curăţă zarzavat, apoi aşteaptă lângă noi când stăm la masă.

— O, da, răspunse Maria cu un zâmbet. Părea uşurată că întrebarea nu se referea la ceva mai serios. Îl cunosc pe Pavel. Am stat de vorbă de multe ori. De ce te interesează?

— Ei bine, răspunse Bruno, alegându-şi cu grijă cuvintele, pentru a nu spune ceva ce nu trebuia. Îţi aminteşti când, imediat după sosirea aici, m-am dat în leagănul din stejarul cel mare şi am căzut şi mi-am julit genunchiul?

— Da, răspunse Maria. Doar nu te-ai rănit iar, nu-i aşa?

— Nu, nu despre asta e vorba, sublinie Bruno. Dar când m-am rănit, Pavel a fost singurul adult din preajmă, şi el m-a adus aici şi m-a curăţat şi mi-a spălat genunchiul şi mi l-a uns cu ceva verde care m-a usturat, dar presupun că mi-a făcut bine. Apoi m-a bandajat.

— Asta trebuie să facă oricine, dacă cineva e rănit, afirmă Maria.

— Ştiu. Doar că el mi-a spus după aceea că de fapt nu e chelner.

Figura Mariei deveni puţin mai încordată, dar nu spuse nimic pentru moment. În loc de asta, privi în altă parte şi-şi umezi buzele înainte de a da din cap.

— Aha, rosti ea. Şi ce a spus că e de fapt?

— A spus că e doctor, răspunse Bruno. Ceea ce nu pare deloc în regulă. Nu e doctor, nu-i aşa?

— Nu, răspunse Maria, scuturând din cap. Nu, nu e doctor. E chelner.

— Am ştiut eu! comentă Bruno, simţindu-se foarte încântat de el însuşi. Atunci, de ce m-a minţit? N-avea niciun rost.

— Pavel nu mai e doctor, Bruno, interveni repede Maria. Dar a fost. În altă viaţă. Înainte de a veni aici.

Bruno se încruntă, reflectând profund.

— Nu înţeleg, adăugă după aceea.

— Puţini dintre noi înţeleg, răspunse Maria.

— Dar dacă a fost doctor, de ce nu mai e şi acum?

Maria oftă şi privi afară pe fereastră, pentru a se asigura că nu vine nimeni, apoi făcu un semn spre scaune şi atât ea, cât şi Bruno se aşezară.

— Dacă îţi voi spune ce mi-a povestit Pavel despre viaţa lui, începu ea, nu trebuie să spui nimănui, înţelegi? Toţi am da de necazuri teribile.

— N-am să spun nimănui, o asigură Bruno, căruia îi plăcea să asculte secrete şi aproape niciodată nu le divulga, cu excepţia desigur a situaţiei când era absolut necesar şi nu se putea altfel.

— În regulă, zise Maria. Asta e ce ştiu eu.

Bruno sosi târziu la locul de lângă gard, unde îl întâlnea zilnic pe Shmuel, şi ca de obicei noul lui prieten stătea deja aşezat pe pământ cu picioarele încrucişate sub el, aşteptându-l.

— Iartă-mă că am întârziat, se scuză el, întinzându-i pâinea şi brânza prin reţeaua de sârmă – bucăţile pe care nu le mâncase deja pe drum, când i se făcuse puţin foame. Am stat de vorbă cu Maria.

— Cine e Maria? întrebă Shmuel fără să ridice ochii, în timp ce înfuleca flămând.

— E menajera noastră, explică Bruno. E foarte drăguţă, deşi tata spune că e prea bine plătită. Mi-a povestit despre omul acela, Pavel, care curăţă legume şi aşteaptă lângă masă. Cred că locuieşte de partea ta a gardului.

Shmuel ridică ochii pentru o clipă şi se opri din mâncat.

— De partea mea? întrebă el.

— Da. Îl cunoşti? E foarte bătrân şi are o jiletcă albă, pe care o îmbracă când ne serveşte cina. Probabil că l-ai văzut.

— Nu, răspunse Shmuel dând din cap. Nu-l cunosc.

— Dar trebuie, rosti Bruno iritat, ca şi cum Shmuel devenise intenţionat atât de dificil. Nu e la fel de înalt ca unii dintre adulţi, are părul cenuşiu şi e puţin cam gârbov.

— Eu nu cred că-ţi dai seama câţi oameni trăiesc în partea asta a gardului, comentă Shmuel. Suntem cu miile.

— Dar acesta e unul al cărui nume e Pavel, insistă Bruno. Când am căzut din leagăn, mi-a curăţat rana, astfel încât nu s-a infectat, şi mi-a bandajat piciorul. Oricum, motivul pentru care am vrut să-ţi vorbesc despre el este că şi el e din Polonia. Ca şi tine.

— Cea mai mare parte dintre cei de aici sunt din Polonia, afirma Shmuel. Deşi mai sunt şi din alte părţi, cum ar fi Cehoslovacia şi…

— Da, dar pe acesta am crezut că s-ar putea să-l cunoşti. Oricum, a fost doctor când era în oraşul lui natal, înainte de a veni aici. Acum însă nu i se permite să mai fie doctor şi, dacă tata ar fi ştiut că mi-a tratat genunchiul când m-am rănit, ar fi apărut o groază de neplăceri.

— Foarte normal! Soldaţilor nu le place ca oamenilor să le fie bine, comentă Shmuel, înghiţind şi ultima bucată de pâine. De obicei acţionează în sens invers.

Bruno dădu din cap, cu toate că nu ştia exact ce voia Shmuel să spună, şi se uită la cer. După câteva clipe îl privi printre sârme şi puse o altă întrebare, care tocmai îi venise în minte.

— Ştii ce vrei să te faci când vei fi mare? întrebă el.

— Da, răspunse Shmuel. Vreau să lucrez într-o grădină zoologică.

— O grădină zoologică? se minună Bruno.

— Îmi plac animalele, răspunse calm Shmuel.

— Eu am să mă fac soldat, zise Bruno cu voce fermă. Ca tata.

— Nu mi-ar plăcea să fiu soldat, zise Shmuel.

— Nu ca locotenentul Kotler, rosti repede Bruno. Nu ca unul dintre aceia care umblă pe la noi ca şi cum ar fi stăpânii locului şi râd cu sora mea şi şuşotesc cu mama. Nu

cred că e un soldat prea bun. Eu vreau să fiu ca tata. Unul dintre soldaţii buni.

— Nu există soldaţi buni, zise Shmuel.

— Sigur că există, protestă Bruno.

— Cine?

— Ei bine, tatăl meu de exemplu, comentă Bruno. De aceea are o uniformă aşa impresionantă şi de aceea toată lumea îi spune Comandante şi fac tot ce le cere. Fury are planuri mari pentru el, fiindcă e un soldat aşa de bun.

— Nu exista soldaţi buni, repetă Shmuel.

— Cu excepţia tatei, repetă la rândul lui Bruno, care spera ca Shmuel să nu îl mai contrazică, deoarece nu voia să se certe cu el.

La urma urmei, era singurul prieten pe care-l avea aici la Out-With. Dar tata era tata şi Bruno nu credea că e corect ca cineva să spună ceva rău despre el.

Amândoi băieţii rămaseră tăcuţi câteva minute, niciunul dintre ei nevoind să spună nimic din ceea ce ar fi regretat mai târziu.

— Tu nu ştii ce este aici, zise Shmuel până la urmă cu voce scăzută, astfel încât vorbele de-abia ajunseră la Bruno.

— Tu nu ai soră, nu-i aşa? întrebă Bruno repede, prefăcându-se că n-a auzit şi nefiind astfel nevoit să răspundă.

— Nu, răspunse Shmuel, clătinând din cap.

— Eşti norocos, zise Bruno. Gretel are doar doisprezece ani şi crede că ştie tot, dar de fapt e un Caz fără Speranţă. Se uită tot timpul pe fereastră şi, când îl vede pe locotenentul Kotler, coboară în fugă scările până în hol şi se preface că se află acolo întâmplător. Acum câteva zile am prins-o făcând asta şi când el a intrat ea a sărit în sus şi i-a spus: „Vai, locotenente Kotler, nu ştiam că eşti aici”, dar eu ştiu că de fapt îl aştepta.

Nu-l privise pe Shmuel în timp ce spunea toate astea, dar când se uită din nou la el observă că prietenul lui devenise mai palid ca de obicei.

— Ce se întâmplă? întrebă el. Arăţi ca şi cum ai fi gata să vomiţi.

— Nu-mi place să vorbesc despre el, zise Shmuel.

— Despre cine? întrebă Bruno.

— Despre locotenentul Kotler. Mă îngrozeşte.

— Şi pe mine mă sperie puţin, admise Bruno. E un încrezut. Şi miroase ciudat. De la toată colonia aia cu care se dă. Shmuel începu să tremure uşor şi Bruno se uită în jur, ca şi cum ar fi putut să vadă, nu să simtă, dacă e frig sau nu. Care e problema? continuă el. Nu e chiar aşa de frig, nu-i aşa? Ar fi trebuit să-ţi pui un pulover, să ştii. Serile devin din ce în ce mai friguroase.

Mai târziu, în aceeaşi seară, Bruno fu dezamăgit să descopere că locotenentul Kotler li se alăturase, lui, mamei, tatei şi lui Gretel, la cină. Pavel îmbrăcase jiletca albă şi ca de obicei îi servea la masă.

Bruno îl privea pe Pavel cum înconjura masa servind şi descoperi că se simţea trist de câte ori se uita la el. Se întrebă dacă jiletca albă de chelner pe care o purta era aceeaşi cu jacheta albă pe care o purtase înainte ca doctor. Aduse farfuriile, le aşeză în faţa fiecăruia şi, în timp ce ei mâncau şi discutau, se retrase lângă perete şi rămase perfect nemişcat, privind doar înainte. Era ca şi cum ar fi adormit, în picioare şi cu ochii deschişi.

De câte ori cineva avea nevoie de ceva, Pavel îl servea imediat, dar cu cât Bruno îl privea mai mult, cu atât căpăta convingerea că e gata-gata să se întâmple o nenorocire. Părea că Pavel se făcuse din ce în ce mai mic cu fiecare săptămână, dacă acest lucru era posibil, iar culoarea care trebuia să o fi avut pe vremuri în obraji dispăruse aproape complet. Ochii lui păreau grei de lacrimi şi lui Bruno îi trecu prin minte că, dacă ar clipi o singură dată, acestea s-ar revărsa ca un torent.

Când Pavel aduse farfuriile, Bruno nu putu să nu observe că mâinile îi tremurau uşor sub greutatea lor. Şi când se retrase la perete în poziţia lui obişnuită păru că se clatină,

aşa că trebui să se sprijine cu o mână de zid pentru a rămâne în picioare.

A fost nevoie ca mama să ceară de două ori să-i mai pună o porţie de supă, înainte ca el să o audă, şi lăsă sticla de vin goală, fără să mai deschidă alta la timp pentru a umple paharul tatălui.

— Herr Liszt nu ne lasă să citim poezii şi piese de teatru, se plânse Bruno în timpul felului principal. Pentru că aveau un invitat la cină, familia se îmbrăcase festiv – tata în uniforma lui, mama într-o rochie verde care se asorta cu ochii ei şi Gretel şi Bruno în hainele cu care mergeau la biserică, când locuiau la Berlin. L-am întrebat dacă n-am putea să citim măcar o zi pe săptămână, dar ne-a răspuns că nu, nu în perioada în care răspunde el de educaţia noastră.

— Sunt sigur că are motivele lui, zise tata, atacând o pulpă de miel.

— Tot ce vrea el este să studiem istoria şi geografia, continuă Bruno. Şi am început să urăsc istoria şi geografia.

— Te rog, Bruno, nu rosti cuvântul „urăsc”, interveni mama.

— De ce urăşti istoria? întrebă tata, punând pentru o clipă furculiţa jos şi privind peste masa la fiul lui, care ridică din umeri conform unui prost obicei.

— Pentru că e plictisitoare.

— Plictisitoare? întrebă tata. Fiul meu numeşte studiul istoriei plictisitor? Lasă-mă să-ţi spun ceva, Bruno, continuă el aplecându-se înainte şi gesticulând cu cuţitul spre băiat, istoria e cea care ne-a adus astăzi aici. Dacă n-ar fi fost istoria, niciunul dintre noi n-ar mai sta acum la această masă. Am fi stat în siguranţă, la masa noastră din casa de la Berlin. Aici, noi corectăm istoria.

— Totuşi, e plictisitoare, repetă Bruno, care nu prea dăduse atenţie comentariului.

— Va trebui să-l ierţi pe fratele meu, locotenente Kotler, interveni Gretel, punând o clipă mâna pe braţul lui, ceea ce

o făcu pe mama să o privească fix, cu ochii îngustaţi. E un băieţaş foarte ignorant.

— Nu sunt ignorant, se repezi Bruno, care era sătul de insultele ei. Va trebui să o ierţi pe sora mea, locotenente Kotler, adăugă politicos, pentru că e un Caz fără Speranţă. Nu se prea poate face nimic pentru ea. Doctorii spun că a depăşit punctul în care ar putea să fie ajutată.

— Taci din gură, rosti Gretel, făcându-se stacojie.

— Tu să taci, spuse Bruno cu un zâmbet larg.

— Copii, vă rog! interveni mama.

Tata bătu cu cuţitul în masă şi toţi tăcură. Bruno privi în direcţia lui. Nu arăta chiar furios, dar părea că nu mai intenţionează să suporte altă ceartă.

— Mi-a plăcut foarte mult istoria când eram copil, zise locotenentul Kotler după câteva minute de tăcere. Şi, deşi tatăl meu era profesor de literatură la universitate, eu am preferat ştiinţele sociale, artelor.

— N-am ştiut asta, Kurt, zise mama, întorcându-şi o clipă privirea spre el. Mai predă şi acuma?

— Presupun că da, răspunse locotenentul Kotler. De fapt, nu ştiu.

— Ei bine, cum se poate să nu ştii? întrebă ea, încruntându-se la el. Nu ţii legătura cu el?

Tânărul locotenent continuă să mestece carnea de miel cu care îi era gura plină, ceea ce-i dădu timp să se gândească la răspuns. Îl privea pe Bruno, ca şi cum ar fi regretat că a ridicat această problemă de la bun început.

— Kurt, repetă mama, nu ţii legătura cu tatăl tău?

— Nu prea, răspunse el, ridicând din umeri ca pentru a alunga realitatea, dar fără să se întoarcă pentru a o privi. A părăsit Germania acum câţiva ani. Cred că prin 1938. Nu l-am mai văzut de atunci.

Tata se opri o clipă din mâncat şi se uită la locotenentul Kotler peste masă, încruntându-se uşor.

— Şi unde s-a dus? întrebă el.

— Scuzaţi, ce aţi spus, Herr Comandant? întrebă locotenentul Kotler, deşi tata vorbise cu o voce perfect clară.

— Am întrebat unde s-a dus, repetă el. Tatăl tău. Profesorul de literatură. Unde s-a dus când a părăsit Germania?

Faţa locotenentului Kotler se roşi uşor şi când vorbi se bâlbâi puţin:

— Cred… Cred că actualmente se află în Elveţia, răspunse el până la urmă. Ultima oară când am auzit ceva despre el, preda la o universitate din Berna.

— O, dar Elveţia e o ţară frumoasă, rosti mama repede. N-am fost acolo, admit, dar din câte am auzit…

— Tatăl tău nu poate fi prea bătrân, comentă tata cu vocea lui profundă, făcându-i pe toţi să tacă. Vreau să spun că tu ai numai… cât? Şaptesprezece? Optsprezece ani?

— Tocmai am împlinit nouăsprezece, Herr Comandant.

— Aşa că tatăl tău ar avea… cam patruzeci de ani, presupun?

Locotenentul Kotler nu mai spuse nimic şi continuă să mănânce, cu toate că nu părea să se bucure prea mult de bucate.

— Ciudat că a ales să plece din patrie, adăugă tata.

— Nu suntem apropiaţi, tatăl meu şi cu mine, rosti locotenentul Kotler repede, uitându-se în jurul mesei, ca şi cum ar fi datorat fiecăruia o explicaţie. Pur şi simplu, n-am vorbit ani de zile.

— Şi cum ţi-a motivat, dacă pot să întreb, mai zise tata, că pleacă din Germania, în momentul ei de glorie şi de nevoie vitală, când tuturor dintre noi ne revine sarcina de a juca un rol în renaşterea naţională? Era tuberculos?

Locotenentul Kotler îl privi pe tata fix şi încurcat.

— Ce aţi spus, vă rog? întrebă el.

— S-a dus în Elveţia la aer? se interesă tata. Sau a avut un motiv anume să părăsească Germania? În 1938… adăugă el după o clipă.

— Mi-e teamă că nu ştiu, Herr Comandant, zise locotenentul Kotler. Ar trebui să-l întrebaţi pe el.

— Ei bine, asta ar fi destul de greu, nu-i aşa? Fiind atât de departe, vreau să spun. Dar poate că asta a fost. Poate că era bolnav. Tata ezită înainte de a lua din nou în mână cuţitul şi furculiţa şi de a continua să mănânce. Sau poate că a avut... alte păreri.

— Alte păreri, Herr Comandant?

— În legătură cu politica statală. Din când în când, se aud poveşti despre oameni de felul acesta. Tipi ciudaţi, îmi imaginez. Incomozi, unii dintre ei. Trădători, alţii. Şi laşi. Desigur, ţi-ai informat superiorii despre vederile tatălui tău, locotenent Kotler?

Tânărul locotenent deschise gura şi apoi înghiţi, în ciuda faptului că nu mai avea nimic în gură.

— Nu contează, reluă tata vesel. Poate că nu e o conversaţie potrivită la masă. Putem să discutam problema în profunzime, cândva mai târziu.

— Herr Comandant, interveni locotenentul Kotler, aplecându-se înainte neliniştit. Pot să vă asigur...

— Nu e o conversaţie potrivită pentru cină, repetă ferm tata, făcându-l să tacă imediat.

Privind de la unul la altul, Bruno se simţea pe cât de bucuros, pe atât de speriat de atmosfera creată.

— Mi-ar plăcea să merg în Elveţia, zise Gretel după o lungă tăcere.

— Mănâncă-ţi cina, Gretel, rosti mama.

— Dar nu făceam decât să spun...

— Mănâncă-ţi cina, repetă mama şi era gata să spună şi mai multe, dar fu întreruptă de tata care-l chemă pe Pavel.

— Ce e cu tine în seara asta? întrebă el, în timp ce Pavel scotea dopul de la o nouă sticlă. E a patra oară de când îţi cer să-mi mai torni vin.

Bruno se uită la el sperând să se simtă bine; reuşise să scoată dopul fără niciun incident. Dar, după ce umplu paharul tatălui şi se întoarse să-l umple şi pe al locotenentului Kotler, sticla îi scăpă din mâna şi căzu

spărgându-se, după ce tot conţinutul gâlgâise direct în poala tânărului.

Ce s-a întâmplat după aceea a fost pe cât de neaşteptat, pe atât de îngrozitor de neplăcut. Locotenentul Kotler se înfurie pe Pavel şi nimeni – nici Bruno, nici Gretel, nici mama şi nici chiar tata – nu încercă să-l oprească să facă ceea ce a făcut în continuare, cu toate că niciunul dintre ei nu putu să se uite. Totuşi, îl făcu pe Bruno să ţipe şi pe Gretel să pălească.

Mai târziu, în aceeaşi seara, când Bruno se duse la culcare, se gândi la tot ce se întâmplase la cină. Îşi aminti cât de amabil fusese Pavel cu el în după-amiaza când îşi construise leagănul, cum îi oprise sângerarea de la genunchi şi îşi dădea seama cu câtă blândeţe îi aplicase unguentul verde. Şi, cu toate că Bruno îşi dădea seama că tata în general era un om foarte amabil şi serios, nu fusese deloc cinstit sau drept că niciunul nu îl oprise pe locotenentul Kotler să se înfurie atât de tare pe Pavel şi, dacă acesta era genul de fapte ce aveau loc la Out-With, atunci ar face bine să nu mai fie în dezacord cu nimeni despre nimic; de fapt, ar face mai bine să-şi ţină gura închisă şi să nu provoace niciun fel de probleme. Unora dintre oameni s-ar putea să nu le placă.

Fosta lui existenţă la Berlin părea acum o amintire foarte îndepărtată şi cu greu putea să-şi mai aducă aminte chiar şi cum arătau Karl, Daniel sau Martin, cu excepţia faptului că unul dintre ei era roşcovan.

CAPITOLUL PAISPREZECE
Bruno spune o minciună perfect justificată

Timp de câteva săptămâni după acest incident, când Herr Liszt pleca, iar mama îşi făcea una dintre siestele ei de după-amiază, Bruno pornea de acasă şi parcurgea lungul drum de pe lângă gard pentru a-l întâlni pe Shmuel, care îl aştepta aproape în fiecare zi şezând pe pământ cu picioarele încrucişate şi privind ţărâna de lângă el.

Într-o după-amiază, Shmuel avea un ochi negru şi, când Bruno îl întrebă ce se întâmplase, dădu doar din cap şi spuse că nu voia să vorbească despre asta. Bruno presupuse că bătăuşi existau peste tot în lume, nu numai în şcolile din Berlin, şi că unul dintre ei îi făcuse aşa ceva lui Shmuel. Simţi nevoia să-şi ajute prietenul, dar nu-şi imagină ce ar putea face ca totul să fie mai bine, cu atât mai mult cu cât Shmuel se prefăcea că nu s-a întâmplat nimic.

În fiecare zi Bruno îl întrebă pe Shmuel dacă i s-ar permite să se strecoare pe sub sârmă, astfel încât să se poată juca împreună de partea aceea a gardului, dar de fiecare dată Shmuel răspundea că nu era o idee bună.

— Oricum, nu ştiu de ce eşti aşa de dornic să vii aici, spunea Shmuel. Nu e prea plăcut.

— N-ai încercat să locuieşti în casa mea, răspunse Bruno. În primul rând nu are cinci niveluri, ci numai trei. Cum poate cineva locui într-un spaţiu atât de mic ca acesta?

Uitase povestea lui Shmuel despre cele unsprezece persoane care trăiseră cu toţii în aceeaşi cameră, înainte de a veni la Out-With, inclusiv băiatul Luka, care continua să-l bată, chiar dacă nu făcuse nimic rău.

Într-o zi Bruno îl întrebă pe Shmuel de ce el şi toţi ceilalţi oameni din partea lui de gard erau îmbrăcaţi la fel, cu pijamale în dungi şi bonete de pânză.

— Asta ne-au dat când am sosit aici, explică Shmuel. Hainele noastre le-au luat ei.

— Dar nu te trezeşti niciodată dimineaţa simţind nevoia să te îmbraci cu ceva diferit? Trebuie să existe şi altceva în garderoba ta.

Shmuel clipi şi deschise gura să spună ceva, dar apoi consideră că e mai bine să n-o facă.

— Şi nici măcar nu-mi plac dungile, adăugă Bruno, deşi asta nu prea era adevărat.

În realitate, îi plăceau dungile, simţindu-se mai solid decât atunci când trebuia să se îmbrace cu pantalonii şi cămăşile şi cravatele şi pantofii prea strâmţi pentru el, în timp ce Shmuel şi prietenii lui puteau să umble îmbrăcaţi cu pijamale în dungi toată ziua.

Câteva zile mai târziu, când Bruno se trezi, ploua cu găleata, pentru prima oară de săptămâni întregi. Începuse cândva în timpul nopţii şi Bruno reflectă că poate chiar asta îl trezise, deşi era greu de spus care era adevărul, deoarece odată ce erai treaz nu mai exista posibilitatea să ştii cum se întâmplase. Ploaia continuă şi în timp ce-şi lua micul dejun din dimineaţa aceea. Ploaia continuă tot timpul cât durară lecţiile de dimineaţă cu Herr Liszt. Ploaia continuă şi când luară prânzul. Ploaia continuă şi în timpul lecţiei de istorie şi geografie de după-amiază. Erau nişte veşti proaste, pentru că însemna că nu putea să meargă să se întâlnească cu Shmuel.

Aşa că, în după-amiaza aceea, Bruno stătea întins în pat cu o carte, dar descoperi că îi era greu să se concentreze şi tocmai atunci Cazul fără Speranţă intră să-l vadă. Nu venea prea des în camera lui, preferând să aranjeze şi să rearanjeze tot timpul colecţia ei de păpuşi. Totuşi, ceva în legătură cu vremea aceasta ploioasă o făcuse să-şi schimbe obiceiul şi ea nu mai avea chef de joacă.

— Ce vrei? întrebă Bruno.

— Ce frumos salut de bun venit! răspunse Gretel.

— Citesc, o informă Bruno.

— Ce citeşti? întrebă ea şi, în loc să aştepte răspunsul, pur şi simplu întoarse cartea cu coperta spre ea, pentru a-i vedea titlul. Scoase din buze un sunet de dispreţ şi puţină

salivă îi ateriză lui Bruno pe faţă. Ce plictisitoare! adăugă ea cu o voce cântată.

— Nu e deloc plictisitoare, rosti Bruno. E vorba de aventuri. E ceva mai reuşit decât nişte păpuşi, asta în mod categoric.

De această dată, Gretel nu reacţionă la ironia lui.

— Ce faci? întrebă din nou, iritându-l şi mai mult pe Bruno.

— Ţi-am spus, încerc să citesc, răspunse ţâfnos. Dacă unele persoane m-ar lăsa.

— Nu am nimic de făcut, replică ea. Şi urăsc ploaia.

Bruno găsi aceasta greu de înţeles. Ca şi cum ar fi făcut vreodată ceva! Spre deosebire de el, care avusese aventuri şi locuri de explorat şi îşi făcuse un prieten, ea ieşea foarte rar din casă. Era ca şi cum hotărâse că e plictisită, numai pentru că nu avea altceva de ales, doar să stea în casă. Totuşi, erau momente când un frate şi o soră puteau să-şi abandoneze pentru o clipă instrumentele de tortură şi să vorbească ca nişte fiinţe civilizate, aşa că Bruno hotărî să facă asta chiar acum.

— Şi eu urăsc ploaia, zise el. Acum ar fi trebuit să fiu cu Shmuel. O să creadă că l-am uitat.

Cuvintele îi scăpară de pe buze, mai repede decât a fost el în stare să le oprească, şi simţi o durere în stomac, furios pe el însuţi pentru ce a făcut.

— Cu cine trebuia să fii? întrebă Gretel.

— Ce spui? clipi Bruno spre ea.

— Cu cine ai spus că ar fi trebuit să fii? întrebă ea din nou.

— Regret, zise Bruno încercând să gândească rapid. Nu te-am auzit prea bine. Ai putea să repeţi încă o dată?

— *Cu cine ai spus că ar trebui să fii?* strigă ea, aplecându-se înainte, pentru a nu mai exista niciun dubiu de această dată.

— N-am spus deloc că ar trebui să fiu cu cineva, zise el.

— Ba da, ai spus. Ai spus că cineva o să creadă că l-ai uitat.

— Pardon?

— Bruno! strigă ea cu voce ameninţătoare.

— Eşti nebună? întrebă el pentru a o face să-şi închipuie că ea a inventat totul, numai că nu era prea convins că era un actor la fel de bun ca bunica.

Gretel dădu din cap îndreptându-şi un deget spre el.

— Ce ai spus, Bruno? insistă ea. Ai spus că există cineva cu care trebuia să fii. Cine e? Spune-mi! Nu e nimeni pe aici cu care să te joci, nu-i aşa?

Bruno analiză dilema în care se afla. Pe de o parte, el şi sora lui aveau în comun ceva crucial: nu erau adulţi. Şi cu toate că nu se ostenise niciodată să o întrebe, existau toate şansele ca şi ea să fie tot atât de singură la Out-With ca şi el. La urma urmei, la Berlin le avusese pe Gilda, pe Isobel şi pe Louise cu care se juca; puteau fi nişte fete plictisitoare, dar erau prietenele ei. Aici nu avea pe nimeni, cu excepţia colecţiei ei de păpuşi neînsufleţite. La urma urmei, cine ştie cât de nebună era Gretel? Poate că avea impresia că păpuşile îi vorbeau.

Pe de altă parte, că Shmuel era prietenul lui, nu al ei, nu putea fi tăgăduit şi nu voia să-l împartă cu nimeni. Nu putea face decât un singur lucru şi anume să mintă.

— Am un prieten nou, începu el. Un prieten nou, pe care mă duc să-l văd în fiecare zi. Şi acum mă aşteaptă. Dar nu trebuie să spui nimănui.

— De ce?

— Pentru că e un prieten imaginar, rosti Bruno, încercând pe cât putea să arate stânjenit, aşa ca locotenentul Kotler când fusese încolţit în legătură cu povestea despre tatăl din Elveţia. Ne jucăm amândoi, în fiecare zi.

Gretel deschise gura şi se uită la el, înainte de a izbucni în râs.

— Un prieten imaginar! strigă ea. Nu eşti puţin cam mare pentru un prieten imaginar?

Bruno încercă să arate ruşinat şi jenat, pentru a face povestea şi mai convingătoare. Se foi în pat şi nu o privi în ochi, ceea ce reuşi foarte bine şi-l făcu să creadă că la

urma urmei nu era un actor aşa de prost. Ar fi dorit să poată să roşească, dar era cam greu, aşa că se gândi la toate lucrurile jenante ce i se întâmplaseră de-a lungul anilor, întrebându-se dacă ar putea să o înşele.

Astfel, se gândi la momentul când uitase să încuie uşa de la baie şi bunica intrase înăuntru şi văzuse totul. Se gândi la momentul când ridicase mâna în clasă şi îi spusese învăţătoarei „mama” şi toată lumea a râs de el. Se gândi la momentul când căzuse de pe bicicletă în faţa unui grup de fete, încercând să execute o figură specială, şi se tăiase la genunchi şi plânsese.

Şi una din aceste amintiri funcţionă, aşa că faţa începu să-i roşească.

— Uită-te la tine, zise Gretel, confirmându-i. Te-ai înroşit tot.

— Pentru că n-am vrut să-ţi spun, zise Bruno.

— Un prieten imaginar! Cinstit, Bruno, eşti un caz fără speranţă.

Bruno zâmbi deoarece ştia două lucruri. În primul rând că trebuia să continue să mintă şi în al doilea rând că, dacă cineva pe aici era un Caz fără Speranţă, acela nu era el.

— Lasă-mă în pace, zise el. Vreau să citesc.

— Ei bine, de ce nu te întinzi în pat, nu închizi ochii şi nu-l laşi pe prietenul tău imaginar să-ţi citească? întrebă Gretel, încântată că aflase despre el ceva care nu putea fi uitat prea repede. Te va scuti de o treabă.

— Poate că-l voi trimite să-ţi arunce păpuşile pe fereastră, ameninţă el.

— Fă asta şi o să se ivească nişte neplăceri serioase, zise Gretel, iar el ştia ce voia să spună. Ei bine, spune-mi, Bruno. Ce faceţi tu şi prietenul tău imaginar, ce îl face aşa de special?

Bruno se gândi. Îşi dădu seama că într-adevăr voia să vorbească despre Shmuel puţin mai mult şi că ar putea să o facă, fără să trebuiască să-i spună adevărul în legătură cu existenţa lui.

— Vorbim despre toate, răspunse el. Îi povestesc despre casa noastră din Berlin şi despre celelalte case şi străzile şi tarabele cu fructe şi zarzavat şi cafenelele şi cum nu trebuie să te duci sâmbăta după-amiaza în oraş, dacă nu vrei să fii îmbrâncit de colo-colo, şi despre Karl, şi Daniel, şi Martin, şi cum au fost ei cei mai buni trei prieteni ai mei pe viaţă.

— Ce interesant! rosti Gretel sarcastică, deoarece recent îşi sărbătorise ziua de naştere, împlinise treisprezece ani şi considera că sarcasmul era culmea sofisticării. Şi el ce-ţi spune?

— El îmi povesteşte despre familia lui şi ceasornicăria deasupra căreia locuiau şi aventurile pe care le-a avut venind aici şi despre prietenii pe care îi are şi oamenii pe care-i cunoaşte şi băieţii cu care obişnuia să se joace, dar acuma n-o mai face deoarece au dispărut, fără măcar să-i spună la revedere.

— Sună grozav de amuzant, zise ea. Aş vrea să fie şi prietenul meu imaginar.

— Şi ieri mi-a spus că bunicul lui n-a mai fost văzut de zile întregi şi nimeni nu ştie unde este şi de câte ori îl întreabă pe tatăl lui, acesta începe să plângă şi-l strânge în braţe atât de tare, încât îi e teamă că o să-l sufoce.

Bruno ajunse la sfârşitul propoziţiei şi-şi dădu seama că vocea îi devenise foarte caldă. Erau lucruri pe care Shmuel i le spusese cu adevărat, dar dintr-un motiv anume la ora aceea nu înţelesese cât de trist trebuie să se fi simţit prietenul lui. Acum însă, când le rostise el însuşi cu voce tare, se simţi îngrozitor că nu încercase atunci să spună ceva pentru a-l înveseli pe Shmuel şi începuse să vorbească despre lucruri prosteşti, cum ar fi explorarea. „Mâine am să mă scuz pentru ceea ce am făcut”, îşi spuse el.

— Dacă tata ar şti că vorbeşti cu prieteni imaginari, te-ar reţine înăuntru, zise Gretel. Cred că ar trebui să te opreşti.

— De ce? întrebă Bruno.

— Pentru că e ceva nesănătos, răspunse ea. E primul simptom de nebunie.

Bruno dădu din cap.

— Nu cred că pot să mă opresc, zise el după o pauză foarte lungă. Nu cred că vreau asta.

— Ei bine, oricum, zise Gretel, care devenise din ce în ce mai prietenoasă cu fiecare secundă care trecea, am să păstrez secretul pentru mine, dacă asta vrei.

— Vezi tu, zise Bruno încercând să pară trist, probabil ai dreptate. Să nu spui nimănui, bine?

Ea clătină din cap.

— Nimănui. Cu excepţia propriului meu prieten imaginar.

Lui Bruno i se tăie respiraţia.

— Ai şi tu unul? întrebă el, închipuindu-şi-o vorbind ore întregi cu o fată de vârsta ei din partea cealaltă a gardului, amândouă sarcastice.

— Nu, răspunse ea râzând. Am treisprezece ani, pentru numele cerului! Nu-mi pot permite să mă port ca un copil, aşa ca tine.

Şi cu aceasta ieşi nervoasă din cameră şi Bruno putu să o audă vorbind cu păpuşile în camera de dincolo de hol, mustrându-le că făcuseră aşa o harababură în timp ce ea era plecată, încât acum nu îi mai rămânea altceva de făcut decât să le aranjeze la loc. Ce-şi închipuiau oare, că nu are nimic altceva mai bun de făcut cu timpul ei?

— Ce oameni! rosti apoi tare, înainte de a se apuca de treabă.

Bruno încercă să se întoarcă la cartea lui, dar îşi pierduse interesul şi începu să privească ploaia şi să se întrebe dacă Shmuel, indiferent unde se afla, se gândea la el şi dacă îi lipseau discuţiile lor tot atât de mult ca şi lui.

CAPITOLUL CINCISPREZECE
Ceva ce n-ar fi trebuit să facă

Timp de mai multe săptămâni ploaia căzu fără încetare, ploua şi ploua, deci Bruno şi Shmuel nu se văzură prea mult, aşa cum le-ar fi plăcut. Când se întâlneau, Bruno descoperea că prietenul lui îl îngrijora, deoarece părea că devenea din ce în ce mai subţire cu fiecare zi ce trecea, iar faţa i se făcuse din ce în ce mai cenuşie. Câteodată aducea cu el mai multă pâine şi brânză, pentru a le da lui Shmuel, şi din când în când reuşea să ascundă în buzunar şi o bucată de prăjitură cu ciocolată, dar drumul de acasă până la locul din gard unde se întâlneau băieţii era lung şi uneori lui Bruno i se făcea foame pe drum. Astfel descoperi că o muşcătură din prăjitură ducea la alta şi asta conducea la alta, iar când rămânea doar cu o îmbucătură ştia că nu trebuia să i-o mai dea lui Shmuel, deoarece n-ar face decât să-i strice pofta de mâncare, fără să-l satisfacă.

Ziua de naştere a tatei se apropia şi, cu toate că spusese că nu vrea tămbălău, mama organiză o petrecere pentru toţi ofiţerii de la Out-With, dar cel mai mare tămbălău fu cu pregătirile. De fiecare dată când se aşeza pentru a întocmi noi planuri pentru petrecere, locotenentul Kotler se afla lângă ea ca să o ajute, astfel încât părea că cei doi întocmesc mai multe liste decât ar fi putut avea vreodată nevoie.

Bruno decise să întocmească şi el o listă proprie, însă o listă a motivelor pentru care nu-l plăcea pe locotenentul Kotler. Întâi, faptul că nu zâmbea niciodată şi întotdeauna arăta ca şi cum încerca să găsească pe cineva căruia să-i înfrângă voinţa.

În rarele ocazii când vorbea cu Bruno, îi spunea „omuleţule”, ceea ce era extrem de neplăcut, deoarece, aşa cum subliniase mama, încă nu terminase de crescut.

Ca să nu mai amintească faptul că se afla în permanenţă în camera de zi împreună cu mama şi făcea glume cu ea,

iar mama râdea de glumele lui mai mult decât de cele ale tatei.

Odată, când Bruno privea lagărul de la fereastra dormitorului său, văzu un câine apropiindu-se de gard şi începând să latre cu putere. Când locotenentul Kotler îl auzi, se îndreptă direct spre câine şi-l împuşcă.

Şi mai era şi aiureala aia cu Gretel care apărea de fiecare dată când era el prin preajmă.

Apoi, Bruno nu uitase nici seara aceea cu Pavel, chelnerul care în realitate era doctor, şi cât de furios fusese tânărul locotenent.

De asemenea, de câte ori tata era chemat la Berlin într-o călătorie mai lungă, locotenentul se învârtea pe lângă casă, ca şi cum ar fi avut cine ştie ce sarcină: era acolo când Bruno se ducea la culcare şi tot acolo era dimineaţă, chiar înainte de a se trezi.

Mai existau şi alte nenumărate motive pentru care Bruno nu-l plăcea pe locotenentul Kotler, dar acestea fură primele care-i veniră în minte.

Într-o după-amiază, înainte de petrecerea onomastică, Bruno se afla în camera lui cu uşa deschisă, când îl auzi pe locotenentul Kotler sosind şi vorbind cu cineva, deşi nu putu să audă pe nimeni răspunzându-i. Câteva minute mai târziu, o auzi pe mama dând dispoziţii în legătură cu ce mai era de făcut şi pe locotenentul Kotler spunând:

— N-avea grijă, ştie el care parte a feliei e unsă cu unt, după care râse într-un fel neplăcut.

Bruno se îndreptă spre camera de zi cu o carte nouă, pe care i-o dăduse tata, cu titlul *Insula comorilor*, cu intenţia de a se aşeza acolo să citească o oră sau două, dar când ajunse în coridor dădu peste locotenentul Kotler, care tocmai ieşea din bucătărie.

— Bună, omuleţule, zise soldatul, rânjind la el dispreţuitor, ca de obicei.

— Bună, răspunse Bruno, încruntându-se.

— Ce cauţi pe aici?

Bruno îl privi fix şi începu să se gândească la încă şapte motive pentru care nu-l putea suferi.

— Mă duc înăuntru să citesc o carte, zise el, indicând camera de zi.

Fără o vorbă, Kotler îi smulse cartea din mână şi începu să o răsfoiască.

— *Insula comorilor*, comentă el. Despre ce e vorba?

— Ei bine, despre o insulă, începu Bruno rar, pentru a se asigura că soldatul îl poate urmări. Şi pe ea există o comoară.

— Asta puteam să ghicesc şi eu, zise Kotler, privindu-l de parcă ar fi vrut să îi facă cine ştie ce, dacă ar fi fost fiul lui şi nu fiul comandantului. Spune-mi ceva ce nu ştiu.

— Pe insulă e un pirat, adăugă Bruno. Îl cheamă Long John Silver. Şi un băiat cu numele de Jim Hawkins.

— Un englez? întrebă Kotler.

— Da, răspunse Bruno.

— Hmmm, mârâi Kotler.

Bruno îl privi fix şi se întrebă când îi va înapoia cartea. Nu părea deosebit de interesat de ea, dar când Bruno întinse mâna, o trase de-o parte.

— Regret, adăugă apoi întinzându-i-o din nou, însă când Bruno întinse iar mâna, o trase pentru a doua oară în lături. O, regret, repetă el şi o mai întinse o dată, dar de data aceasta Bruno o înşfăcă, mai repede decât fu el în stare să o tragă. Eşti rapid, nu-i aşa? bombăni locotenentul Kotler printre dinţi.

Bruno încercă să treacă de el, dar dintr-un motiv oarecare, locotenentul Kotler părea că astăzi voia să stea de vorbă cu el.

— E totul pregătit pentru petrecere? întrebă el.

— Ei bine, eu sunt pregătit, răspunse Bruno care, petrecând mult timp în ultima vreme cu Gretel, căpătase înclinaţia ei spre sarcasm. În numele tău nu pot vorbi.

— Vor fi o mulţime de oameni pe aici, zise locotenentul Kotler, inspirând adânc şi privind în jur, ca şi cum aceasta

ar fi fost casa lui, nu a lui Bruno. Contăm pe cel mai bun comportament din partea ta, nu-i aşa?

— Ei bine, eu aşa mă voi purta, zise Bruno. Dar nu pot să vorbesc şi pentru tine.

— Ai cam multe de spus pentru un omuleţ, comentă locotenentul Kotler.

Bruno îşi îngustă ochii şi îşi dori să fie mai înalt, mai puternic şi cu opt ani mai mare. Furia explodă în el ca un balon şi-l făcu să-şi dorească să aibă curajul de a spune exact ce voia să spună. Una e, hotărî el, ca mama sau tata să-ţi spună ce să faci era perfect rezonabil şi de aşteptat – dar era cu totul altceva să-ţi spună un străin ce să faci. Chiar cineva cu un titlu pretenţios de „locotenent”.

— O, Kurt, dragule, tot aici eşti, zise mama, ieşind din bucătărie şi venind spre ei. Am puţin timp liber acum, dacă… O! rosti ea, observându-l pe Bruno. Bruno! Ce faci aici?

— Mă duceam în camera de zi să citesc o carte, zise Bruno. Sau cel puţin am încercat.

— Ei bine, pentru moment fugi în bucătărie, zise ea. Am nevoie să vorbesc ceva personal cu locotenentul Kotler.

Şi intrară amândoi în camera de zi, iar locotenentul Kotler îi închise uşa în nas.

Clocotind de furie, Bruno intră în bucătărie şi avu cea mai mare surpriză a vieţii lui. Acolo, stând la masă, departe de partea cealaltă a gardului, se afla Shmuel. Lui Bruno nu-i veni să-şi creadă ochilor.

— Shmuel! rosti el. Ce faci aici?

Shmuel ridică ochii şi faţa lui îngrozită se lumină de un zâmbet larg când îşi văzu prietenul.

— Bruno! zise el.

— Ce faci aici? repetă Bruno, pentru că, deşi încă nu înţelesese bine ce se întâmpla de cealaltă parte a gardului, era totuşi ceva în legătură cu oamenii aceia care-l făcea să-şi închipuie că nu trebuiau să vină aici, în casă.

— El m-a adus, răspunse Shmuel.

— El? întrebă Bruno. Doar nu vrei să spui că locotenentul Kotler?

— Ba da. A spus că e ceva de făcut aici, pentru mine.

Şi, când Bruno se uită mai bine văzu pe masă aşezate şaizeci şi patru de pahare mici, ca cele pe care le folosea mama când lua unul din siropurile ei medicinale, şi lângă ele un castron cu apă caldă plină de spumă şi o mulţime de şerveţele de hârtie.

— Ce naiba faci? mai întrebă Bruno.

— Mi-au cerut să spăl paharele, răspunse Shmuel. Au spus că au nevoie de cineva cu degete subţiri.

Ca pentru a dovedi ceea ce Bruno ştia deja, întinse mâna şi acesta nu se putu opri să nu observe că semăna cu mâna scheletului pe care Herr Liszt îl adusese într-o zi când au studiat anatomia umană.

— Înainte n-am observat, zise el cu o voce plină de neîncredere, aproape adresându-se lui însuşi.

— Ce n-ai observat? întrebă Shmuel.

Drept răspuns, Bruno întinse şi el mâna, astfel că vârfurile degetelor lor mijlocii aproape se atinseră.

— Mâinile noastre, zise el. Sunt aşa de diferite. Uită-te! Cei doi băieţi se uitară în acelaşi timp. Diferenţa era uşor de remarcat. Deşi Bruno era mic pentru vârsta lui şi în mod categoric nu era gras, mâna lui părea sănătoasă şi plină de viaţă. Venele nu erau vizibile pe sub piele, iar degetele nu erau mai mici decât nişte rămurele. Totuşi, mâna lui Shmuel spunea alta poveste. Cum de au ajuns aşa? întrebă Bruno.

— Nu ştiu, răspunse Shmuel. De obicei arătau ca ale tale, dar n-am observat când s-au schimbat. Toată lumea de pe partea mea a gardului arată acum aşa.

Bruno se încruntă. Se gândea la oamenii cu pijamale în dungi şi se întreba ce se întâmplă la Out-With dacă îi făcea pe oameni să arate atât de bolnavi. Nimic nu avea vreun un sens pentru el. Nevoind să se mai uite la mâna lui Shmuel, Bruno se întoarse şi deschise frigiderul, scotocind înăuntru după ceva de mâncare. De la masa de prânz rămăsese o

jumătate de pui umplut, şi ochii lui Bruno sclipiră de încântare, pentru că puţine lucruri în viaţă îi plăceau mai mult decât puiul rece, umplut cu salvie şi ceapă. Luă un cuţit din sertar şi-şi tăie câteva felii zdravene, pe care le înfăşură în umplutură înainte de a se întoarce din nou spre prietenul lui.

— Sunt foarte bucuros că eşti aici, zise el, vorbind cu gura plină. Dacă n-ar trebui să speli paharele, aş fi putut să-ţi arăt camera mea.

— Mi-a spus să nu mă mişc de aici, sau o să am necazuri.

— Nu mi-ar păsa de el, zise Bruno, încercând să arate mai curajos decât în realitate. Asta nu e casa lui, e a mea, şi când tata e plecat eu comand aici. Poţi să crezi că n-a citit niciodată *Insula comorilor?*

Shmuel arăta ca şi cum nici nu-l asculta, în schimb ochii i se fixaseră pe bucăţile de pui umplut, pe care Bruno le muşca din când în când. După o clipă Bruno îşi dădu seama la ce se uita, şi se simţi vinovat.

— Regret, Shmuel, adăugă repede. Ar fi trebuit să-ţi dau şi ţie puţin pui. Ţi-e foame?

— Asta e o întrebare pe care n-ar trebui să mi-o pui niciodată, răspunse Shmuel care, cu toate că nu o întâlnise în viaţa lui pe Gretel, ştia şi el câte ceva despre sarcasm.

— Aşteaptă, am să-ţi tai şi ţie puţin, răspunse Bruno, deschizând frigiderul şi mai tăind trei felii zdravene.

— Nu, dacă se întoarce... zise Shmuel, scuturând din cap repede şi uitându-se spre uşă.

— Dacă se întoarce, cine? Vrei să spui ca locotenentul Kotler?

— Sunt aici doar pentru a spăla pahare, zise el, privind disperat castronul cu apă din faţa lui, apoi uitându-se la feliile de pui pe care i le întindea Bruno.

— N-o să-i pese, zise acesta, mirat cât de neliniştit părea Shmuel. Nu e decât nişte mâncare.

— Nu pot, zise Shmuel, scuturând din cap şi arătând parcă gata să plângă. Se va întoarce, ştiu că aşa va fi, continuă el încălecând propoziţiile de grăbit ce era. Ar fi

trebuit să le mănânc când mi le-ai oferit la început, acum e prea târziu, dacă le iau şi vine şi…

— Shmuel! Ascultă! interveni Bruno, făcând un pas înainte şi punând feliile în mâna prietenului sau. Mănâncă-le! Au mai rămas o mulţime şi pentru ei – nu trebuie să fii îngrijorat de asta.

Băiatul privi fix carnea din mână, apoi ridică privirea spre Bruno cu nişte ochi mari şi recunoscători, dar îngroziţi. Mai aruncă o privire spre uşă şi apoi păru că ia o hotărâre, deoarece aruncă în gură toate cele trei felii deodată şi le înghiţi în câteva secunde.

— Ei bine, n-ar trebui să mănânci aşa de repede, interveni Bruno. O să-ţi facă rău.

— Nu-mi pasă, rosti Shmuel cu un zâmbet slab. Mulţumesc, Bruno.

Acesta îi zâmbi la rândul lui şi era gata să-i mai ofere de mâncare, dar chiar în acel moment în bucătărie intră locotenentul Kotler, care se opri când îi văzu pe cei doi băieţi vorbind. Bruno se uită la el, simţind cum atmosfera devine din ce în ce mai încărcată şi văzând umerii lui Shmuel coborând, în timp ce întindea mâna după alt pahar pe care începu să-l spele. Ignorându-l pe Bruno, locotenentul Kotler se îndreptă spre Shmuel şi se uită fix la el.

— Ce faci? strigă el. Nu ţi-am spus să speli paharele astea?

Shmuel dădu repede din cap şi începu să tremure uşor, în timp ce lua alt şervet pe care îl înmuie în apă.

— Cine ţi-a spus că ţi-e permis să vorbeşti în casa asta? continuă Kotler. Îndrăzneşti să nu mi te supui?

— Nu, domnule, zise Shmuel încet. Regret, domnule.

Ridică ochii spre locotenentul Kotler, care se încruntă aplecându-se uşor înainte şi clătinând din cap, în timp ce examină figura băiatului.

— Ai mâncat? întrebă el cu voce calmă, ca şi cum de-abia îi venea să creadă.

Shmuel dădu din cap.

— Ai mâncat, insistă locotenentul Kotler. Ai furat ceva din frigider?

Shmuel deschise gura şi o închise la loc. Apoi o deschise din nou, încercând să găsească cuvintele, fără să reuşească. Se uită la Bruno, implorându-i din ochi ajutorul.

— Răspunde-mi! zbieră locotenentul Kotler. Ai furat ceva din frigider?

— Nu, domnule. El mi-a dat, răspunse Shmuel, lacrimile inundându-i ochii în timp ce-i arunca lui Bruno o privire piezişă. E prietenul meu, mai adăugă el.

— Ce e…?!? începu locotenentul Kotler, privindu-l nedumerit pe Bruno. Ezită. Ce vrei să spui cum că e prietenul tău? întrebă el. Îl cunoşti pe băiatul ăsta, Bruno?

Gura lui Bruno se deschise, încercând să-şi amintească felul cum ţi-o foloseşti când vrei să rosteşti „da”. Nu văzuse niciodată pe nimeni atât de îngrozit cum era Shmuel în acel moment şi ar fi vrut să spună exact ceea ce putea să îmbunătăţească situaţia, dar îşi dădu seama că nu era în stare; pentru că se simţea şi el la fel de îngrozit.

— Îl cunoşti pe băiatul ăsta? repetă Kotler cu voce şi mai puternică. Ai vorbit cu prizonierii?

— Eu… era aici când am intrat, zise Bruno. Spăla pahare.

— Nu asta te-am întrebat, sublinie Kotler. L-ai mai văzut şi înainte? Ai vorbit cu el? De ce spune că eşti prietenul lui?

Bruno ar fi vrut să o ia la fugă. Îl ura pe locotenentul Kotler şi, aşa cum venea încet spre el, la tot ce se putu gândi era după-amiaza când îl văzuse împuşcând un câine şi seara când Pavel îl înfuriase atât de rău încât…

— Răspunde-mi, Bruno! mai zbieră Kotler, cu faţa din ce în ce mai roşie. A treia oară nu te mai întreb.

— N-am vorbit niciodată cu el, zise repede Bruno. Nu l-am văzut niciodată în viaţa mea. Nu-l cunosc.

Locotenentul Kotler dădu din cap şi păru mulţumit de răspuns. Foarte încet întoarse capul şi se uită la Shmuel, care nu mai plângea, ci privea în jos, părând că încearcă să-şi convingă sufletul să nu mai rămână în trupul lui firav, ci să iasă afară, să zboare pe uşă şi să se ridice la cer,

alunecând printre nori până ce va ajunge departe de aceste locuri.

— Termină de spălat toate paharele alea, rosti locotenentul Kotler cu o voce foarte scăzută, vorbind atât de încet încât Bruno de abia îl auzi. Era ca şi cum toată furia lui se transformase în altceva. Nu chiar în opusul ei, ci ceva neaşteptat şi teribil. Apoi, adăugă el, vin să te iau şi să te duc înapoi în lagăr, unde vom purta o discuţie despre ce li se întâmplă băieţilor care fură. S-a înţeles?

Shmuel dădu din cap şi luă alt şerveţel cu care începu să cureţe alt pahar; Bruno îl privi în timp ce degetele îi tremurau şi îşi dădu seama că de teamă să nu spargă vreunul. Îi sari inima dar, cu toate că ar fi vrut, nu reuşi să se uite în altă parte.

— Haide, omuleţule, i se adresă locotenentul Kotler, venind spre el şi înconjurându-i umerii cu un braţ lipsit de prietenie. Te duci în camera de zi, îţi citeşti cartea şi-l laşi pe acest mic... să-şi termine treaba.

Folosise acelaşi cuvânt pe care-l folosise şi faţă de Pavel când îl trimisese să găsească cauciucul.

Bruno dădu din cap, se întoarse şi părăsi bucătăria fără să se uite înapoi. Stomacul i se răsucea şi pentru o clipă avu impresia că e gata să vomite. Nu se simţise niciodată în viaţa lui aşa de ruşinat; nu-şi imaginase niciodată că ar fi fost în stare să se comporte atât de crud. Se întrebă cum un băiat, care credea despre el că e bun, poate să se comporte cu un prieten într-un mod atât de laş. Rămase în camera de zi ore întregi, dar nu putu să se concentreze asupra cărţii şi nici nu cuteză să se ducă înapoi în bucătărie, decât mai târziu în aceeaşi seară, după ce locotenentul Kotler se întorsese şi-l luase pe Shmuel, ducându-l de acolo.

În toate după-amiezile care urmară, Bruno reveni la locul de lângă gard unde se întâlneau, dar nu-l mai găsi pe Shmuel acolo. După vreo săptămână fu convins că ceea ce făcuse fusese atât de teribil, încât nu va fi iertat niciodată,

dar în cea de a şaptea zi fu fericit să-l vadă pe Shmuel că-l aştepta, stând pe pământ cu picioarele încrucişate ca de obicei şi privind ţărâna din faţa lui.

— Shmuel, strigă alergând spre el, aşezându-se jos şi aproape plângând de uşurare şi de regret. Îmi pare atât de rău, Shmuel! Nu ştiu de ce am făcut asta. Spune-mi că mă ierţi.

— E în regulă, rosti Shmuel, privindu-l.

Pe faţă avea o mulţime de vânătăi şi Bruno se strâmbă, uitând pentru moment să se mai scuze.

— Ce ţi s-a întâmplat? întrebă apoi şi nu mai aşteptă răspunsul. De la bicicletă? Pentru că aşa mi s-a întâmplat şi mie la Berlin, acum vreo doi ani. Am căzut pentru că am pedalat prea repede şi am avut vânătăi negre şi albastre săptămâni întregi. Te doare?

— Nu le mai simt, răspunse Shmuel.

— Arată ca şi cum te-ar durea.

— Nu mai simt nimic, rosti Shmuel.

— Ei bine, regret cele întâmplate săptămâna trecută, zise Bruno. Îl urăsc pe locotenentul Kotler. Crede că el e mare şi tare pe aici, dar nu e. Ezită o clipă, nevrând să se sustragă vinei. Simţea nevoia să se mai scuze o dată şi chiar voia să o facă. Îmi pare foarte rău, Shmuel, rosti cu voce clară. Nu-mi vine să cred că nu i-am spus adevărul. N-am trădat niciodată vreun prieten în felul acesta. Shmuel, mi-e ruşine de mine însumi.

Când spuse asta, Shmuel zâmbi dând din cap, iar Bruno ştiu că fusese iertat. Apoi Shmuel făcu ceva ce nu făcuse niciodată înainte. Ridică partea de jos a gardului, aşa cum făcea când Bruno îi aducea de mâncare, dar de această dată prin spaţiul creat întinse mâna şi o ţinu aşa, aşteptând până ce Bruno făcu acelaşi lucru şi cei doi băieţi îşi strânseră mâinile şi-şi zâmbiră unul altuia.

Fu pentru prima oară când se atinseră.

CAPITOLUL ŞAISPREZECE
Tunsoarea

Trecuse aproape un an de când Bruno sosise acasă şi o găsise pe Maria împachetându-i lucrurile şi amintirile despre viaţa de la Berlin aproape se şterseseră. Când se gândea în urmă nu putea să-şi aducă aminte decât că Martin şi Karl erau doi dintre cei mai buni trei prieteni ai lui pe viaţă dar, deşi încerca cu toată puterea, nu-şi mai amintea cine era cel de-al treilea. Şi atunci se întâmplă ceva, astfel că pentru două zile părăsiseră Out-With şi se întorseseră la fosta lor casă: murise bunica şi familia trebui să se ducă la înmormântare.

În timp ce se afla acolo, Bruno îşi dădu seama că nu mai era la fel de mic cum fusese când plecaseră de acasă, deoarece putea să vadă lucruri pe care nu putuse să le vadă înainte şi, când rămaseră mai mult timp în casă, se putu uita pe fereastra de la mansardă şi văzu tot Berlinul fără să fie nevoie să se ridice în vârful picioarelor.

Bruno n-o mai văzuse pe bunica lui de când părăsise Berlinul, dar se gândise la ea aproape în fiecare zi. Ceea ce-şi amintea cel mai bine erau spectacolele pe care ea împreună cu el şi cu Gretel le dădeau de Crăciun şi de aniversări şi cum întotdeauna îi făcea costumul care se potrivea cel mai bine, indiferent ce rol juca. Gândul că niciodată nu vor mai putea face asta îl întristă foarte mult.

Cele două zile petrecute la Berlin fuseseră şi ele triste. La înmormântare Bruno, şi Gretel şi tata şi mama şi bunicul stătuseră în primul rând, tata purtând cea mai impresionantă uniformă a lui, scrobită şi călcată, şi toate decoraţiile. Mama îi spusese lui Bruno că tata era deosebit de trist, pentru că se certase cu bunica şi nu mai reuşise să se împace cu ea înainte de a muri.

La biserică erau o mulţime de coroane şi tata era foarte mândru că una dintre ele fusese trimisă de Fury, dar când

mama auzise asta, spusese că bunica s-ar fi răsucit în mormânt dacă ar fi ştiut.

Când s-au înapoiat la Out-With, Bruno se simţi aproape încântat. Casa de aici devenise acum căminul lui şi încetase să mai fie îngrijorat de faptul că avea doar trei niveluri, şi nu cinci, şi nu-l mai plictisea atât de mult că soldaţii veneau şi plecau, ca şi cum erau stăpânii locului. Încet, începu să i se pară că, la urma urmei, lucrurile nu erau chiar aşa de rele aici, mai ales de când îl întâlnise pe Shmuel. Ştia că erau destule motive pentru a fi încântat, cum ar fi faptul că acum tata şi mama păreau tot timpul veseli şi mama nu trebuia să-şi mai facă siesta de după-amiază atât de des sau să bea atâtea siropuri medicinale. Iar Gretel trecea printr-o fază – vorba mamei – aşa că avea grijă să nu-i stea în cale.

Mai era şi faptul că locotenentul Kotler fusese transferat de la Out-With şi nu se mai afla prin preajmă, pentru a-l face pe Bruno furios şi supărat tot timpul. (Plecarea lui intervenise brusc, şi în legătură cu asta existaseră o groază de urlete între tata şi mama, noaptea târziu, însă în mod categoric plecase şi nu urma să mai revină; Gretel era de neconsolat.) Şi mai era un motiv pentru care era încântat: nimeni nu-i mai spunea „omuleţule”.

Dar cea mai minunată treabă era că avea un prieten cu numele Shmuel.

Se bucura mergând pe lângă gard în fiecare după-amiază şi era încântat să vadă că în ultimele zile prietenul lui părea mult mai fericit, iar ochii lui parcă nu mai erau atât de înfundaţi în orbite, deşi trupul îi era ridicol de slab, iar faţa de un cenuşiu neplăcut.

Într-o zi, în timp ce stătea în faţa lui, în locul obişnuit, Bruno remarcă:

— Asta e cea mai ciudată prietenie care a existat vreodată.

— De ce?

— Deoarece cu toţi ceilalţi băieţi, cu care am fost cândva prieten, puteam să mă joc, răspunse el. Noi doi însă nu ne-

am jucat niciodată împreună. Tot ce facem este să stăm aici şi să vorbim.

— Mie îmi place să stăm aici şi să vorbim, răspunse Shmuel.

— Ei bine, şi mie, afirmă Bruno. Dar e păcat că nu putem să facem din când în când şi ceva mai captivant. Poate puţină explorare. Sau o partidă de fotbal. Nu ne-am văzut niciodată unul pe altul fără să avem între noi gardul de sârmă.

Bruno făcea adesea comentarii de genul acesta, deoarece voia să creadă că incidentul de acum câteva luni, când negase prietenia lui cu Shmuel, nu avusese loc niciodată. Încă se mai ruga în sinea lui şi se simţea prost pentru modul în care se comportase, deşi Shmuel, spre lauda lui, părea să fi uitat deja întâmplarea.

— Poate că într-o zi aşa vom face, zise Shmuel. Dacă ne vor da drumul vreodată.

Bruno începu să se gândească din ce în ce mai des la cele două părţi ale gardului şi în primul rând la motivul pentru care se afla gardul acolo. Se gândi să vorbească cu tata sau cu mama despre asta, dar bănui că se vor înfuria, sau îi vor spune ceva neplăcut despre Shmuel şi familia lui, aşa că în loc de asta făcu ceva destul de neobişnuit. Hotărî să stea de vorbă cu Cazul fără Speranţă.

Camera lui Gretel se schimbase destul de mult faţă de ultima dată când fusese el înăuntru. În primul rând, nu se mai vedea nicio păpuşă. Într-o după-amiază, cam cu o lună înainte, în perioada în care locotenentul Kotler părăsise Out-With, Gretel hotărâse că nu-i mai plac păpuşile, le pusese în patru saci mari şi le aruncase. În locul lor atârnase harta Europei pe care i-o dăduse tata şi zilnic înfigea în ea nişte ace, pe care le muta întotdeauna după ce citea ziarul de dimineaţă. Bruno se gândi că probabil înnebunise. Totuşi, nu-l mai ironiza şi nici nu-l mai certa atât de des ca de obicei, aşa că i se păru că n-ar fi rău să aibă o discuţie cu ea.

— Bună, rosti după ce bătu politicos la uşă, deoarece ştia ce furioasă devenea când intra fără să facă aşa.

— Ce vrei? întrebă Gretel, care stătea la masa de toaletă, încercând noi pieptănături.

— Nimic, zise Bruno.

— Atunci pleacă.

Bruno dădu din cap, dar intră înăuntru şi se aşeză pe marginea patului. Gretel îl văzu cu coada ochiului, dar nu mai spuse nimic.

— Gretel, începu el până la urmă, pot să te întreb ceva?

— Dacă o faci repede, răspunse ea.

— Totul aici la Out-With... începu el, dar ea îl întrerupse imediat.

— Nu i se spune Out-With, Bruno, zise furioasă, ca şi cum aceasta ar fi fost cea mai mare greşeală făcută de cineva în toată istoria omenirii. De ce nu poţi pronunţa corect?

— Dar aşa se numeşte, Out-With, protestă el.

— Nu-i adevărat, insistă ea, pronunţând corect numele lagărului.

Bruno se încruntă şi totodată ridică din umeri.

— Aşa am spus şi eu, zise el.

— Nu, nu aşa. Oricum, nu intenţionez să mă cert cu tine, rosti Gretel, pierzându-şi deja răbdarea, şi aşa foarte puţină. Deci, ce este? Ce vrei să ştii?

— Vreau să ştiu ceva despre gard, zise el ferm, hotărând că acesta era cel mai important lucru cu care să înceapă. Vreau să ştiu de ce se află aici.

Gretel se răsuci pe scaun şi-l privi curioasă.

— Vrei să spui că nu ştii? întrebă ea.

— Nu, răspunse Bruno. Nu înţeleg de ce nu ni se permite să mergem în partea cealaltă. Ce e rău în legătură cu noi, că nu putem să mergem dincolo să ne jucăm?

Gretel îl privi fix, apoi deodată începu să râdă, oprindu-se doar când observă că Bruno era foarte serios.

— Bruno, zise Gretel cu voce nevinovată, pentru ea fiind lucrul cel mai evident din lume, gardul nu există pentru a

ne opri pe noi să mergem acolo. Există pentru a-i opri pe ei să vină aici.

Bruno reflectă adânc, dar asta nu făcu lucrurile mai clare.

— Dar de ce? întrebă el.

— Deoarece ei trebuie să fie ţinuţi împreună, explică Gretel.

— Împreună cu familiile lor, vrei să spui?

— Ei bine, da, cu familiile lor. Dar şi cu semenii lor.

— Ce înţelegi prin semenii lor?

Gretel oftă şi scutură din cap.

— Cu ceilalţi evrei, Bruno. Nu ştiai asta? De asta trebuie să fie ţinuţi împreună. Nu pot să se amestece cu noi.

— Evrei, rosti Bruno, încercând pronunţia. Chiar îi plăcea felul cum sună. Evrei, repetă el. Toţi oamenii de partea cealaltă a gardului sunt evrei?

— Da, aşa e, zise Gretel.

— Noi nu suntem evrei?

Gretel deschise mare gura, parcă ar fi fost plesnită peste faţă.

— Nu, Bruno, sublinie ea. Nu, în mod categoric nu suntem. Şi tu n-ar fi trebuit să spui niciodată ceva de genul acesta.

— Dar, de ce nu? Atunci, ce suntem noi?

— Noi suntem… începu Gretel, dar trebui să se oprească pentru a reflecta. Noi suntem… repetă ea, dar nu era prea sigură care era răspunsul corect la această întrebare. Ei bine, noi nu suntem evrei, zise ea în final.

— Ştiu că nu suntem, admise Bruno frustrat. Dar te întreb, dacă nu suntem evrei, ce suntem?

— Suntem opusul lor, zise Gretel, răspunzând repede şi părând satisfăcută de răspuns. Da, asta e. Noi suntem opusul lor.

— În regulă, zise Bruno, încântat că în sfârşit îşi fixase asta în minte. Şi Opusul locuieşte de partea aceasta a gardului, iar evreii de partea cealaltă.

— Aşa e, Bruno.

— Atunci evreilor nu le place de Opus.

— Nu, nouă nu ne place de ei, prostule.

Bruno se încruntă. Lui Gretel i se spusese de nenumărate ori că nu-i este permis să-l facă prost, dar ea continua să-l jignească.

— Ei bine, de ce nu ne place de ei? întrebă el.

— Pentru că sunt evrei, zise Gretel.

— Aşa! Deci Opusul şi evreii nu se înţeleg.

— Nu, Bruno, spuse Gretel foarte încet, deoarece descoperise ceva neobişnuit în părul ei şi acum îl examina atentă.

— Ei bine, nu se poate ca cineva să-i adune împreună şi…

Dar fu întrerupt brusc de sunetul scos de Gretel, sunet care se transformă într-un ţipăt pătrunzător, care o trezi pe mama din siesta de după-amiază şi o făcu să vină în goană în dormitor.

În timp ce încerca noi pieptănături, Gretel descoperise un ou micuţ, nu mai mare decât vârful unui ac. Îl arătă mamei, care se uită prin părul ei, despărţindu-l grăbită în şuviţe, înainte de a se îndrepta spre Bruno şi a face acelaşi lucru şi cu el.

— O, nu-mi vine să cred, zise mama furioasă. Ştiam că aşa se va întâmpla, într-un astfel de loc.

Se dovedi că atât Gretel, cât şi Bruno aveau păduchi; Gretel trebui să fie tratată cu un şampon special care mirosea oribil, după care rămase în camera ei ore întregi, cu ochii lăcrimând.

Şi Bruno fu şamponat, dar după aceea tata hotărî că cel mai bine ar fi să taie răul de la rădăcină, astfel că luă o lamă şi îl rase pe Bruno în cap, acţiune ce-l făcu să plângă. Nu dură mult şi privea cu groază cum părul îi zbura din cap şi ateriza pe duşumea la picioarele lui, dar tata spunea că de exact aşa ceva era nevoie.

După aceea, Bruno se privi în oglinda de la baie şi simţi că-i vine rău. Acum, capul lui arăta oribil, pentru că era chel, iar ochii păreau enormi. Aproape se sperie de ceea ce reflecta oglinda.

— Nu-ţi face griji, îl asigură tata. O să crească la loc. E nevoie doar de câteva săptămâni.

— Murdăria de aici a provocat asta, zise mama. Dacă unii oameni ar putea să vadă efectul pe care îl are locul acesta asupra noastră, a tuturor!

Când se privise în oglindă, Bruno nu se putuse abţine să nu observe cât de mult semăna acum cu Shmuel şi să se întrebe dacă nu cumva toţi oamenii din partea cealaltă a gardului avuseseră păduchi, de aceea aveau capetele rase.

Când, în ziua următoare, îşi văzu prietenul, Shmuel începu să râdă de el, ceea ce îi scăzu şi mai mult încrederea în sine.

— Acum arăt exact ca tine, zise Bruno trist, ca şi cum era ceva îngrozitor de admis.

— Doar că eşti mai gras, admise Shmuel.

CAPITOLUL ŞAPTESPREZECE
Mama îşi urmează propriul drum

În următoarele câteva săptămâni, mama arăta din ce în ce mai nefericită de viaţa de la Out-With şi Bruno înţelegea perfect de bine cauza. La urma urmei, când sosiseră aici urâse şi el locul, pentru că nimic nu semăna cu ce avusese acasă şi îi lipseau cei trei cei mai buni prieteni pe viaţă. Dar, cu timpul, pentru el situaţia se schimbase, în special datorită lui Shmuel, care devenise mai important decât fuseseră vreodată Karl sau Daniel sau Martin. Mama însă nu avea un Shmuel al ei. Nu era nimeni cu care să stea de vorbă şi singura persoană cu care fusese oarecum prietenă – tânărul locotenent Kotler – fusese transferată în altă parte.

Deşi încercase să nu fie unul dintre acei băieţi care-şi petrec timpul spionând prin gaura cheii sau ascultând prin hornul şemineului, într-o după-amiază Bruno trecea pe lângă biroul tatălui în timp ce mama şi tata erau înăuntru, purtând una dintre discuţiile lor. Nu intenţionase să tragă cu urechea, dar vorbeau tare şi nu putu să nu audă.

— E oribil, zicea mama. Pur şi simplu oribil. Nu mai pot să rabd.

— Nu avem de ales, zicea tata. Aceasta e sarcina noastră şi…

— Nu, aceasta e sarcina ta, sublinie mama. Sarcina *ta*, nu a noastră. Rămâi, dacă vrei.

— Şi ce va crede lumea, întrebă tata, dacă vă dau voie ţie şi copiilor să vă înapoiaţi la Berlin fără mine? Vor pune întrebări despre obligaţia mea de a munci aici.

— Muncă? strigă mama. Numeşti asta muncă?

Bruno nu auzi mai mult, deoarece vocile se apropiau de uşă şi exista posibilitatea ca mama să iasă afară ca o furtună, în căutarea unui sirop medicinal, aşa că urcă scările în fugă. Totuşi, auzise destul pentru a-şi da seama

că se ivise ocazia să se întoarcă la Berlin şi, spre surpriza lui, nu-şi putea da seama ce simte în legătura cu asta.

O parte din el îşi aducea aminte că îi plăcuse viaţa acolo, dar se schimbaseră aşa de multe lucruri! Karl şi ceilalţi doi cei mai buni prieteni, ale căror nume nu putea să şi le amintească, probabil că l-au uitat. Bunica a murit şi de bunicul aproape nu mai auzise nimic; tata spunea că devenise senil.

Pe de altă parte, se obişnuise cu viaţa la Out-With: de Herr Liszt nu-i mai păsa, cu Maria devenise mai prieten decât fusese la Berlin, Gretel încă mai trecea printr-o fază şi el avea grijă să nu-i stea în cale (părea că nu mai e chiar aşa un Caz fără Speranţă ca până acum), iar întâlnirile de după-amiază cu Shmuel îl umpleau de fericire.

Bruno nu ştia ce să simtă şi hotărî că, indiferent ce se va întâmpla, va accepta situaţia fără să se plângă.

Timp de câteva săptămâni, nu se schimbă absolut nimic; viaţa lor continuă la fel. Tata petrecea cel mai mult timp ori în birou, ori de partea cealaltă a gardului. Mama era foarte liniştită în timpul zilei şi avea imens de multe sieste de după-amiază, unele dintre ele nu chiar după-amiaza, ci chiar şi înainte de prânz, iar Bruno era îngrijorat pentru sănătatea ei, deoarece nu cunoscuse niciodată pe nimeni care să aibă nevoie de atât de multe siropuri medicinale. Gretel stătea în camera ei concentrându-se asupra hărţilor pe care le atârnase pe pereţi şi consulta ore întregi ziarele înainte de a muta acele câte puţin. (Herr Liszt era deosebit de încântat de această activitate a ei.)

Iar Bruno făcea exact ceea ce se pretindea de la el, nu mai făcea probleme şi se bucura că are un prieten secret, de care nu ştia nimeni.

Apoi, într-una din zile, tata îi convocă pe Bruno şi pe Gretel în biroul lui şi-i informă despre schimbările ce vor avea loc.

— Staţi jos, copii, zise el, indicând cele două fotolii mari din piele, pe care de obicei li se spunea să nu se aşeze, când aveau ocazia să viziteze biroul tatălui, din cauza

mâinilor lor murdare. Tata stătea la birou. Am hotărât să facem câteva schimbări, continuă el, arătând puţin cam trist. Spuneţi-mi: sunteţi fericiţi aici?

— Da, tată, sigur ca da, răspunse Gretel.

— Categoric, tată, zise şi Bruno.

— Şi nu vă lipseşte deloc Berlinul?

Copiii făcură o pauză de o clipă privindu-se unul pe celălalt şi întrebându-se care dintre ei trebuie să încerce să răspundă.

— Ei bine, mie îmi lipseşte teribil, spuse până la urmă Gretel. Mi-ar plăcea să am din nou câteva prietene.

Bruno zâmbi, gândindu-se la secretul lui.

— Prietene... rosti tata, dând din cap. Da, m-am gândit adesea la asta. Probabil că uneori v-aţi simţit foarte singuri.

— Foarte singuri, confirmă Gretel cu voce fermă.

— Ţie Bruno... întrebă tata, uitându-se la el. Şi ţie îţi lipsesc prietenii?

— Ei bine, da, zise el, studiindu-şi cu grijă răspunsul. Dar cred că, indiferent unde m-aş duce, mi-ar lipsi cineva.

Era o aluzie indirectă la Shmuel, dar nu voia să fie mai explicit de atât.

— Dar ţi-ar plăcea să te întorci la Berlin? întrebă tata. Dacă s-ar ivi ocazia?

— Toţi? întreba Bruno.

Tata scoase un oftat adânc şi scutură din cap.

— Mama, Gretel şi cu tine. Înapoi, în fosta noastră casă din Berlin. Ţi-ar plăcea asta?

Bruno reflectă.

— Ei bine, nu mi-ar plăcea dacă n-ai fi şi tu acolo, afirmă el, deoarece acesta era adevărul.

— Aşa că ai prefera să stai aici, cu mine?

— Aş prefera ca toţi patru să fim împreună, zise el, incluzând-o în silă şi pe Gretel. Indiferent dacă ar fi la Berlin sau la Out-With.

— O, Bruno! rosti Gretel exasperată, şi el nu-şi dădu seama dacă din cauză că îi distrugea planurile de

întoarcere acasă sau din cauza (cum spunea ea) că el continua să pronunţe greşit numele căminului lor de aici.

— Ei bine, pentru moment mi-e teamă că acest lucru e imposibil, interveni tata. Mi-e teamă că Fury nu mă va elibera de sarcina pe care o am. Mama, pe de altă parte, consideră că ar fi timpul ca voi trei să vă întoarceţi la Berlin, să redeschideţi casa şi, când mă gândesc la asta… Făcu o pauză de o clipă privind afară pe fereastra din stânga – fereastra prin care se vedea lagărul din partea cealaltă a gardului. Când mă gândesc la asta, poate că are dreptate. Poate că ăsta nu e un loc pentru copii.

— Există sute de copii aici, sări Bruno fără să se gândească prea mult la ce spune. Doar că sunt de partea cealaltă a gardului.

Remarca fu urmată de tăcere, dar nu semăna cu o tăcere normală, aceea care intervenea când nu mai vorbea nimeni. Era ca o tăcere plină de zgomot. Tata şi Gretel se uitau la el şi el clipi surprins.

— Ce vrei să spui, că există sute de copii aici? întrebă tata. Ce ştii tu despre ce se întâmplă aici?

Bruno deschise gura să răspundă, dar se temu că-şi va provoca mari neplăceri dacă va da în vileag prea multe.

— Pot să-i văd de la fereastra dormitorului meu, zise el în sfârşit. Sunt foarte departe, desigur, dar par să fie sute. Toţi îmbrăcaţi cu pijamale în dungi.

— Pijamale în dungi, adevărat, rosti tata, dând din cap. Şi tu te-ai uitat la ei, nu-i aşa?

— Ei bine, i-am văzut, afirmă el. Nu sunt sigur dacă e acelaşi lucru.

Tata zâmbi.

— Foarte bine, Bruno, zise el. Şi ai dreptate, nu e acelaşi lucru. Ezită din nou şi apoi dădu iar din cap, ca şi cum luase deja o hotărâre. Da, are dreptate, zise el cu glas tare, dar fără să se uite nici la Gretel, nici la Bruno. Categoric are dreptate. Aţi stat aici destul de mult timp. A venit vremea să plecaţi acasă.

Şi astfel hotărârea a fost luată. Se trimise vorbă să se facă ordine şi curăţenie în casă, să se spele geamurile, să se lustruiască balustrada, să se calce lenjeria, să se facă paturile şi tata anunţă că mama, Gretel şi Bruno vor sosi la Berlin într-o săptămâna.

Bruno descoperi că nu dorea asta atât de mult cum s-ar fi aşteptat şi îi era teamă de momentul când va trebui să-i spună noutăţile lui Shmuel.

CAPITOLUL OPTSPREZECE
Plănuind aventura finală

A doua zi după ce tata îi spuse lui Bruno că în curând se va înapoia la Berlin, Shmuel nu veni la gard, ca de obicei. Şi nici în următoarea zi nu apăru. Apoi nici în cealaltă. Când Bruno ajunse la locul obişnuit, nimeni nu şedea pe pământ cu picioarele încrucişate, aşa că aşteptă zece minute. Când fu gata să se întoarcă acasă, extrem de îngrijorat că va trebui să părăsească Out-With fără să-şi mai vadă prietenul, un punct din depărtare deveni o pată şi aceasta deveni un strop şi acesta deveni o siluetă care deveni apoi un băiat într-o pijama în dungi.

Bruno zâmbi larg când văzu silueta aceea venind spre el şi se aşeză pe pământ, scoţând din buzunar bucata de pâine şi mărul pe care le adusese cu el, pentru Shmuel. Dar chiar şi de la distanţă putu să-şi dea seama că prietenul lui arăta şi mai nefericit ca de obicei şi când ajunse lângă gard nu întinse mâna după alimente, cu obişnuita lui nerăbdare.

— Am crezut că n-ai să mai vii, rosti Bruno. Am venit şi ieri şi alaltăieri şi n-ai fost aici.

— Regret, zise Shmuel. S-a întâmplat ceva.

Bruno îl privi şi-şi miji ochii, încercând să ghicească ce putea să fie. Se întrebă dacă nu cumva i se spusese deja lui Shmuel că el pleca acasă: la urma urmei, coincidenţe ca aceasta se întâmplau, aşa cum era şi faptul că Bruno şi Shmuel se născuseră în aceeaşi zi.

— Ei bine, întrebă Bruno. Ce este?

— Papa, zise Shmuel. Nu putem să-l găsim.

— Nu puteţi să-l găsiţi? Foarte ciudat. Vrei să spui că s-a pierdut?

— Aşa presupun, zise Shmuel. Luni era aici, apoi s-a dus la lucru împreună cu alţi oameni şi nimeni nu s-a mai întors.

— Şi nu ţi-a scris vreo scrisoare? întrebă Bruno. Sau să-ţi lase un bilet în care să-ţi spună când se întoarce?

— Nu, răspunse Shmuel.

— Ce ciudat, repetă Bruno. L-ai căutat? mai întrebă el după o clipă.

— Sigur că da, rosti Shmuel, suspinând. Am făcut ceea ce ai spus tu mereu. Am făcut explorări.

— Şi n-ai găsit nicio urmă?

— Niciuna.

— Ei bine, e foarte surprinzător, comentă Bruno. Dar eu cred că trebuie să existe o explicaţie simplă.

— Şi care ar fi asta? întrebă Shmuel.

— Eu cred că oamenii au fost duşi la lucru în alt oraş şi a trebuit să rămână acolo câteva zile, până termină treaba. Oricum, aici serviciul nu e prea bun. Mă aştept să se întoarcă într-o zi, două.

— Sper, zise Shmuel, care părea gata să plângă. Nu ştiu ce vom face fără el.

— Aş putea să-l întreb pe tata, dacă vrei, propuse Bruno cu prudenţă; spera ca Shmuel să nu fie de acord.

— Nu cred că ar fi o idee prea bună, răspunse acesta, ceea ce – spre dezamăgirea lui Bruno – nu era chiar o respingere categorică.

— De ce nu? întrebă el. Tata cunoaşte foarte bine viaţa din partea cealaltă a gardului.

— Nu cred că soldaţii ne plac, afirmă Shmuel. Ei bine, adăugă el cu ceva ce semăna cu un zâmbet, atât cât putuse el să schiţeze. Ştiu că nu ne plac. De fapt, ne urăsc.

Bruno se aşeză jos, surprins.

— Sunt sigur că nu te urăsc, zise el.

— Ba da, susţinu Shmuel, aplecându-se înainte cu ochii îngustaţi şi buzele strânse de furie. Dar, e în regulă, pentru că şi eu îi urăsc pe ei. Îi urăsc, repetă el cu putere.

— Pe tata nu-l urăşti, nu-i aşa? întrebă Bruno.

Shmuel îşi muşcă buzele şi nu răspunse. Îl văzuse pe tatăl lui Bruno în nenumărate rânduri şi nu înţelegea cum putea un astfel de om să aibă un fiu atât de prietenos şi de amabil.

— Oricum, continuă Bruno după o pauză, nevrând să mai discute acest subiect, am şi eu ceva să-ţi spun.

— Adevărat? întrebă Shmuel privindu-l plin de speranţă.

— Da. Mă întorc la Berlin.

Shmuel rămase cu gura căscată de surpriză.

— Când? întrebă el cu voce sugrumată.

— Deci, azi e joi, răspunse Bruno. Plecăm sâmbătă după-masă.

— Pentru cât timp? mai întrebă Shmuel.

— Cred că pentru totdeauna, zise Bruno. Mamei nu-i place la Out-With – spune că nu e un loc unde să-ţi creşti copiii – aşa că tata rămâne aici la treabă, pentru că Fury are planuri mari pentru el, dar noi ceilalţi ne ducem acasă.

Rostise cuvântul „acasă”, în ciuda faptului că acuma nu mai era sigur unde era de fapt „casa” lui.

— Aşa că n-am să te mai vad? întrebă Shmuel.

— Ei bine, poate cândva, răspunse Bruno. Ai putea să vii la Berlin, într-o vacanţă. La urma urmei, nu poţi să stai aici pentru totdeauna. Poţi oare?

Shmuel dădu din cap.

— Presupun că nu, zise el trist. Dacă pleci, n-am să mai am pe nimeni cu care să stau de vorbă, adăugă apoi.

— Nu, rosti Bruno. Ar fi vrut să adauge: „Şi mie îmi vei lipsi, Shmuel”, dar descoperi că îi era jenă s-o spună. Aşa că mâine va fi ultima oară când ne vom mai vedea, continuă el. Va trebui să ne luăm rămas-bun. Voi încerca să-ţi aduc ceva special de mâncare. Shmuel dădu din cap, dar nu găsi cuvinte pentru a spune cât de trist era. Aş vrea să ne jucăm amândoi, adăugă Bruno după o lungă pauză. Măcar o dată. Pentru a ne aminti după aceea.

— Şi eu aş vrea, zise Shmuel.

— Am stat de vorbă mai mult de un an şi nu ne-am jucat niciodată. Şi ştii ceva? În tot acest timp, de la fereastra dormitorului meu m-am uitat la locul unde stai tu şi n-am reuşit să-mi dau seama ce este acolo.

— Nu ţi-ar plăcea, afirmă Shmuel. Casa voastră e mult mai drăguţă.

— Totuşi, aş vrea să văd ce e, zise Bruno.

Shmuel se gândi câteva clipe, apoi întinse mâna şi o băgă pe sub gard ridicându-l puţin, cam atât cât un băiat mic, poate de mărimea şi forma lui Bruno, să se poată strecura pe dedesubt.

— Ei bine, rosti Shmuel. Atunci de ce n-o faci?

Bruno clipi şi reflectă.

— Nu cred că mi s-ar da voie, zise el cu îndoială.

— Probabil că nu ţi s-ar fi dat voie nici să vii aici şi să vorbeşti cu mine zilnic, comentă Shmuel. Totuşi, ai făcut-o, nu-i aşa?

— Dar dacă aş fi fost prins, aş fi avut mari neplăceri, spuse Bruno, fiind sigur că mama şi tata n-ar fi fost de acord.

— Asta e adevărat, zise Shmuel, dând drumul gardului să cadă la loc şi privind în pământ cu lacrimi în ochi. Presupun că am să te vad mâine, pentru a ne lua la revedere.

O clipă, niciunul dintre băieţi nu mai rosti o vorbă. Deodată Bruno avu o idee grozavă.

— Doar dacă nu… începu el, gândindu-se puţin, pentru a permite planului să se contureze mai bine în minte. Îşi duse mâna la cap şi simţi că acolo unde de obicei avea păr, acum erau doar nişte ţepi scurţi. Îţi aminteşti că mi-ai spus că semăn cu tine? îl întreba pe Shmuel. De când am fost ras în cap?

— Doar că eşti mai gras, recunoscu Shmuel.

— Ei bine, dacă e aşa, comentă Bruno, şi dacă aş avea şi eu o pijama în dungi, aş putea să vin acolo în vizită şi nimeni n-ar observa.

Figura lui Shmuel se lumină şi zâmbi larg.

— Aşa crezi? întrebă el. Ai face asta?

— Sigur că da, răspunse Bruno. Ar fi o aventură grozavă. Aventura noastră finală. În sfârşit, aş putea să fac nişte explorări.

— Şi ai putea să mă ajuţi să-l caut pe papa, zise Shmuel.

— De ce nu? confirmă Bruno. Vom face o plimbare pe acolo şi vom vedea dacă putem găsi o dovadă. Asta e

întotdeauna o treabă inteligentă când faci explorări. Singura problemă este obţinerea unei pijamale în dungi.

Shmuel dădu din cap.

— Asta e în regulă, comentă el. Există o baracă unde le ţin. Pot să iau una de mărimea mea şi să ţi-o aduc. Astfel, ai putea să te schimbi şi să mergem să-l căutăm pe papa.

— Minunat, rosti Bruno cuprins de entuziasmul momentului. S-a stabilit.

— Ne întâlnim mâine la aceeaşi oră, zise Shmuel.

— De data asta să nu întârzii, îl atenţionă Bruno, ridicându-se în picioare şi scuturându-se de praf. Şi nu uita pijamaua în dungi.

În după-amiaza aceea, ambii băieţi plecară acasă foarte bine dispuşi. Bruno îşi imagină că-l aşteaptă o aventură grozavă şi în sfârşit va avea ocazia să vadă ce este în realitate de partea cealaltă a gardului, înainte de a se întoarce la Berlin – nemaivorbind şi că va întreprinde o mică explorare serioasă – iar Shmuel întrezărea şansa de a avea pe cineva care să-l ajute să-şi găsească tatăl. Una peste alta, părea un plan foarte inteligent şi un mod minunat de a-şi spune la revedere.

CAPITOLUL NOUĂSPREZECE
Ce s-a întâmplat a doua zi

A doua zi – vineri – era o zi ploioasă. Dimineaţa, când Bruno se trezi şi se uită pe fereastră, fu decepţionat văzând că plouă. Dacă astăzi n-ar fi fost ultima zi pe care el şi Shmuel mai puteau să o petreacă împreună – fără să mai menţioneze faptul că aventura era foarte emoţionantă, în special pentru că implica o deghizare – ar fi renunţat şi ar fi aşteptat o după-amiază fără ploaie, de săptămâna viitoare, când nu avea nimic special în program.

Orele însă înaintau şi nu ştia ce să facă. Însă era doar dimineaţă şi se puteau întâmpla multe până după-amiaza, când cei doi băieţi se întâlneau de obicei. Până atunci, sigur ploaia va înceta.

Se uită afară pe fereastră în timpul cursurilor de dimineaţă cu Herr Liszt, dar nu văzu niciun semn de domolire a ploii, care cădea zgomotos lovindu-se de geam. Apoi privi din bucătărie, în timpul prânzului, când în mod clar ploaia se mai potolise şi de după un nor negru apărură chiar câteva raze de soare. În timpul lecţiei de istorie şi geografie de după-amiază privi din nou afară, dar ploaia cădea din nou, cu şi mai mare putere, ameninţând să spargă geamul.

Din fericire, în jurul orei când Herr Liszt plecă, ploaia se opri, aşa că Bruno îşi puse o pereche de ghete şi cel mai bun fulgarin al lui şi aşteptă ca drumul să fie liber, după care părăsi casa.

Ghetele lipăiau prin noroi, dar el se bucura de plimbare mai mult decât oricând. Cu fiecare pas părea că e gata să se împiedice şi să cadă, totuşi nu se întâmplă şi reuşi să-şi păstreze echilibrul, chiar şi într-un moment deosebit de periculos, când, ridicând piciorul stâng, gheata se înţepeni în noroi şi rămase desculţ.

Se uită la cer şi, cu toate că era încă foarte întunecat, se gândi că probabil ziua avusese parte de suficientă ploaie,

aşa că în după-amiaza aceasta totul va fi bine. Desigur, când se va întoarce acasă, îi va fi greu să explice de ce e atât de murdar, dar va putea să pună asta pe seama faptului că era un băiat cu un comportament tipic, aşa cum declarase adesea mama, şi poate că nu va întâmpina prea multe necazuri. (În ultimele câteva zile, mama fusese deosebit de fericită, pe măsură ce fiecare cutie cu obiectele ei era sigilată şi încărcată într-un camion, pentru a fi dusă la Berlin.)

Când sosi Bruno, Shmuel îl aştepta şi pentru prima oară nu mai şedea pe pământ cu picioarele încrucişate privind ţărâna din faţa lui, ci stătea în picioare, sprijinit de gard.

— Bună, Bruno, zise el când îşi văzu prietenul apropiindu-se.

— Bună, Shmuel, răspunse Bruno.

— Nu eram sigur că ne vom revedea – vreau să spun, cu ploaia asta şi toate celelalte, rosti Shmuel. M-am gândit că s-ar putea să fii reţinut în casă.

— Era gata-gata, şi chiar aşa a fost o perioadă, răspunse Bruno. Cu o vreme aşa de urâtă!

Shmuel dădu din cap şi întinse mâinile spre Bruno, care deschise gura încântat. Ţinea în mâini un pantalon de pijama, o bluză de pijama şi o bonetă de pânză în dungi, exact ca acelea pe care le purta el. Nu arătau deosebit de curate, dar era o deghizare, şi Bruno ştia că nişte buni exploratori purtau întotdeauna haine adecvate.

— Tot mai vrei să mă ajuţi să-l găsesc pe papa? întrebă Shmuel.

Bruno dădu repede din cap.

— Sigur că da, afirmă el, deşi să-l găsească pe tatăl lui Shmuel nu era în mintea lui la fel de important ca proiectul de explorare a lumii aflată de partea cealaltă a gardului. N-am să te părăsesc.

Shmuel ridică de la pământ partea de jos a gardului şi pe dedesubt îi întinse lui Bruno echipamentul, având mare grijă să nu atingă noroiul de pe jos.

— Mulţumesc! mai zise Bruno, scărpinându-şi capul ţepos şi întrebându-se de ce nu şi-a amintit să aducă o sacoşă, pentru a-şi pune hainele lui în ea. Terenul era aşa de noroios, se vor strica cu totul dacă le va lăsa pe jos. Însă nu avea de ales. Ori le lăsa aici până mai târziu şi ele se umpleau de noroi; ori anula întreaga acţiune şi asta, aşa cum ştie oricare explorator, nici nu intra în discuţie. Ei bine, acum întoarce-te, adăugă Bruno, îndreptând un deget spre prietenul lui care stătea stingherit. Nu vreau să te uiţi la mine!

Shmuel se întoarse şi Bruno îşi scoase fulgarinul şi-l aşeză pe pământ, cât putu mai bine. Apoi îşi scoase cămaşa şi pentru o clipă se înfioră de frig, înainte de a-şi pune bluza de pijama. Când o trase peste cap făcu greşeala să inspire pe nas; nu mirosea prea plăcut.

— Când a fost spălată ultima oară? strigă el şi Shmuel se întoarse.

— Nu ştiu dacă a fost spălată vreodată, răspunse el.

— Întoarce-te! zise Bruno şi Shmuel se execută.

Bruno privi iar în dreapta şi în stânga, dar nu se zărea nimeni, aşa că începu dificila operaţie de scoatere a pantalonilor, ţinând pe rând câte un picior încălţat pe pământ. Era foarte ciudat să-şi scoată pantalonii în aer liber şi nu-şi putea imagina ce ar gândi cineva, dacă l-ar vedea făcând asta, dar până la urmă, cu mare efort, reuşi să rezolve problema.

— Ei, acum poţi să te întorci.

Shmuel se întoarse exact când Bruno îşi completa costumaţia punându-şi pe cap boneta de pânză în dungi. Shmuel clipi şi scutură din cap. Era de-a dreptul extraordinar! Cu toate că Bruno nu era nici pe departe la fel de slab ca băieţii din partea lui de gard, şi nici la fel de palid, totuşi, cu greu ar fi putut cineva să-i deosebească. „Acum, gândi Shmuel, aproape că suntem la fel, realmente.”

— Ştii de cine îmi aminteşte asta? întrebă Bruno şi Shmuel dădu din cap negând.

— De cine? întrebă apoi.

— Îmi aminteşte de bunica, zise el. Îţi aduci aminte că ţi-am povestit despre ea? Cea care a murit! Shmuel dădu din nou din cap; îşi amintea, deoarece Bruno îi vorbise mult despre ea în timpul anului şi îi spusese cât de mult o iubea şi cum ar fi vrut să-i fi scris mai multe scrisori, înainte de a muri. Îmi aminteşte de scenetele pe care obişnuia să le joace împreună cu Gretel şi cu mine, continuă Bruno privind dincolo de Shmuel, în timp ce rememora zilele de la Berlin, o parte din puţinele amintiri ce refuzau să se şteargă. Îmi aminteşte cum reuşea ea să-mi facă costumul adecvat pentru piesă. „Îmbracă haina care trebuie şi te vei simţi persoana care pretinzi că eşti”, îmi spunea ea întotdeauna. Presupun că exact asta fac acuma, nu-i aşa? Mă prefac că sunt cineva din partea cealaltă a gardului.

— Un evreu, vrei să spui, zise Shmuel.

— Da, răspunse Bruno, schimbându-se de pe un picior pe altul, cam stingherit. Ăsta e adevărul.

Shmuel arătă spre picioarele lui Bruno şi spre ghetele grele cu care era încălţat.

— Va trebui să le scoţi şi pe astea, zise el.

Bruno păru îngrozit.

— Dar noroiul? Doar nu te aştepţi să merg cu picioarele goale!

— Altfel vei fi recunoscut, afirmă Shmuel. N-ai nicio şansă.

Bruno oftă, dar ştia că prietenul lui avea dreptate, aşa că-şi scoase ghetele şi ciorapii şi le lăsă lângă grămada de haine de pe pământ. La început, când picioarele goale atinseră noroiul, se simţi oribil; se îngropară până la glezne şi de fiecare dată când ridica un picior se simţea şi mai rău. Dar, după aceea, începu chiar să-i placă.

Shmuel se aplecă şi ridică partea de jos a gardului, dar nu putu decât puţin, astfel încât Bruno nu avu altceva de făcut decât să se rostogolească pe dedesubt, reuşind astfel să-şi umple de noroi pijamaua în dungi. Râse când se privi.

Nu fusese niciodată în viaţa lui atât de murdar, dar se simţea minunat.

Shmuel zâmbi la rândul lui şi cei doi băieţi stătură o clipă stingheriţi, neobişnuiţi să fie de aceeaşi parte a gardului.

Bruno simţi nevoia să-l îmbrăţişeze pe Shmuel, doar pentru a-i da de înţeles cât de mult îl plăcea şi cât de mult se bucurase vorbind cu el în ultimul an.

Shmuel simţi nevoia să-l îmbrăţişeze pe Bruno, doar pentru a-i mulţumi pentru toată amabilitatea şi darurile de mâncare şi pentru faptul că-l va ajuta să-l găsească pe papa.

Totuşi, niciunul dintre ei nu-l îmbrăţişă pe celălalt, ci se depărtară de gard şi porniră spre lagăr, un drum pe care Shmuel îl făcuse aproape în fiecare zi timp de un an, când scăpa de sub supravegherea soldaţilor şi reuşea să meargă în acea parte din Out-With care nu părea să fie păzită permanent, locul unde fusese destul de norocos să întâlnească un prieten ca Bruno.

Nu le luă mult timp să ajungă. Bruno deschise ochii mari, minunându-se de ceea ce vedea. Îşi imaginase că barăcile erau pline de familii fericite, dintre care unele stăteau seara afară pe balansoare şi spuneau poveşti, despre ce bune fuseseră vremurile când erau copii şi cum îi respectau pe bătrâni, nu ca şi copiii de azi. Crezuse că toţi băieţii şi fetele care locuiau aici se adunau şi jucau tenis sau fotbal, săreau coarda şi desenau pătrate pe pământ, pentru şotron.

Crezuse că în centru era probabil un magazin şi poate chiar o cafenea micuţă, ca cele pe care le văzuse la Berlin; se întreba unde puteau să fie tarabele cu fructe şi legume.

Aşa cum se dovedi apoi, toate lucrurile pe care îşi imaginase că le-ar putea găsi acolo – de fapt nu existau.

Nici adulţi stând în balansoare, pe verande.

Iar copiii nu se jucau.

Şi nu numai că nu era nicio tarabă cu fructe şi legume, dar nu exista nici cafenea, aşa cum era la Berlin.

În schimb, erau o mulţime de oameni care stăteau adunaţi în grupuri, cu ochii în pământ, arătând oribil de trişti; toţi avea un singur lucru în comun: erau grozav de slabi, cu ochii înfundaţi în orbite şi capetele rase. Ceea ce însemna, reflectă Bruno, că şi aici avusese loc o invazie de păduchi.

Într-un colţ, Bruno văzu trei soldaţi care păreau să aibă în sarcină un grup de aproximativ douăzeci de bărbaţi. Strigau la ei şi unii dintre bărbaţi căzură în genunchi şi rămaseră acolo, cu capetele în mâini.

În alt colţ, văzu mai mulţi soldaţi rătăcind pe acolo, râzând şi privindu-şi ţevile puştilor cu care ţinteau la întâmplare, fără să tragă.

De fapt, indiferent încotro se uita, tot ce putea să vadă erau două tipuri diferite de oameni: fie soldaţi fericiţi în uniformele lor, râzând şi strigând; fie oameni nefericiţi în pijamalele lor în dungi, care plângeau, cea mai mare parte dintre ei privind fix înainte, de parcă dormeau pe picioare.

— Nu cred că-mi place aici, zise Bruno după o vreme.

— Nici mie, afirmă Shmuel.

— Cred că trebuie să mă duc acasă, mai zise Bruno.

Shmuel se opri din mers şi-l privi.

— Dar papa? întrebă el. Mi-ai spus că mă ajuţi să-l găsesc.

Bruno reflectă. Promisese prietenului său şi nu era genul care să-şi încalce o promisiune, mai ales că era ultima oară când se mai vedeau.

— În regulă, zise el, deşi se simţea mult mai puţin încrezător ca înainte. Dar unde trebuie să căutăm?

— Ai spus că trebuie să găsim o dovadă, zise Shmuel, care se simţea supărat, deoarece credea că dacă Bruno nu-l va ajuta, atunci cine altcineva ar fi putut să o facă?

— Dovezi, da, zise Bruno dând din cap. Ai dreptate. Hai să începem să căutăm.

Aşa că Bruno se ţinu de cuvânt şi cei doi băieţi petrecură o oră şi jumătate scotocind lagărul şi căutând dovezi. Nu

erau prea siguri ce căutau, însă Bruno continua să afirme că un bun explorator va recunoaşte dovada, când o va găsi.

Dar nu găsiră absolut nimic ce ar fi putut da o lămurire asupra dispariţiei tatălui lui Shmuel şi începuse să se întunece.

Bruno ridică ochii spre cer, care arăta ca şi cum era gata să înceapă din nou să plouă.

— Regret, Shmuel, zise el până la urmă. Regret că n-am găsit nicio dovadă.

Shmuel dădu din cap trist. Nu era surprins. În realitate, nici nu se aşteptase să găsească. Dar fusese frumos că îl adusese pe prietenul lui aici, pentru a vedea unde locuia el.

— Cred că acum ar trebui să mă duc acasă, continuă Bruno. Vii până la gard cu mine?

Shmuel deschise gura să răspundă, dar chiar în acel moment se auzi un fluierat puternic şi zece soldaţi – mai mulţi decât văzuse vreodată Bruno la un loc – înconjurară spaţiul din lagăr în care se aflau Bruno şi Shmuel.

— Ce se întâmplă? şopti Bruno. Ce are loc?

— Se întâmplă uneori, zise Shmuel. Îi pun pe oameni să defileze.

— Să defileze! rosti Bruno înspăimântat. Eu nu pot să defilez. Trebuie să mă duc acasă, să ajung la timp pentru cină. Astă seară avem friptură de vacă.

— Ssst, şuşoti Shmuel, ducând un deget la buze. Nu mai spune nimic, că se înfurie.

Bruno se încruntă, dar respiră uşurat că toată lumea cu pijamale în dungi din această parte a lagărului era adunată acum împreună, cei mai mulţi împinşi de soldaţi, aşa încât el şi Shmuel rămaseră ascunşi în mijlocul lor, fără să poată fi văzuţi. Nu ştia de ce arăta toată lumea atât de îngrozită – la urma urmei să defilezi nu era un lucru aşa teribil – şi ar fi vrut să le şoptească că totul va fi bine, că tata era Comandant şi, dacă aceasta era treaba pe care voia el să o facă oamenii, atunci trebuia să fie totul în regulă.

Fluierele izbucniră din nou şi, de data aceasta, grupul de aproape o sută de oameni începu să mărşăluiască încet, cu

Bruno şi Shmuel în mijlocul lor. Se auzi un fel de agitaţie în spate, unde unii oameni păreau că nu vor să defileze, dar Bruno era prea mic să vadă ce se întâmpla şi tot ce putu să audă erau nişte zgomote puternice, ca nişte împuşcături, dar nu să descopere ce erau.

— Defilarea durează mult timp? şopti el, deoarece începuse să simtă că-i e foame.

— Nu cred, răspunse Shmuel. După aceea, nu i-am mai văzut niciodată pe oamenii care participau la o defilare. Dar nu-mi dau seama ce fac.

Bruno se încruntă. Privi cerul şi exact atunci se auzi un alt zgomot puternic, de data aceasta un tunet deasupra capului, şi imediat cerul deveni şi mai întunecat, aproape negru, iar ploaia se dezlănţui cu şi mai mare forţă decât dimineaţa. Bruno închise ochii o clipă, simţind cum apa se revarsă peste el. Când îi deschise din nou, nu mai era un marş, ci o adevărată goană a grupului de oameni şi tot ce putu să simtă era noroiul ce îl pătrundea peste tot, lipindu-i pijamaua de trup din cauza ploii şi tânji să se afle înapoi acasă, privind totul de la distanţă, şi nu prins în mijlocul oamenilor.

— Şi asta acum! i se adresă lui Shmuel. Am să răcesc. Trebuie să mă duc acasă.

Dar chiar când rosti cuvintele, picioarele dădură de un şir de trepte şi, în timp ce continua să meargă, descoperi că nu mai simţea ploaia căzând, deoarece treptele îi purtaseră într-o cameră lungă şi surprinzător de caldă, care fusese, probabil, construită ca adăpost, deoarece nicio picătură de ploaie nu pătrundea pe nicăieri. De fapt, se simţea că era perfect ermetică.

— Ei bine, e şi asta ceva, zise el încântat să nu mai stea în furtună măcar câteva minute. Bănuiesc că va trebui să aşteptăm aici până se potoleşte ploaia, după care mă duc acasă.

Shmuel se lipi strâns de el şi-l privi cu groază.

— Regret că n-am putut să-l găsim pe tatăl tău, adăugă Bruno.

— E în regulă, rosti Shmuel.

— Şi mai regret că până la urmă n-am reuşit să ne jucăm, dar când ai să vii la Berlin, asta vom face. Şi am să-ţi fac cunoştinţă cu… O, cum îi chema? se întrebă pe el însuşi, frustrat pentru că se presupunea că fuseseră cei mai buni trei prieteni ai lui pe viaţă, dar îi dispăruseră total din memorie. Nu-şi putea aminti nici numele lor şi nici nu-şi imagina cum arătau. În realitate, continuă el privindu-l pe Shmuel, nu contează dacă o voi face sau nu. Ei nu mai sunt acum cei mai buni prieteni ai mei. Se uită din nou la Shmuel şi făcu ceva neobişnuit pentru el: îi luă mâna mică într-a lui şi o strânse cu putere. Shmuel, tu eşti cel mai bun prieten al meu, afirmă cu tărie. Cel mai bun prieten, pe viaţă!

Shmuel vru să deschidă gura pentru a-i răspunde, dar Bruno nu-i mai auzi niciodată răspunsul, deoarece chiar în acel moment se auzi gâfâitul puternic scos de toţi mărşăluitorii care umpluseră camera, în timp ce uşa fu brusc închisă şi de afară se auzi un sunet metalic puternic.

Bruno ridică o sprânceană, incapabil să înţeleagă ce sens aveau toate astea, dar presupuse că era ceva în legătură cu adăpostirea de ploaie, pentru ca oamenii să nu răcească.

Apoi în cameră se făcu foarte întuneric şi, într-un fel, în ciuda haosului ce urmă, Bruno descoperi că încă îl mai ţinea pe Shmuel de mână şi nimic în lume nu l-ar fi determinat să-i dea drumul.

CAPITOLUL DOUĂZECI
Ultimul capitol

După aceea, nu se mai auzi nimic despre Bruno.

Câteva zile mai târziu, după ce soldaţii răscoliseră fiecare ungher al casei şi se duseseră în toate oraşele şi satele din împrejurimi arătând fotografia băieţelului, unul dintre ei descoperi grămada de haine şi perechea de ghete pe care Bruno le lăsase lângă gard. Le lăsă şi el acolo neatinse şi se duse să-l aducă pe Comandant, care examină locul privind în stânga şi-n dreapta, aşa cum făcuse Bruno, dar pentru nimic în lume nu putu să înţeleagă ce i se întâmplase fiului său. Era ca şi cum ar fi dispărut pur şi simplu de pe faţa pământului lăsându-şi hainele acolo.

Mama nu se mai întoarse la Berlin atât de repede cum sperase. Rămase la Out-With câteva luni aşteptând veşti de la Bruno, până când într-o zi îi trecu prin minte că poate se dusese acasă singur, aşa că se înapoie imediat la vechea lor locuinţă aproape cu gândul că avea să-l găsească stând pe prag şi aşteptând-o.

Desigur, nu era acolo.

Gretel se întoarse cu mama la Berlin şi petrecea o mulţime de timp plângând singură în camera ei, şi nu pentru că îşi aruncase păpuşile, nici pentru că îşi lăsase toate hărţile la Out-With, ci pentru că Bruno îi lipsea atât de mult.

Tata mai rămase la Out-With încă un an, devenind foarte urât de ceilalţi soldaţi, cărora le dădea ordine fără milă. Se ducea în fiecare noapte la culcare gândindu-se la Bruno şi se scula în fiecare dimineaţă gândindu-se tot la el. Într-o zi îşi formulă în cap o teorie, despre ceea ce se întâmplase şi se duse iar la locul de lângă gard unde fusese găsită grămada de haine cu un an în urmă.

Acel loc nu era cu nimic deosebit sau altfel decât restul, dar, când începu să exploreze de unul singur, descoperi că partea de jos a gardului nu era ţintuită în mod

corespunzător de pământ, ca peste tot în celelalte părţi, şi că atunci când era ridicată, se făcea o breşă suficient de largă pentru ca o fiinţă foarte mică (aşa ca un băieţel) să se târască pe dedesubt. Apoi privi în depărtare şi îşi continuă în mod logic drumul, pas cu pas, pas cu pas, iar când descoperi că picioarele păreau că nu mai acţionează corect – de parcă nu mai puteau să-i susţină trupul – sfârşi prin a se aşeza pe pământ, aproape în aceeaşi poziţie în care stătuse Bruno în fiecare după-amiază timp de un an de zile, dar nu-şi încrucişă picioarele sub el.

Câteva luni mai târziu, la Out-With sosiră alţi soldaţi şi tatei i se ordonă să plece cu ei, şi el merse fără să se plângă şi încântat, deoarece pur şi simplu nu-i păsa ce vor face cu el.

Şi acesta fu sfârşitul povestirii despre Bruno şi familia lui. Desigur, toate acestea s-au întâmplat cu mult timp în urmă şi nimic asemănător nu mai trebuie să se întâmple vreodată.

Nici acum şi niciodată!

Aceasta este povestea unui băiețel german pe nume Bruno, al cărui tată a primit o slujbă foarte importantă, ceea ce înseamnă că toată familia trebuie să se mute departe de oraș, într-un loc ciudat, unde casa lor e singura locuință adevărată și unde în spatele unor garduri nesfârșite se află sute, poate mii de oameni îmbrăcați în pijamale în dungi.

Bruno se străduiește să înțeleagă ce se întâmplă în jurul său. Cititorul bănuiește despre ce e vorba, dar bietul Bruno, nu. Pornește așadar să exploreze împrejurimile și zărește un punct, care devine o pată și o pată care devine un băiat…

Scrisă într-un limbaj simplu, copilăresc, această carte este mult mai mult decât o poveste pentru copii. Cititorul se va teme de momentul în care Bruno își va pierde inocența copilăriei și va începe să întrezărească adevărul, dar poate că lucrurile vor evolua și mai rău și el nu va descoperi deloc adevărul.

John Boyne este un scriitor irlandez, născut la Dublin în 1971. A scris nenumărate cărți și povestiri pentru copii. Cartea sa *Băiatul cu pijamale în dungi* s-a vândut în lumea întreagă în peste 2,5 milioane de exemplare, a fost ecranizată de curând de Miramax.

rao international publishing company

ISBN 978-973-103-704-2

9 789731 037042

www.rao.ro
www.raobooks.com